

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA PEDAGOGIKO IN ANDRAGOGIKO

URŠKA LUPŠINA

**Dejavniki motivacije in ovire odraslih pri pripravi na
maturo na Zasavski ljudski univerzi**

Magistrsko delo

Bizeljsko, 2018

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA PEDAGOGIKO IN ANDRAGOGIKO

URŠKA LUPŠINA

**Dejavniki motivacije in ovire odraslih pri pripravi na
maturo na Zasavski ljudski univerzi**

Magistrsko delo

Izr. prof. dr. Marko Radovan

Andragogika, E

Bizeljsko, 2018

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorju izr. prof. dr. Marku Radovanu za vse nasvete, pomoč in potrpežljivost pri pisanju magistrskega dela.

Zahvala gre vsem udeležencem v raziskavi, ki ste si vzeli čas in bili pripravljeni sodelovati pri raziskavi in nastanku tega magistrskega dela.

Zahvala staršem, ki so me med študijem spodbujali, podpirali in verjeli vame.

Ne nazadnje hvala tebi, Jernej, za vso spodbudo in potrpljenje.

POVZETEK

Dejavniki motivacije in ovire odraslih pri pripravi na maturo na Zasavski ljudski univerzi

Predmet magistrskega dela se osredinja na motivacijo nižje izobraženih v programih formalnega izobraževanja, konkretnije na odrasle, ki se pripravljajo na maturo. Proučuje dejavnike motivacije in ovir, ki vplivajo na posameznikovo pripravo na maturo in posledično njeno uspešnost.

V teoretičnem delu so predstavljena tri poglavja; izobraževanje odraslih, motivacija in matura. Podrobneje so predstavljeni dejavniki Chain-of-Response modela (COR model), avtorice P. Cross (1981), ki vplivajo na posameznikovo motivacijo v procesu izobraževanja. V empiričnem delu smo si pomagali z omenjenim modelom, kjer smo ugotavljali vpliv šestih dejavnikov na posameznikovo motivacijo. V proučevani enoti so bile zajete tri odrasle osebe, ki so se v šolskem letu 2016/2017 pripravljale na opravljanje poklicne mature na Zasavski ljudski univerzi. Za namen raziskave smo uporabili vprašalnik, ki smo ga sestavili sami. Intervjuvanje je bilo razdeljeno na dva dela. V prvem delu smo osebam zastavljali vprašanja, ki smo jih sestavili s pomočjo COR modela. V drugem delu pa smo intervjuvane osebe povprašali po njihovi uspešnosti na maturi. Rezultati kažejo, da so bile intervjuvane osebe tekom izobraževanja motivirane, saj so poklicno maturo uspešno opravile. Izjema je intervjuvanka, ki v drugem delu ni odgovarjala na zastavljena vprašanja, zato o njenem uspehu na maturi ne vemo nič. Ugotovili smo, da so vsem intervjuvanim skupne negativne pretekle učne izkušnje, ki so vplivale na njihov odnos do izobraževanja. Skupni cilj vseh je uspešno opravljena matura, dva intervjuvanca pa poleg tega izpostavljata še boljšo plačo ali novo delovno mesto. O pričakovanjih je govorila le ena intervjuvanka. Razlogi za vključitev v izobraževanje in ovire, s katerimi se tekom izobraževanj udeleženci raziskave soočajo, se med njimi razlikujejo. Kljub nastalim oviram pa se z njimi uspešno soočajo, kar je posledica stopnje motiviranosti za izobraževanje.

Ključne besede: motivacija, ovire, COR model, odrasli na maturi, matura

ABSTRACT

Motivation factors and obstacles for adults when preparing to take the *matura* examination at Zasavska ljudska univerza

The subject of the master's thesis focuses on the motivation of people with low educational qualifications engaged in formal education programmes, i.e. adults preparing to take the *matura* examination. The thesis examines motivation factors and the obstacles affecting an individual's preparation for the *matura* examination and its subsequent successful passing.

The theoretical section consists of three chapters: adult education, motivation and the *matura* examination. The factors of the chain-of-response model (COR model) by P. Cross (1981), which impact the individual's motivation in the education process, are presented in more detail. The aforementioned model was used in the empirical section, where the impact of six factors on the individual's motivation was being determined. The examined group included three adults, who were preparing to take the vocational *matura* examination at Zasavska ljudska univerza in the 2016/2017 school year. For the purpose of the research, a questionnaire was used which we drafted ourselves. The survey was divided into two sections. The first part comprised of questions formulated on the basis of the COR model, while in the second part of the questionnaire, we inquired after the respondents' success at the *matura* examination. The results revealed that the respondents were motivated during the education process since they passed the vocational *matura* examination successfully, with the exception of one respondent who failed to reply to the questions in the second section, and we thus know nothing about her success at the examination. It was determined that all respondents had negative learning experiences in the past, which affected their relation towards education. The common objective of all respondents was a successfully passed *matura* examination. Furthermore, two respondents mentioned also a better salary or a new job. Only one respondent mentioned expectations. The reasons for reintegration in education and obstacles, which the respondents are faced with, during the education process, vary from person to person. The respondents were nevertheless successful at overcoming the obstacles occurred, which was the result of their level of motivation for education.

Key words: motivation, obstacles, COR model, adults taking the *matura* examination, *matura* examination.

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	1
2. TEORETIČNI DEL	3
2.1. Izobraževanje odraslih	3
2.1.1. Udeležba odraslih v izobraževanju	5
2.1.2. Oblike izobraževanj za odrasle	6
2.1.3. Značilnosti odraslih v izobraževanju	9
2.1.4. Dejavniki uspešnosti v izobraževanju odraslih	10
2.2. Motivacija	11
2.2.1. Motivi	13
2.2.2. Cilji	15
2.2.3. Motivacijski modeli	16
2.2.4. Chain-of-response model	17
2.2.5. Izobraževalne ovire	23
2.2.6. Vloga motivacije v izobraževanju odraslih	25
2.3. Matura	26
2.3.1. Zakonska ureditev	27
2.3.2. Splošna matura	28
2.3.3. Poklicna matura	29
2.3.4. Razlika med splošno in poklicno maturo	29
2.3.5. Institucije za izobraževanje odraslih, ki med drugim izvajajo maturo	30
2.3.6. Odrasli na maturi	31
3. EMPIRIČNI DEL	33
3.1. Opredelitev raziskovalnega problema	33
3.2. Raziskovalna vprašanja	34
3.3. Opis raziskovalne metode	35
3.4. Opis proučevane populacije	35
3.5. Opis postopka zbiranja podatkov	36
3.6. Opis instrumenta	36

3.7. Postopek obdelave podatkov.....	37
4. REZULTATI Z INTERPRETACIJO.....	38
4.1. Utemeljena (poskusna) teorija.....	70
5. ZAKLJUČEK	74
6. VIRI IN LITERATURA.....	76
7. PRILOGE	84

KAZALO TABEL

Tabela 1: Vpliv preteklih učnih izkušenj na samovrednotenje odraslih, ki se pripravljajo na opravljanje mature – 1	38
Tabela 2: Vpliv preteklih učnih izkušenj na samovrednotenje odraslih, ki se pripravljajo na opravljanje mature – 2	40
Tabela 3: Vpliv preteklih učnih izkušenj na samovrednotenje odraslih, ki se pripravljajo na opravljanje mature – 3	43
Tabela 4: Odnos do izobraževanja – 1	46
Tabela 5: Odnos do izobraževanja – 2.....	49
Tabela 6: Cilji odraslih, ki se pripravljajo na maturo.....	52
Tabela 7: Razlogi za vključitev v izobraževalni program – 1	53
Tabela 8: Razlogi za vključitev v izobraževalni program – 2	56
Tabela 9: Pričakovanja odraslih, ki se pripravljajo na maturo.....	58
Tabela 10: Ovire v izobraževalnem procesu – 1	61
Tabela 11: Ovire v izobraževalnem procesu – 2.....	64
Tabela 12: Vloga izvajalske organizacije	67
Tabela 13: Uspešnost odraslih na maturi.....	69

KAZALO SLIK

Slika 1: Shema COR modela.....	18
--------------------------------	----

1. UVOD

Izobraževanje v današnjem času vse bolj pridobiva na pomenu, saj mora posameznik biti zmožen prilagajanja nenehnim spremembam. Znanje pa je tisto, ki posamezniku daje moč slediti in se soočiti s trenutnimi spremembami (razvoj tehnologije, gospodarstva ipd.). Kljub pomembnosti izobraževanja pa ni nujno, da bodo odrasli pripravljene porabiti svoj čas za izobraževanje in si prizadevali za doseganje višje izobrazbe (Radovan 2011, str. 161). »Odločitev, da se posameznik izobražuje, se začne s potrebo po spreminjanju ali razvoju na enem ali več področjih v življenju in pri delu, kar oblikuje specifično izobraževalno potrebo.« (Baert, De Rick in Van Valckenborgh 2006 v Mirčeva in Radovan 2014, str. 21)

Gracin in drugi avtorji (2014, str. 36–37) so mnenja, da odrasle k učenju spodbuja veliko med seboj različnih dejavnikov (interakcija z drugimi, zadovoljstvo, želja po preizkusu usvojenega znanja, radovednost, želja po dokončanju prekinjenega izobraževanja). Razlogi za izobraževanje se od posameznika do posameznika razlikujejo in so lahko povezani s posameznikovim osebnostnim razvojem, zamenjavo službe, napredovanjem na delovnem mestu, družabnimi stiki ipd. Posamezniki se izobraževanja udeležijo najpogosteje zaradi potreb, povezanih z delom, ali poklicnim oziroma kariernim razvojem (obdržati službo, zamenjati službo, napredovanje ipd.), redkeje pa se v izobraževanje vključijo v povezavi s potrebami, povezanih z osebnostnim razvojem, aktivnim državljanstvom ipd. (Čelebič 2010, str. 28).

Ljudje se med seboj razlikujemo po mnogih kriterijih, tudi po stopnji izobraženosti. Slednja posamezniku zagotavlja boljše delovno mesto ali boljšo plačo. Ustrezna izobrazba in nenehno usposabljanje namreč povečujeta posameznikovo produktivnost in mobilnost na trgu dela (Mirčeva 2014, str. 155). Na stopnjo izobraženosti vpliva mnogo dejavnikov, med katerimi je tudi motivacija. Ta lahko posameznika spodbuja k širitvi znanja, neprestanem vključevanju v izobraževanje, lahko pa je zaviralna in negativno vpliva na posameznikovo izobraževanje. Za namene raziskave se bomo oprli na motivacijsko teorijo Patricie Cross (1981), ki je zasnovala COR model (Chain-of-response model). To teorijo motivacije smo izbrali kot ključno za namen raziskovalne naloge in na njeni osnovi zasnovali vprašalnik za intervju. Čeprav so v tem modelu predstavljeni dejavniki, ki vplivajo na odločitev za udeležbo v izobraževalni program, bomo v raziskavi te dejavnike preverjali na že udeleženi osebah, vključenih v srednješolske izobraževalne programe. Po omenjeni motivacijski teoriji na posameznikovo udeležbo v izobraževanju odraslih vpliva šest dejavnikov, preko katerih bomo v raziskovalnem delu

ugotavljali, v kolikšni meri vplivajo na motivacijo pri odraslih, ki se pripravljajo na opravljanje poklicne mature (Cross 1981, str. 124).

»V izobraževanju odraslih se posebna pozornost namenja nekaterim ciljnim skupinam, ki potrebujejo posebno obravnavo zaradi svojih specifičnih značilnosti (drugačnost po rasi, izobrazbi, sposobnostih, zaposlitvi, telesnem in duševnem stanju, narodnosti in jeziku, položaju v družbi ipd.).« (Jelenc 2009, str. 23) V magistrski nalogi smo za ciljno skupino izbrali odrasle na maturi, ki jih lahko označimo za eno izmed ranljivih skupin. »Gre za skupine, ki so zaradi svojih lastnosti, oviranosti, načina življenja, življenjskih okoliščin in/ali pripisane stigme pogosto manj prilagodljive pri odzivanju na hitre in dinamične spremembe, ki jih prinaša sodobna družba, in manj konkurenčne na trgu delovne sile ter drugih področjih, ki delujejo po načelih tekmovalnosti in kjer so viri omejeni.« (Trbanc idr. 2003, str. 5) Te osebe so po navadi zaposlene na nestabilnih delovnih mestih, saj imajo pogosto nižjo izobrazbo (Gracin idr. 2014, str. 40–41). V empiričnem delu magistrske naloge se bomo osredotočili na odrasle osebe, stare 21 let ali več, ki so se v preteklem šolskem letu 2016/2017 pripravljale na opravljanje poklicne mature.

2. TEORETIČNI DEL

2.1. Izobraževanje odraslih

Raziskovalci se strinjajo, da postaja trg za učeče se odrasle vse bolj konkurenčen (Kimmel in McNeese 2005, str. 33), kar se posledično kaže v tem, da zaradi trenutnih družbenih procesov dobiva izobraževanje odraslih vedno večji pomen (OECD 2005 v Gorges in Kandler 2011, str. 610). Vključenost v izobraževanje in usposabljanje namreč ne pripomore le k ohranjanju posameznikove učljivosti, temveč predvsem k razvijanju njegovega znanja in zmožnosti skladno z zahtevami, ki prevladujejo na trgu dela ter dejavnega sodelovanja v družbi (Mirčeva idr. 2014, str. 20). Zato Field (2006 v Boeren 2009, str. 155) meni, da bi ljudje morali neprestano nadgrajevati svoje znanje in spretnosti, da bi lahko dohiteli hitro spreminjajočo se družbo.

Sodobna družba je družba znanja in temelji na informacijski tehnologiji. Prav zaradi tega lahko v njej uspešno delujejo le tisti, ki imajo ustrezna znanja, so ustrezno usposobljeni za delo z informacijami in spremembami (Radovan 2003b, str. 66). Danes se izobraževanje odraslih obravnava kot pomemben dejavnik pri povečanju gospodarske uspešnosti, razvijanju socialne kohezije in spodbujanju aktivnega državljanstva (Boeren idr. 2012, str. 247), kar pelje v izboljšanje kakovosti življenja in razvoja družbe (Mohorčič Špolar idr. 2010, str. 44). Pozitivni učinki izobraževanja odraslih pa se kažejo na ravni posameznika, organizacije, družbe in narodnega gospodarstva (Čelebič 2010, str. 4).

Dench in Regan (2000 v Kitiashvili in Tasker 2016, str. 13) sta v svoji raziskavi prišla do zanimivih podatkov. Kar štiri petine anketirancev (starih med 51 in 70 let) je mnenja, da izobraževanje pozitivno vpliva na posameznikovo samozavest, zadovoljstvo z življenjem in zmožnost obvladovanja. Izobraževanje torej vpliva tudi na kakovost življenja, posameznikovo samopodobo, družbeni ugled in kvalitetnejšo izrabo prostega časa (Gracin idr. 2014, str. 35). Posledično zmanjšuje brezposelnost in povečuje posameznikovo fleksibilnost ter samoiniciativnost (Temple 2001, Woemann in Schultz 2006, Vossensteyn 2007 v Čelebič 2010, str. 4).

Izobraževanje odraslih je usmerjeno v vseživljenjsko izobraževanje in po mnenju avtorjev Gracin, Ovsenik in Bukovec (2014, str. 36) prispeva k učinkovitosti in funkcioniranju v vseh življenjskih obdobjih. Vseživljenjsko izobraževanje je postalo del kulture 21. stoletja, saj

znanje postaja glavna proizvodna sila (Gracin idr. 2014, str. 34). Je dejavnost in proces, ki vključuje vse oblike učenja – formalno, neformalno in priložnostno (Sumrak Čančer 2010, str. 17). Odrasli se potemtakem lahko izobražujejo v formalnih ali neformalnih oblikah, kar pa je odvisno od posameznika in njegovih potreb (Gracin idr. 2014, str. 39). V neformalno izobraževanje je vključenih več odraslih kot v formalno.

Eno izmed formalnih izobraževanj, ki se jih udeležujejo odrasli, je srednješolsko izobraževanje, čigar cilji »so usmerjeni na pridobivanje poklicne kompetentnosti pa tudi kompetentnosti na drugih področjih življenja« (Žalec 2014a, str. 151). Saj, kot nadaljuje Natalija Žalec (prav tam, str. 151), lahko ugotovimo, da je »srednje izobraževanje odraslih razpeto med različne potrebe, ki jih pred posameznika postavlja trg dela in tudi različne vloge v življenju«. Lahko pa srednješolsko izobraževanje predstavlja tudi izhodišče za nadaljnje izobraževanje, za kar se udeleženci izobraževanja največkrat tudi odločijo (prav tam, str. 152).

V izobraževanju odraslih gre za »splošno ali poklicno izobraževanje, ki je namenjeno odraslim, potem ko so končali začetno izobraževanje in usposabljanje za potrebe poklicnega dela ali za osebne potrebe« (Muršak 2012, str. 44). Poglavitni namen izobraževanja odraslih je, da se omogoči splošno izobraževanje za odrasle na področjih, ki so zanje posebno zanimiva, nadalje, da se omogoči kompenzacijsko učenje za pridobivanje temeljnih spretnosti, ki jih posamezniki lahko da niso še pridobili v začetnem izobraževanju (npr. pismenost), omogočiti pridobitev kvalifikacije, ki je zaradi različnih razlogov niso pridobili v sistemu začetnega izobraževanja in usposabljanja ter pridobiti, izboljšati ali posodobiti znanje, spretnosti in/ali kompetence na povsem določenem področju (prav tam, str. 44). Po Muršaku (2002, str. 121) je splošno izobraževanje »izobraževanje, katerega cilj je opremiti ljudi s širokim spektrom znanj in spretnosti, ki naj jih usposobijo za to, da bodo prevzeli svoje odgovornosti kot državljani in bodo lahko delovali v svojem socialnem okolju«. Poklicno izobraževanje pa avtor opredeljuje kot »izobraževanje, katerega cilj je opremiti ljudi z znanji in spretnostmi, potrebnimi za poklic, delo in zaposlitev« (prav tam, str. 88) in zajema tudi usposabljanje. Osrednja razvojna in svetovalna ustanova na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja v Sloveniji je Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje (CPI), ki »skrbi za povezavo med socialnimi partnerji ter daje podporo v razvojnih, raziskovalnih, izvedbenih, izobraževalnih in sistemskih procesih« (Muršak 2012, str. 18). Med temeljne naloge Centra RS za poklicno izobraževanje med drugim sodijo »priprava strokovnih podlag in metodoloških izhodišč za poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje, priprava poklicnih standardov, razvoj modularno zasnovanih izobraževalnih programov, usposabljanje izvajalcev izobraževanja, izvedba

evalvacij in druge dejavnosti, ki pripomorejo k boljši kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja ter tega povezujejo s področjem dela« (prav tam, str. 18).

2.1.1. Udeležba odraslih v izobraževanju

Posameznikova vključenost v izobraževalni program povečuje njegovo zaposljivost in prilagodljivost na trgu dela (Čelebič 2010, str. 1). Podatki iz raziskave Eurostata, narejene leta 2007, katero omenja tudi Jelenc (2016, str. 136), kažejo, da je udeležba odraslih, starih od 25 do vključno 64 let, v izobraževanju v državah Evropske unije 20–70 odstotna. S svojimi 41 odstotki se v zgornji tretjini držav, ki so za državami z najvišjo udeležbo (Velika Britanija, Nizozemska, Nemčija, Avstrija), giblje tudi Slovenija.

Na posameznikovo udeležbo v izobraževanju odraslih vpliva mnogo dejavnikov, ki so med seboj prepleteni in odvisni od posameznika in okolja, v katerem živi (Hlebec idr. 2013, str. 38). Kljub temu pa obstaja splošno mnenje o tem, da posameznikova udeležba v izobraževanju v večji meri temelji na posameznikovih prostovoljnih odločitvah (Radovan 2011, str. 161). Po mnenju avtorja Illeris (2006 v Kitiashvili in Tasker 2016, str. 14) pa mnogi izjavljajo, da se izobraževanja prostovoljno udeležijo, spet drugi se ga udeležijo, ker je obvezno. Izobraževanje, ki so se ga posamezniki prostovoljno udeležili, vodi k boljšim učnim rezultatom, večji posameznikovi vztrajnosti in manjšemu opuščanju (Deci in Ryan 2000 v Boeren idr. 2012, str. 248). Radovan (2008, str. 77) meni, da se na individualni ravni v raziskavah kot pomembni dejavniki udeležbe in uspešnosti v izobraževanju kažejo »spol, starost, etnična skupina, izobrazba, socialni položaj, socialni izvor in motivacija.« Na udeležbo v izobraževanju vplivajo, kot že rečeno, tudi sociodemografski dejavniki (spol, starost, izobrazba), kar je leta 2004 v svoji raziskavi ugotavljal Radovan (2009). Slednji je ugotovil, da je starost eden glavnih dejavnikov udeležbe, kajti starejši kot so posamezniki, manjša je verjetnost vključenosti v izobraževanje (prav tam, str. A163). Tudi Mirčeva, Žalec in Radovan (2014, str. 113–114) so prišli do podobnih rezultatov. S pomočjo anketirancev, ki so sodelovali v Anketi o delovni sili za leto 2012 so ugotovili, da se kot najpomembnejša ovira (41 %) pri njih kaže pomanjkanje interesa oziroma razlogi, ki so povezani s starostjo. Vendar pa so mnenja, da omenjeno oviro težko interpretiramo, saj lahko označuje tako nemotiviranost, ki je posledica socialnega položaja starejših, nemotiviranost za izobraževanje nasploh, kot tudi izobraževalno ponudbo, ki ne ustreza anketirančevim potrebam. Torej na izobraževalne interese in stališča do učenja,

kot meni Schmidt (2007 v Friebe in Schmidt-Hertha 2013, str. 34), »vplivajo zgodnje izobraževalne izkušnje, ki si jih pridobimo v šoli ali med poklicnim usposabljanjem, pa tudi s prejšnjimi dejavnostmi v izobraževanju odraslih«. Možnosti za udeležbo v formalnem in neformalnem izobraževanju se razlikujejo med generacijami in ljudmi z različnim socialnim ozadjem, »zato so poleg vpliva individualne biografije pomembni tudi pogoji temeljnega izobraževanja (šolskega sistema, izobraževalne infrastrukture, avtoritarnih učiteljev itd.), ki se razlikujejo med generacijami in celo v starosti vplivajo na pripravljenost za udeležbo v vseživljenjskem učenju, pa tudi na učne zmožnosti« (Friebe in Schmidt-Hertha 2013, str. 34). Oviro interes (starost) so poleg predragega izobraževanja najpogosteje izrazili odrasli, ki imajo dokončano osnovnošolsko izobraževanje ali le-te nimajo dokončane. Prav tako pa so kmetje poleg pomanjkanja interesa (starost) kot pomembno oviro navajali oddaljenost izobraževanja od kraja bivanja (Mirčeva idr. 2014, str. 114).

Rezultati analize, ki so jo v svoji raziskavi opravili Mirčeva, Žalec in Radovan (2014, str. 113), kažejo, da so starost, zakonski stan, bivanje v določenih regijah, vrsta zaposlitve, nočno delo in delo doma najpomembnejši dejavniki, ki napovedujejo vključenost populacije, stare od 15 do 65 let v programih formalnega izobraževanja. Ugotovili so, da večjo verjetnost udeležbe v programih formalnega izobraževanja kažejo »nižje starostne kategorije, prebivalci, ki glede na zakonski stan sodijo v kategoriji »samski« in tisti, ki imajo možnost za delo doma« (prav tam, str. 113). Nasprotno pa se v programih neformalnega izobraževanja kot najpomembnejši dejavniki udeležbe te populacije (15–65 let) kažejo končana formalna izobrazba, spol in nekatere značilnosti dela.

2.1.2. Oblike izobraževanj za odrasle

Številni strokovnjaki že dalj časa poudarjajo pomen izobraževanja odraslih. Prav zaradi sprememb (informacijska tehnologija, razvoj trga dela ipd.), ki so se tekom let pojavile v svetu, so nastale potrebe po izobraženi, učeči se družbi. Odrasli tako novo znanje pridobivajo v formalnem, neformalnem izobraževanju ali pa s priložnostnim učenjem. Izobraževalni programi, namenjeni odraslim, morajo biti izvirni in upoštevati značilnosti, potrebe in možnosti odraslih, saj lahko v nasprotnem primeru ovirajo udeležbo odraslih v izobraževanju (Jelenc 2009, str. 23).

Formalno izobraževanje se začne z vstopom v osnovno šolo, kjer se večinoma pridobijo ključne kompetence, ki se nadalje razvijajo v izobraževanju odraslih (Jelenc 2016, str. 43). Programi formalnega izobraževanja so za mladino in odrasle enaki, razlikuje se le način izvedbe, ki se prilagaja značilnostim odraslih (Ivančič idr. 2011, str. 380). Kar pa je pomembno, kot pravijo Vida A. Mohorčič Špolar, Angela Ivančič in Marko Radovan (2010, str. 12), je to, da »programi, ki so pripravljene posebej za odrasle ali pa tisti, ki jim je osnova program za mladino in so odraslim prilagojeni, dajejo iste standarde znanja in spretnosti kot tisti, ki so pripravljene samo za mladino«. Z vidika udeleženca izobraževanja je tovrstno izobraževanje načrtno in vodi k vrednotenju in formalnemu potrjevanju izkazanih rezultatov učenja (Muršak 2012, str. 32).

Gre za vsakršno izobraževanje, kjer na koncu posameznik pridobi spričevalo ali veljavni izkaz za stopnjo in vrsto dosežene izobrazbe ali kvalifikacije (Jelenc 2016, str. 58), formalna izobrazba pa je »pogoj za zaposlitev in ohranitev delovnega mesta« (Mirčeva in Radovan 2014, str. 19). Analize izobraževanja, ki so bile narejene v povezavi s trgom dela, kažejo, da ustrezna formalna izobrazba omogoča višjo stabilnost dela, pridobivanje široko prenosljivih kvalifikacij in posameznikovo zaposljivost (Ivančič idr. 2010 v Beltram idr. 2014, str. 9). Poleg tega pa udeležba v programih formalnega izobraževanja posamezniku omogoča tudi pridobivanje spretnosti, znanj in kompetenc, ki ga osebno izpopolnjujejo ter mu pomagajo pri soočanju z vsakdanjimi izzivi (Beltram idr. 2014, str. 9).

Formalno izobraževanje namenjeno odraslim se izvaja na različnih institucijah in poteka v strukturiranem in organiziranem okolju, npr. v šoli oziroma centru za izobraževanje ali na delovnem mestu (Muršak 2012, str. 32). Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije so bile v letu 2014/2015 med ustanovami, ki organizirajo izobraževanje odraslih za pridobitev izobrazbe, s 57 % najštevilnejše enote za izobraževanje odraslih pri šolah (šolski centri). Na drugem mestu, s približno 21 % v srednješolsko izobraževanje vključenih odraslih, sledijo ljudske univerze, s 17 % pa specializirane organizacije za izobraževanje odraslih, ki organizirajo glavni del neformalnega izobraževanja (SURS 2016).

»Medtem ko je formalna izobrazba pogoj za zaposlitev in ohranitev delovnega mesta, ima pri nadaljnjem razvoju posameznikove kariere bistveno vlogo neformalno izobraževanje. To prinaša specifične spretnosti, denimo inovativnost, ustvarjalnost, sposobnost timskega dela, komunikacijske spretnosti pa tudi nekatere kulturne in socialne spretnosti. Slednje omogočajo integracijo v delovno okolje ali učinkovito vzpostavljanje stikov z zunanjim okoljem. V tem smislu je neformalno izobraževanje orodje za dopolnjevanje in posodabljanje znanj in spretnosti, pridobljenih v formalnem izobraževanju.« (Mohorčič Špolar idr. 2006 v Mirčeva in

Radovan 2014, str. 19) Čeprav lahko programi neformalnega izobraževanja predstavljajo pomembno pot za izpopolnjevanje in posodabljanje znanja in spretnosti ter pridobivanje novih kompetenc, ne zagotavljajo višje stopnje izobrazbe ali višjega družbenega statusa. Programi neformalnega izobraževanja lahko predstavljajo le komparativne prednosti, ko gre za pridobivanje boljših položajev na trgu dela (Mohorčič Špolar idr. 2010, str. 13).

Neformalno izobraževanje zajema programe za osebni razvoj in splošne potrebe posameznika, v katere vključujemo tudi programe za razvoj splošnih in ključnih spretnosti, kot sta računalniška pismenost in jezikovno izobraževanje. Hkrati pa predstavljajo največji delež ponudbe (Ivančič idr. 2011, str. 381). Namenjeno je zadovoljitvi izobraževalnih potreb in/ali interesov, ki jih udeleženec izobraževanja želi pridobiti (Jelenc 2016, str. 58). Vključuje »pridobivanje, posodabljanje, poglobljanje, obnavljanje in razširjanje znanja« (Sumrak Čančer 2010, str. 17) in »poteka zunaj šol oziroma zunaj šolanja, študija za pridobitev javno veljavne izobrazbe ali poklicne kvalifikacije« (prav tam, str. 17). Značilno pa je tudi, da se odrasli v večjem obsegu vključujejo v programe neformalnega poklicnega izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja, kar je največkrat povezano s poklicnim napredovanjem ali zaradi zakonskih zahtev (Ivančič idr. 2011, str. 381).

V *Zakonu o izobraževanju odraslih* (21. člen) so neformalni izobraževalni programi za odrasle »programi za:

- pridobivanje in zviševanje ravni pismenosti in temeljnih zmožnosti,
- izboljšanje splošne izobraženosti,
- medgeneracijsko sodelovanje,
- spodbujanje aktivnega državljanstva in družbeno odgovornega ravnanja,
- graditev skupnosti in delovanje v njej,
- skupnostno učenje, ki omogoča povezanost učenja s spremembami v okolju,
- trajnostni razvoj in zeleno gospodarstvo,
- zdrav življenjski slog,
- ohranjanje in krepitev nacionalne identitete,
- krepitev kulturne zavesti in izražanja, medkulturnega dialoga in sobivanja različnih kultur ter
- druge vsebine, ki jih opredeli nacionalni program izobraževanja odraslih«.

Tako formalno kot tudi neformalno izobraževanje sta pomemben vir izboljševanja kakovosti človeških virov in dejavnik gospodarske rasti, kajti posameznik, ki se izobražuje, ob tem razvija veščine, sposobnosti in prepričanja (Čelebič 2010, str. 6).

S priložnostnim učenjem odraslih pa označujemo dejavnosti, ki potekajo povsem neformalizirano, v večini primerov kot učenje z izkušnjami. Učenje pri tem poteka spontano, neposredno iz fizičnega in socialnega okolja (Jelenc 2016, str. 60). V terminologiji ga označujejo kot »proces, ki poteka vse življenje, pri katerem vsak oblikuje stališča, pridobiva vrednote, spretnosti in znanje iz vsakodnevnih izkušenj, izobraževalnih vplivov in virov v svojem okolju, družini, soseski, pri delu in igri, pri nakupovanju, v knjižnici in iz javnih občil« (Jelenc 1991 v Jelenc 2016, str. 60).

Jelenc (2016, str. 61) deli izobraževanje odraslih na izobraževanje za opravljanje poklica in poklicnega dela (poklicno izobraževanje) ter na izobraževanje za druge splošne osebne potrebe (splošno izobraževanje). Pri prvem izobraževanju gre za »pridobivanje, ohranjanje, dopolnjevanje in spopolnjevanje znanja in spretnosti, ki jih potrebujemo pri poklicnem delu in ga pridobivamo tako v začetnem kot tudi v nadaljevalnem izobraževanju« (prav tam, str. 61). Splošno izobraževanje pa najpogosteje definirajo kot »izobraževanje za človekove splošne, osebne in kulturne potrebe« (prav tam, str. 61).

2.1.3. Značilnosti odraslih v izobraževanju

Po *Zakonu o izobraževanju odraslih* (2018, 2. člen) pridobijo status udeleženca v izobraževanju odraslih tisti »odrasli, ki se vpišejo oziroma vključijo v izobraževalni program za odrasle oziroma v dejavnosti na področju izobraževanja odraslih«. Jelenc (2016, str. 56) označuje odraslo osebo, ki je vključena v izobraževanje, kot tisto, ki se vključi v izobraževanje potem, ko zaključi začetno izobraževanje. Po javnoveljavnih izobraževalnih programih za odrasle se v izobraževanje lahko vključijo odrasli, ki izpolnjujejo pogoje glede že pridobljene izobrazbe ali psihofizičnih sposobnosti, ki so predpisane za udeležbo v izobraževanju (Žalec 2014b, str. 42). Za odrasle je značilno, da na njihovo odločitev za udeležbo v izobraževanju vplivata trg dela in osebni interesi (Čelebič 2010). Ko govorimo o izobraževanju odraslih, govorimo o njegovi vlogi, ki jo ima posameznik v družbi (Jelenc Krašovec 1998).

V srednješolskem izobraževanju odraslih so udeleženci razdeljeni v dve osnovni skupini. V prvo skupino udeležencev lahko uvrstimo mlajše srednješolce, ki zaradi različnih razlogov niso uspeli uspešno zaključiti šolanja kot redni dijaki in so se kot izredni vpisali neposredno po izstopu iz rednega šolanja. V drugo skupino udeležencev pa uvrščamo vse ostale, praviloma nekoliko starejše, ki si želijo pridobiti srednješolsko izobrazbo po tem, ko so bili nekaj časa že zaposleni (Beltram 2014, str. 197).

2.1.4. Dejavniki uspešnosti v izobraževanju odraslih

Jelenc (2009, str. 22) v *Strategiji vseživljenjskosti učenja v Sloveniji* navaja tri temeljne pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da je učenje uspešno. Prvi pogoj je, da posameznik občuti potrebo po učenju ali ga zanima. Naslednji je, da ima posameznik voljo, motivacijo, hotenje za učenje in si za slednje tudi prizadeva. Zadnji, tretji pogoj, pa je ta, da ima posameznik priložnost za učenje. Vsi tisti odrasli, ki so za učenje motivirani, skušajo poiskati optimalno povezavo vseh treh dejavnikov. Motivacija ni edina, ki ima pomembno vlogo pri uspešnosti v izobraževanju. Ana Krajnc (2013, str. 23) trdi, da »kljub motivaciji za učenje pa na uspeh izobraževanja odraslih zelo vplivajo zunanji dejavniki, na katere izobraževalci nimajo vpliva.«

V letih med 2005 in 2012, kot ugotavljata Mirčeva in Beltram (2014, str. 92–94) je bila uspešnost odraslih maturantov pri poklicni maturi razmeroma visoka, saj je bila vedno višja od 85 %, v letu 2012 celo čez 90 % (90,6 %). Spet lahko opazimo razliko – pri splošni maturi je delež uspešnosti odraslih, ki so opravljali splošno maturo, izjemno nizek. Med prijavljenimi kandidati je maturo uspešno opravilo okoli 40 % in med temi jih velika večina komaj doseže zadostno število točk za pozitivno oceno. Razlaga, ki se avtorjema najprej ponudi, »temelji na posebnostih in značilnostih udeležencev, ki se k opravljanju mature prijavijo kot odrasli. Za razliko od programov srednjega strokovnega in poklicnega srednješolskega izobraževanja, v katere se odrasli vključujejo zaradi pridobivanja višje stopnje izobrazbe, se na splošno maturo kot odrasli v glavnem prijavljajo mladi, ki kot redni dijaki niso bili uspešni. Zato je razumljivo, da so manj uspešni tudi kot odrasli, saj so merila enaka« (prav tam, str. 94).

Po podatkih iz *Letnega poročila za splošno maturo* (2017, str. 153) je v letu 2017 splošno maturo opravilo 282 (43,1 %) odraslih, kar predstavlja nekoliko manjši odstotek odraslih, ki so uspešno opravili maturo, kot v letu 2016, ko je splošno maturo opravilo 355 kandidatov (49,6

%). V spomladanskem in jesenskem izpitnem roku je splošno maturo opravilo največ tistih, ki so popravljali eno (50,0 %) ali dve negativni oceni (42,6 %). Najmanj uspešni pa so bili tisti, ki so splošno maturo v obeh izpitnih rokih ponovno opravljali v celoti (6,1 % in 13,4 %) oziroma v dveh delih (8,7 %). (Letno poročilo – splošna matura 2016, str. 151). V letu 2017 je ponovno splošno maturo opravilo največ tistih odraslih, ki so popravljali eno (42,4 %) ali dve negativni oceni (36,6 %). Najmanj uspešni so bili ponovno odrasli, ki so v spomladanskem (11,0 %) in jesenskem (1,5 %) izpitnem roku maturo opravljali v celoti.

2.2.Motivacija

»Odrasli se pri izobraževanju soočajo s številnimi težavami in ovirami, da bi jih lahko premagovali in se čim bolj usposobili za življenje in delo, pa potrebujejo motivacijo« (Gracin idr. 2014, str. 34), brez katere po mnenju Červove (2012, str. 33) ni mogoče uspešno opraviti nobene aktivnosti in prav tako ne zadovoljiti potrebe. Ker izobraževanje pri odraslih ni primarna funkcija, je za določen uspeh potrebna še večja motivacija (Gracin idr. 2014, str. 46). Temeljno vprašanje, ki ga zastavlja avtorica Sumrak Čančer (2010, str. 15) v svojem delu, je, »od kod izvira motivacija glede na posameznika«, od katere je odvisna tudi stopnja motivacije. Tako smo po eni strani notranje motivirani, po drugi strani pa zunanje. Beseda motivacija izhaja iz latinske besede »*movere*« in predstavlja moč premikati se proti cilju (Coon in Mitterer 2008 v Boeren idr. 2012, str. 249). Motivacija je psihološki proces (Petri in Govern 2004 v Kopal Grum in Musek, str. 16) in ne produkt, zato je ne moremo opazovati direktno, ampak lahko o njej le sklepamo iz različnih vedenj, kot so npr. posameznikova izbira nalog, vztrajnost, trud in izražanje (npr. zelo si želim narediti) (Radovan 2001, str. 6).

Motivacijo za izobraževanje, ki je temeljni pogoj za razvoj znanja, sposobnosti in kompetenc (Radovan 2003b, str. 66), si pri odraslih posameznikih lahko razlagamo s psihološkimi dejavniki, pri čemer govorimo o notranji motivaciji in s sociološkimi dejavniki, ki izhajajo iz zunanjih pogojev, pod katerimi se posameznik odloči za udeležbo v izobraževanju (Radovan 2011, str. 162). Ti dejavniki vplivajo na udeležbo v izobraževanju, od njih pa je odvisno, kako posameznik premaga morebitne ovire (Mohorčič idr. 2011 v Jelenc 2016, str. 138). Notranja (intrinzična) motivacija izvira iz dejavnikov, kot sta radovednost ali interes. »Je naravna težnja iskanja in osvajanja izzivov, ko sledimo osebnim interesom in urimo sposobnosti« (Woolfolk 2001 v Sumrak Čančer 2010, str. 15), kar pomeni, da naredimo nekaj, kar nas izpopolnjuje,

nam je v osebni interesu in to je za nas nagrada (cilj dejavnosti je v njej sami in ne v nečem zunaj nje, kot je npr. nagrada). Posameznik, ki je v izobraževanju notranje motiviran, bo pri učenju vztrajal brez zunanje kontrole in ohranil interes za učenje tudi kasneje, izbiral bo težje, bolj izzivalne naloge, pripravljen bo vložiti večji napor v doseg cilja. (Marentič Požarnik 2002, str. 9). Nasprotno pa je zunanja, imenovana tudi ekstrinzična motivacija, vzrok za aktivnost, ki navadno ne predstavlja rezultata naših želja ali potreb (nagrada, kazen) (Sumrak Čančer 2010, str. 15). Cilj je v posledici (nagradi), zunanje motiviran posameznik pa se dejavnosti loti po liniji najmanjšega odpora (Marentič Požarnik 2002, str. 9). Kljub tej ločitvi se v praksi notranja in zunanja motivacija prepletata (Sumrak Čančer 2010, str. 15).

Houle v svoji tipologiji motivov za izobraževanje odraslih razlikuje štiri osnovne tipe motivacije:

1. Ciljno orientirana motivacija za učenje
2. Motivacija orientirana na aktivnost
3. K učenju orientirana motivacija
4. Motivacija za izobraževanje preplavi vse druge motive

Posamezniki, ki imajo ciljno orientirano motivacijo za učenje, se izobražujejo, da dosežejo jasno zastavljen cilj. Ker imajo pozitivne izkušnje iz preteklega izobraževanja, le-tega pogosto uporabljajo kot sredstvo za doseg svojih ciljev. Osebe, katerih motivacija je orientirana na aktivnost, se izobražujejo zaradi socialnih stikov in zadovoljstva, ki jim ga daje samo izobraževanje. Izobražujejo se večinoma zato, da se izkažejo pred drugimi v skupini in da utrdijo svoj položaj v družbi. Posamezniki, pri katerih prevladuje k učenju orientirana motivacija, se v izobraževanje vključijo predvsem zaradi želje po nadaljnjem učenju, saj jih zanima pridobivanje novega znanja in strokovna rast. Četrto skupino motivacije pa predstavljajo posamezniki, ki se neprestano izobražujejo. Njihovo življenje se spremeni v eno samo učenje, ki jim predstavlja zabavo, rekreacijo in osnovno zaposlitev. Od posameznikovega tipa motivacije je odvisna tudi uspešnost izobraževanja (Starc 2002, str. 46–48).

Vsako naše vedenje je motivirano, kar pomeni, da ima svoje motive, želje, potrebe, interese, cilje in vzroke (Podgornik 2012, str. 104). Za odraslega učečega se posameznika lahko rečemo, da je motiviran takrat, ko želi vložiti tudi nekaj napora v svojih učnih aktivnostih ter sprejeti ukrepe za doseganje učnih ciljev (Boeren idr. 2012, str. 249). Kadar pa posameznik izobraževanja ne vidi kot sredstva za doseg njemu pomembnih ciljev, za izobraževanje ni motiviran (Radovan 2003b, str. 67). Velikokrat se zgodi, da je motivacija za izobraževanje v

starosti šibka in zato odvisna od ustreznih spodbud iz okolja (Kump in Jelenc Krašovec 2005, str. 252). Da je temu tako, lahko sklepamo iz dejstva, da se starejši odrasli več ne izobražujejo za poklic.

2.2.1. Motivi

Odrasli, ki se vračajo v izobraževanje, prihajajo s konkretnimi motivi, ki izhajajo iz potreb dela in življenja, zato je njihova motivacija močnejša. Radovan in Vilič Klenovšek (2001, str. 103) sta ugotovila, da je najpomembnejši motiv za izobraževanje odraslih v Sloveniji pridobitev novega znanja in lasten razvoj, kateremu sledita zahteve delodajalca in uspešnost pri delu. Čeprav na splošno prevladujejo motivi, povezani z opravljanjem dela, pa so dejavniki, ki spodbujajo odrasle k izobraževanju različni, od interakcije z drugimi do užitka, želje, da bi preizkusili svoje znanje, radovednosti, zadovoljstva ali želje po dokončanju prekinjenega izobraževanja (Gracin idr. 2014, str. 36–37). Motive za izobraževanje lahko delimo na notranje, ki so odvisni od posameznikovih individualnih značilnosti in njegovih pričakovanj v zvezi z izobraževanjem, ter zunanje motive, med katere prištevamo vse motive, ki so odvisni od socialnega okolja, ustreznosti programov za izobraževanje in delovnega mesta (Starc 2002, str. 49). V svojem modelu motivacije za izobraževanje odraslih je tudi Carré (2000, 2001 v Kitiashvili in Tasker 2016, str. 14) razvrstil deset motivov za udeležbo v izobraževanje v dve skupini, in sicer v notranji in zunanji motivi. V raziskavi, ki jo je izvedla Starc (2002, str. 50) je med notranjimi motivi za izobraževanje izpostavila:

- postati usposobljen za življenje,
- pridobiti si nov poklic,
- postati samostojen in neodvisen,
- pridobiti si nove prijatelje,
- priti v stik z ljudmi,
- preizkusiti svoje sposobnosti,
- izmakniti se težavam in
- tekmovanje.

Zunanji motivi v raziskavi pa so bili naslednji:

- kvalitetnejše delo v poklicu,

- priti na boljše delovno mesto,
- boljši zaslužek,
- višja izobrazba glede na partnerja,
- ustvariti si večji ugled in vpliv,
- zgled drugih,
- razlika v izobrazbi med sodelavci,
- spodbude v delovnem kolektivu ter
- spodbuda in podpora lastne družine.

Rezultati raziskave so pokazali, da pri anketiranih prevladujejo notranji motivi za izobraževanje (postati samostojen in neodvisen (49 %), postati usposobljen za življenje (34 %), preizkusiti svoje sposobnosti (33,3 %), pridobiti si nov poklic (31,8 %)). Med zunanjimi motivi pa v raziskavi izstopajo kvalitetnejše opravljanje dela v poklicu (35,3 %) in boljši zaslužek (33 %) (prav tam, str. 50–52).

Jelenc (2009, str. 22) v slovenski populaciji razvršča motive za izobraževanje odraslih v štiri skupine:

- povečati svojo uspešnost tako pri delu kot tudi na drugih področjih življenja (obsega tri četrtine vseh, ki so bili izobraževalno dejavni),
- osebno zadovoljstvo (6,5 %),
- doseči stopnjo izobrazbe (približno 4 %) in
- različni drugi motivi (14 %).

Skaalvik in Finbank (2001, str. 7) v primerjalni študiji o vključenosti v izobraževanje, motivaciji in ovirah z naslovom *Adult education in Great Britain, Norway and Spain* iz leta 2001 razdelita motive za izobraževanje v šest skupin:

- motivi, povezani z osebnim razvojem (izobraževanje zaradi samouresničitve),
- motivi, povezani z izpolnjevanjem družinskih nalog (postati boljši starš, izboljšati sposobnost za pomoč otrokom pri učenju),
- motivi, povezani s socialni stiki (druženje in spletnje novih poznanstev),
- motivi, povezani z izboljšanjem bralne pismenosti in veščin pisanja,
- motivi, povezani s poklicnim razvojem, ki so povezani z zaposlitvijo (se zaposliti, zamenjati zaposlitev, razvoj poklicne poti) in

- motivi, povezani s pripravo na izobraževanje (vključitev v izobraževanje, ki je priprava na nadaljevanje izobraževanja).

Winter (2006 v Čelebič 2010, str. 28) motive odraslih za neformalno izobraževanje razdeli v pet skupin:

- ekonomski motivi: povezani so s poklicem (dobiti zaposlitev, obdržati zaposlitev, dobiti boljšo zaposlitev, napredovati na delovnem mestu ipd.),
- kognitivni motivi: veselje do učenja, radovednost, osebnostni razvoj, učenje kot podlaga za nadaljnje izobraževanje,
- motivi, povezani s socialnimi stiki: navezovanje stikov z ljudmi,
- osebni in družbeni motivi: povečanje neodvisnosti, boljše delovanje v okolju in
- prisila: posameznik se vključi v izobraževanje, ker je v to prisiljen.

Radovan (2005 v Radovan 2009, str. A 155) meni, da lahko iz analize motivov za vključevanje v programe formalnega in neformalnega izobraževanja izvemo, »da pri vključevanju v formalno izobraževanje prevladujejo motivi, povezani z opravljanjem dela in napredovanjem v karieri, ter veselje do učenja. Po drugi strani pa v povezavi z vključevanjem v neformalno izobraževanje daleč prevladuje motiv večje uspešnosti pri delu (76 % odgovorov), precej pomembna pa sta tudi zahteva delodajalca (50 % odgovorov, pri formalnem izobraževanju le 15 %) in veselje do učenja.«

Po mnenju Jasmine Starc (2002, str. 46–48) pri posamezniku istočasno vedno deluje več motivov, a je odvisno od posameznikovih trenutnih notranjih in zunanjih pogojev, kateri motiv bo sprožil in pospešil nadaljevanje učenja v konkretni situaciji. Lahko pa se ti posameznikovi trenutni pogoji spremenijo in v tem primeru lahko nastane tudi nov motiv za učenje ali pa se pojavi antimotiv, ki učno aktivnost zavira. Kljub temu da hkrati deluje več različnih motivov, eden izmed njih vedno prevladuje in je odločujoč za začetek izobraževanja.

2.2.2. Cilji

Vsak posameznik se programov za izobraževanje odraslih udeleži z določenimi cilji, ki si jih predhodno zastavi in katere želi s pomočjo izbranega izobraževalnega programa uresničiti. Določanje in uresničevanje ciljev ima na posameznika pozitivne posledice (Ryan 2014, str.

281). Posamezniki, ki si postavijo cilj, se tekom izobraževalnega procesa lažje osredotočijo, saj vedo, kaj želijo doseči. Pred vstopom v izobraževalni program si torej posameznik zastavi cilje, ki ga tekom izobraževalnega procesa motivirajo.

Cilji »so tisti, ki vodijo posameznikovo razmišljanje, čustvovanje in ravnanje« (Marentič Požarnik 2002, str. 10) in so najpomembnejši element v motivacijskem procesu. Osebni cilji vodijo posameznikovo vedenje do želenega izida, motivirajo vedenje skozi čas in v situacijah, zagotavljajo smer in pomen ter prispevajo k spoznavanju spretnosti in subjektivnega blagostanja (Ryan 2014, str. 280). Prav zaradi tega, ker označujejo nasprotje med želenim in dejanskim stanjem, ciljem pripisujejo veliko aktivacijsko moč (Radovan 2003b, str. 67).

Cilji so lahko zadovoljevanje posameznikovih materialnih, socialnih ali psiholoških potreb (Starc 2002, str. 46) in so lahko pozitivni ali negativni (Kobal Grum in Musek 2009, str. 17). Pozitiven cilj, kot nadaljujeta avtorja, nas privlači, zato vse svoje vedenje usmerjamo v doseg tega cilja (v primeru, da je zaslužek naš pozitiven motivacijski cilj, bomo naredili vse, da bomo imeli na koncu čim večjo materialno korist), medtem ko nas negativen cilj odbija (prav tam, str. 17).

2.2.3. Motivacijski modeli

Za motivacijske modele, s katerimi so skušali v preteklosti opisati pomen posameznega dejavnika, je značilen vpliv kognitivne in humanistične psihologije ter vključevanje socioloških dejavnikov v razlago in razumevanje posameznikove pripravljenosti za izobraževanje. Svoje motivacijske modele so v tej smeri razvijali tudi Miller (1967), Rubenson (1987) in Cross (1981) (Radovan 2011, str. 162). Mi bomo poleg omenjenih izpostavili še Boshierjev model skladnosti in model Ellen Boeren.

V literaturi obstaja veliko različnih motivacijskih teorij. Znana motivacijska teorija je Toughov model pričakovanih ugodnosti, ki temelji na petih fazah:

- vključenost v učne dejavnosti,
- pridobitev oziroma ohranjanje znanja in spretnosti,
- uporaba znanja,
- materialno priznanje ter
- simbolna nagrada (Cross 1981, str. 120–122).

Naslednja bolj znana motivacijska teorija je teorija skladnosti Rogerja Boshierja (1973 v Mirčeva in Beltram 2014, str. 63), ki »meri usklajenost med posameznikovim samozaznavanjem in karakteristikami izobraževalnega okolja«. Boshier je teorijo oblikoval za namene pojasnjevanja razlogov za vključitev v izobraževalne procese (prav tam, str. 63). Po tej teoriji bo posameznik v izobraževanju sodeloval, kadar bo dosežena skladnost med posameznikovim samozaznavanjem (svojih ciljev, potreb ipd.) in značilnostmi okolja, v katerem se posameznik izobražuje (Radovan 2011, str. 162).

»Rubenson razlaga motivacijo za izobraževanje tudi s pomočjo teorije pričakovanj.« (Radovan 2011, str. 162) V njegovi paradigmi pričakovanja – učinkovitosti, ki jo je kasneje dopolnil z dejavniki okolja, so glavni dejavniki, ki vplivajo na posameznikovo udeležbo v izobraževanju, njegova pričakovanja in vrednote. Kombinacija slednjih ustvari motivacijsko moč, ki spodbuja večjo udeležbo v izobraževanju (Rubenson 1987 v Mirčeva in Beltram 2014, str. 63).

Miller je eden tistih avtorjev, ki se je v svojem delu ukvarjal z vprašanjem, zakaj sta socialno-ekonomski status in sodelovanje v izobraževanju odraslih neizogibno povezani. Njegova teorija analiza polja sil se opira na Maslowo hierarhijo potreb in Lewinovo analizo sil, kjer kombinacija pozitivnih in negativnih sil tvori rezultantno motivacijsko silo (Cross 1981, str. 112–115). Miller je skušal združiti Maslowo in Lewinovo teorijo, da bi lahko razložil povezavo med posameznikovimi potrebami, aspiracijami in vrednotami s socialnoekonomskimi razmerami, v katerih posameznik živi (Radovan 2011, str. 162).

V novejšem času je Ellen Boeren skupaj s sodelavci postavila integrirani teoretični model udeležbe v izobraževanju, ki se opira na model avtorjev Baert, De Rick in Van Valckenborgh (2006 v Boeren idr. 2010, str. 54), ki temelji na njihovi študiji načinov spodbujanja pozitivnega učnega okolja. Avtorji so izdelali celovit model, ki kaže, da je odločitev o sodelovanju v izobraževanju vzpostavljena s pomočjo uspešne interakcije med posameznikom in izobraževalnimi ustanovami (prav tam, str. 58–59).

2.2.4. Chain-of-response model

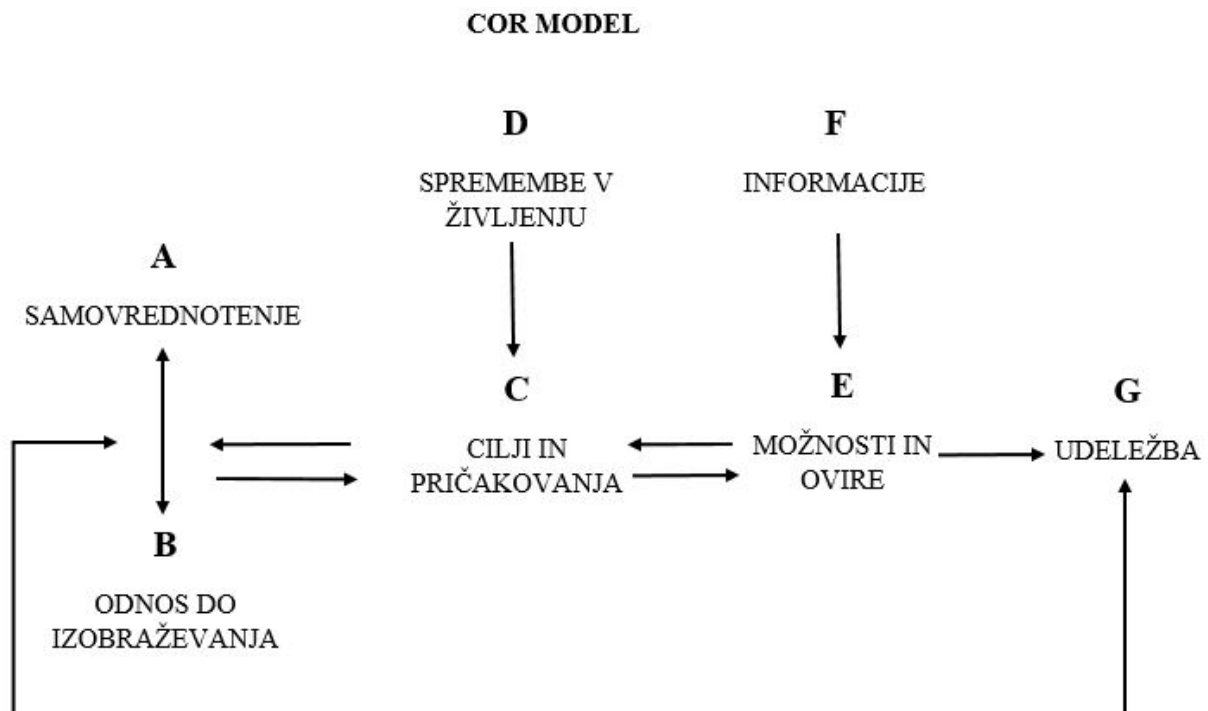
Na posameznikovo odločitev za udeležbo v izobraževanju vpliva torej več med seboj prepletenih in odvisnih dejavnikov, ki so odvisni tako od posameznika kot tudi okolja, v katerem živi, kar poudarja tudi teorija motivacije P. Cross (1981) in njen Chain-of-response

model (COR model) oziroma »verižni model izobraževalne vključenosti« (Mirčeva in Beltram 2014, str. 64). Gre za cikel, sestavljen iz več dejavnikov, ki vplivajo na proces posameznikovega odločanja, ali naj sodeluje in vztraja v izobraževanju (Boeren 2009, str. 159). V središču tega modela je tako proces odločanja (Mirčeva in Beltram 2014, str. 64).

Po motivacijski teoriji avtorice Patricie Cross (1981, str. 124–127) na posameznikovo udeležbo v izobraževanju odraslih vpliva šest dejavnikov:

- samovrednotenje,
- odnos do izobraževanja,
- cilji in pričakovanja posameznika,
- spremembe v življenju,
- možnosti in ovire ter
- informacije.

Slika 1: Shema COR modela (Cross 1981, str. 124)

Avtorica postavlja posameznikovo **samovrednotenje** »kot prvi in osrednji korak v procesu odločanja za izobraževanje. Še preden na udeležbo ali neudeležbo v izobraževanju odraslih začnejo vplivati stališča do izobraževanja, trenutni interesi, cilji in učne priložnosti, se že kaže vpliv doživljanja osebnih učnih zmožnosti in učnih slogov v dobro ali proti odločitvi za nadaljnje učenje.« (Friebe in Schmidt-Hertha 2013, str. 38)

Individualno samovrednotenje je povezano s posameznikovimi stališči o ravni uspešnosti (Mirčeva in Beltram 2014, str. 64). Če ima posameznik občutek nezmožnosti oziroma pomanjkanje zaupanja v lastne zmožnosti, ga to odvrta od izobraževanja, predvsem zaradi strahu pred neuspehom. Na posameznikovo samovrednotenje vplivajo (pretekli) učni uspehi. Učni dosežki v osnovni šoli vplivajo na vse nadaljnje posameznikove odločitve za vključitev v izobraževanje, in sicer na nadaljevanje izobraževanja na višji ravni izobraževanja, izbiro srednješolskega programa ter na odločitev in izbiro izobraževanja na terciarni stopnji (Levin 2003, str. 34). »Zaradi obsega in intenzivnosti izobraževanja je šolanje ključno za oblikovanje odnosa posameznika do poznejšega izobraževanja in posredno tudi do vseživljenjskega učenja.« (Jelenc 2009, str. 20) Pogosto pa se vzorci neenakosti v posameznikovi učnih dosežkih v formalnem izobraževanju otrok in mladine ter vključenosti v izobraževanje kažejo in nadaljujejo tudi v odraslem obdobju (Levin 2003, str. 34).

Predvsem odrasli ljudje črpajo svojo motivacijo za nadaljnje izobraževanje iz izkušenj svojega preteklega izobraževanja. Če imajo negativno učno izkušnjo, razvijejo manj pozitiven odnos do učenja (Boeren 2009, str. 159). Kot pravi Radovan (2011, str. 163), lahko ugotovimo, da odrasli, ki imajo negativno samopodobo težko verjamejo, da bi bili lahko uspešni učenci. Prav nizka samopodoba je mnogokrat glavni vzrok za neudeležbo v izobraževanju, saj vpliva na stopnjo vztrajnosti in prizadevnosti, ki jo učeči se posameznik namenja učenju. Potokar in Jereb (2003, str. 559) nadaljujeta s tem, da motivacijo zvišujemo s premišljanjem o koristnosti šolanja ter možnostih, ki nam jih daje.

Naslednji dejavnik je **odnos do izobraževanja**, ki neposredno narašča preko posameznikovih lastnih predhodnih učnih izkušenj in posredno preko odnosa, mnenja oziroma izkušenj z izobraževanjem, ki jih imajo njegovi najbližji (družina, prijatelji) in drugi pomembni ljudje (skupina, ki jim pripada), odnos sodelavcev ter vodilnih (Cross 1981, str. 125–126). Odnos, ki ga imajo drugi do izobraževanja je zelo pomemben, saj če je le-ta pozitiven, pozitivno vpliva tudi na udeležence izobraževanja. Najboljše je, če je posameznik notranje in zunanje motiviran, kar pomeni, da ga motivirajo in spodbujajo pri izobraževanju tako učitelji in družina, prijatelji kot tudi širše družbeno okolje (Gracin idr. 2014, str. 37).

Cilji in pričakovanja posameznika so povezani s tistimi teorijami motivacije (npr. Vroom in Rubenson), ki v ospredje, za želeno posledico delovanja, postavljajo dve komponenti, privlačnost cilja in pričakovanja (Cross 1981, str. 126). Pri vstopu v izobraževalni program si posamezniki zastavijo cilje, h katerim tekom izobraževanja stremijo. Ti cilji so različni in se oblikujejo glede na posameznika (Gracin idr. 2014, str. 37) ter vplivajo na motivacijo z

osredotočanjem posameznikove pozornosti na neskladje med njihovo zdajšnjo ravno dosežkov in idealno ravno dosežkov (Radovan idr. 2013, str. 154). »Cilji, ki si jih posamezniki zastavljajo pri vstopu v določeno izobraževanje, so usmerjeni predvsem v njihov osebni razvoj ter pridobivanje novih znanj in spretnosti.« (Gracin idr. 2014, str. 37) Pridobivanje znanja pa je le eden od ciljev izobraževanja, ki si jih zastavi posameznik (Krajnc 2013, str. 17). Če bodo posamezniki z izobraževanjem lažje dosegli zastavljene cilje, imajo posledično tudi višjo motivacijo za učenje. Rubenson (Radovan idr. 2013, str. 116) je nadgradil Vroomovo teorijo pričakovanj, da je torej neko dejstvo odvisno od moči pričakovanja, da bo naše prizadevanje nagrajeno z nekim ciljem.

O prisotnosti motivacije pri posamezniku je mogoče sklepati na podlagi njegovih različnih aktivnosti, s katerimi želi uresničiti cilje, ki si jih je zastavil. Mnogi se zavedajo, da je za soočanje z napredkom znanosti in tehnologije ter s spremembami v družbi potrebno imeti neko znanje, izobrazbo (Hubackova in Semradova 2014, str. 397–398). V raziskavo, opravljeno na Češkem, ki je analizirala, kaj učeče se odrasle, ki so vključeni v izobraževalne programe, najbolj motivira za učenje, je bilo vključenih 40 učečih se odraslih, starih med 19 in 60 let. Udeležence raziskave je najbolj motivirala pridobitev višje stopnje izobrazbe (27,5 %) in pridobivanje novih kvalifikacij (22,5 %) (prav tam, str. 399). Najpogosteje je udeležba odraslih v izobraževanju povezana z doseganjem nekega cilja. Locke in Latham (1990 v Radovan idr. 2013, str. 154) menita, da postavljanje ciljev povečuje uspešnost, saj usmerjajo našo pozornost in prizadevanje k dejavnostim, ki so pomembne za doseganje cilja. Poleg tega, da si vsak posameznik postavi cilje, ki jih želi tekom izobraževanja doseči, pa imajo tudi sami izobraževalni programi zastavljene določene cilje, ki naj bi jih udeleženci na koncu izobraževalnega programa dosegli. Odrasli, ki so vključeni v izobraževanje, cilje izobraževanja poznajo in se jih zavedajo, vendar pa obstaja tudi možnost, da izobraževanje prekinejo, če cilji niso povezani z njihovimi pričakovanji (Radovan in Vilič Klenovšek 2001, str. 103).

Pričakovanja so v motivacijskih teorijah pomemben dejavnik, saj lahko pričakovanje, da določena dejavnost ali delovanje ne vodi k določenemu izidu, izniči posameznikovo pripravljenost za to delovanje ali dejavnost (Radovan 2003b, str. 67). Vsak posameznik si izbere poklic, za katerega se izobražuje in za katerega misli, da mu bo omogočil zadovoljiti njegove potrebe. »Pričakovanja, povezana z ohranjanjem delovnega mesta, napredovanjem in zaposlitvijo, so pri odraslih, sploh pri višjih starostnih kategorijah, veliko izrazitejša kot pri mladini.« (Mirčeva 2014, str. 167) Toda če pričakovanje ni izpolnjeno, se v zrelih letih pogosto odloči za doizobraževanje ali za prekvalifikacijo (Starc 2002, str. 45). Tako pa je tudi pri

izobraževanju, kjer se vsak posameznik izobraževanja odraslih udeleži z nekimi pričakovanji in cilji. A če pričakovanja niso izpolnjena, se mnogokrat zgodi, da izobraževanje opustijo ali pa se vključijo v drugo.

Mirčeva (2014, str. 158–159) opaža, da rezultati kažejo, da je bilo med udeleženci izobraževanja največ tistih, ki so si želeli po končanem izobraževanju nadaljevati šolanje (38,9 %), sledila je skupina tistih, ki so po končanem izobraževanju pričakovali zaposlitev (33,3 %), pridobitev novega delovnega mesta in napredovanje v karieri pa je pričakovalo 16,7 % udeležencev in le 1,9 % ohranitev delovnega mesta. Približno desetina vprašanih (9,3 %) ni imela jasno zastavljenih ciljev in pričakovanj. Pričakovanja, ki so povezana s pridobivanjem višje izobrazbene ravni, lahko neodvisno od stanja na trgu dela izražajo višje ambicije odraslih, ki želijo s tem zadovoljiti višje splošne in osebne izobraževalne cilje, pridobiti boljši položaj v družbi, navezati socialne stike ipd.

Odločitev za udeležbo v izobraževanju je povezana tudi z življenjskimi prehodi, »ki lahko preprečujejo sodelovanje ali nasprotno – zanj ustvarjajo priložnosti« (Mirčeva in Beltram 2014, str. 64). Naslednji dejavnik COR modela se torej nanaša na posameznikove **spremembe v življenju**, kot so npr. upokožitev, prva zaposlitev, poroka, rojstvo otroka, sprememba delovnega statusa. Lahko pa so te spremembe nenadne in bolj stresne, npr. smrt bližnjega, ovdovelost, izguba zaposlitve, bolezni (Cross 1981, str. 127). Če imamo v izobraževalnem programu udeležence, ki imajo nekatere skupne značilnosti, lahko predvidimo, na katere ovire lahko naletimo, zato jih skušamo v čim večji meri upoštevati že pred začetkom in tekom izvajanja izobraževalnega programa.

Posamezniki, ki so v programu prišli do točke **možnosti in ovire**, imajo visoko motivacijo in posledično tudi ovire lažje premagujejo, kot tisti posamezniki, ki imajo nižjo stopnjo motivacije (Radovan 2011, str. 161). Cross (1981, str. 127) v svoji klasifikaciji ovir ločuje med tremi vrstami ovir, in sicer med situacijskimi, dispozicijskimi ter institucionalnimi ovirami, ki jih bomo podrobneje predstavili v poglavju »Izobraževalne ovire«.

Gracin, Ovsenik in Bukovec (2014, str. 38) menijo, da se pri programih temeljnega izobraževanja pojavljajo predvsem dispozicijske ovire, saj je »zaradi slabih šolskih izkušenj iz otroštva lahko njihova samopodoba slaba, samozavest velikokrat omajana, predvsem pa se jim dozdeva, da v izobraževanju niso uspešni«. Nasprotno pa sta Kimmel in McNeese (2005, str. 40) v raziskavi ugotovila, da predstavlja odraslim, vključenim v izobraževanje, največjo oviro to, da nimajo varstva za otroke in skrb za starejše. Dodajata tudi, da se s starostjo udeležencev

izobraževanja povečuje pomanjkanje zaupanja v sposobnosti, kar nastopi kot ovira, saj lahko posledično posamezniku prične primanjkovati motivacije za izobraževanje. Toda bolj ko je oseba motivirana za izobraževanje, več verjetnosti je, da bo ovire premagala (Radovan idr. 2013, str. 155). V raziskavi *Družbeno-skupinski vplivi udeležbe odraslih v izobraževanju kot podlaga za razvoj modela poklicne kariere* iz leta 2004 so anketiranci ocenjevali ovire za njihovo ne-vključitev v izobraževanje. Rezultati raziskave, ki je zajemala 1680 delovno aktivnih prebivalcev Slovenije starih med 16 in 65 let, kažejo, da so anketiranci s 57,6 % kot najpomembnejšo oviro pri vključevanju odraslih v izobraževanje izbrali pomanjkanje časa. Med najpomembnejše ovire sodijo še finančne ovire (34,8 %) in družinske obveznosti (27,6 %) (Hrvat 2008, str. 9).

Kot kažejo analize Andragoškega centra Slovenije, je največ odraslih, ki so se izobraževali in so si želeli še več izobraževanja, kot glavno oviro navedlo neujemanje urnika izobraževanja z njihovim razpoložljivim časom, ki sta mu sledila predrago izobraževanje in družinske obveznosti. Medtem ko so odrasli, ki se niso izobraževali, a so si kljub temu želeli, navajali nekoliko drugačne ovire. Slovenski anketiranci so najpogosteje kot najpomembnejšo oviro v izobraževanju navedli, da izobraževanja za delo niso potrebovali, drugi pomembnejši razlogi, ki so jih navajali, pa so starost ali slabo zdravstveno stanje, neujemanje urnika izobraževanja z njihovim urnikom ali družinske obveznosti. (Mohorčič idr., 2011, str. 62–63).

Pomemben dejavnik COR modela so tudi **informacije oziroma informiranost o možnostih**. Njena vloga v modelu je ključnega pomena, saj zagotavlja informacije, ki povezujejo motivirane učence z ustreznimi možnostmi (Cross 1981, str. 127). V *Beli knjigi 2011* Angelca Ivančič in drugi avtorji (2011, str. 383) navajajo, da se kot temeljni podporni dejavnosti, ki povečujeta motiviranost odraslih za izobraževanje in učenje, »razvijata informiranje in svetovanje v izobraževanju ter vrednotenje in priznavanje znanja, pridobljenega z neformalnim izobraževanjem, priložnostnim učenjem in izkušnjami«.

Raziskave so pokazale, da odrasli potrebujejo različne oblike pomoči in spodbud pri izbiri izobraževalnega programa in učenju pred izobraževanjem, med njim in po končanem izobraževanju. Še posebno pomoč in svetovanje potrebujejo manj izobraženi, tisti, ki imajo negativne izkušnje ali so se odločili za izobraževanje po daljšem premoru (Mohorčič Špolar idr. 2001 v Mirčeva in Beltram 2014, str. 102). Gre za pomoč in spodbude, ki jih odrasli potrebujejo pri izbiri in pri sami izpeljavi izobraževalnega programa pa tudi ob koncu izobraževanja ter pri določanju smernic za nadaljevanje izobraževanja ali delo. Rezultati so pokazali, da se v izobraževalnih organizacijah pogosteje ponujajo splošne oblike pomoči kot

svetovanje posameznikom pri reševanju težav pri posameznih predmetih. Glede pogostosti navajanja oblik pomoči, ki jih izobraževalne organizacije ponujajo svojim udeležencem, je na prvem mestu podajanje splošnih navodil za učenje in pomoč pri učenju na splošno, ki ji sledijo dodatna razlaga težje snovi in utrjevanje, dodatne konzultacije z učitelji in pomoč pri časovni razporeditvi učne snovi. Udeleženci so kot oblike pomoči redkeje navajali več ponavljanja in utrjevanja, skupinsko učno pomoč, svetovanje o tem, kako se učiti, in informiranje o standardih znanja, inštrukcije pri posameznih predmetih, individualno učno pomoč in dodatne ure za pripravo na izpite. Redko pa so omenjali oblike pomoči, kot so dodatne ure pouka pri posameznih predmetih, dodatne ure za razlago in ponavljanje ali učna pomoč izven izobraževalne organizacije (Mirčeva in Beltram 2014, str. 102–105).

2.2.5. Izobraževalne ovire

Izobraževanje za marsikaterega odraslega posameznika predstavlja težavo, saj lahko naleti na različne ovire, s katerimi se mora, za nadaljevanje v procesu izobraževanja, soočiti. Nekateri naletijo na ovire še predno vstopijo v izobraževalni proces, drugi znotraj izobraževalnega procesa. Izobraževalne ovire lahko delimo glede na mesto njihovega izvora (Radovan 2002, str. 25), torej na bolj notranje (pomanjkanje motivacije in samozaupanja) ali zunanje (neustreznost izobraževalnih institucij, programov ipd.) narave (Friebe in Schmidt-Hertha 2013, str. 33). Ker je v andragoški literaturi najbolj uveljavljena klasifikacija delitev ovir, ki jo je oblikovala P. Cross (1981), jo bomo v nadaljevanju predstavili.

Avtorica Cross je izobraževalne ovire (že omenjeno) razdelila v tri skupine:

- situacijske ovire,
- dispozicijske ovire in
- institucionalne ovire.

Situacijske ovire so tiste, ki izhajajo iz posameznikovega trenutnega položaja (družinski, finančni, zdravstveni, zaposlitveni problemi) (Mirčeva in Beltram 2014, str. 64) in se pojavljajo zunaj učnega okolja. Navadno praktiki kot razloge za opustitev izobraževanja navajajo pomanjkanje nečesa, npr. varstva za otroke, časa ipd. (Radovan 2011, str. 176).

Naslednje so dispozicijske ovire, za katere je »značilno, da se povezujejo s posameznikovimi psihosocialnimi značilnostmi, kot so stališča do izobraževanja na splošno in specifičnih stališč

do izobraževalnih programov, posameznikova samopodoba, prepričanja ipd.« (Mirčeva in Beltram 2014, str. 64). Dispozicijske ovire so npr. starost, strah pred izpiti, dvom v svoje zmogljivosti, zdravstvene težave, pomanjkljiva predhodnja izobrazba itd. (Jelenc 2016, str. 139). Posebno so izrazite pri starejših in manj izobraženih odraslih (Radovan 2011, str. 171). Rubenson (2009 v Radovan 2011, str. 174) dispozicijske ovire razume kot »dejavnike, ki omejujejo posameznikove zmožnosti in s tem možnost udeležbe v izobraževanju«. Po mnenju Quigleyja (1997 v Radovan 2011, str. 177) dajejo dispozicijske ovire učitelju oziroma izobraževalcu odraslih največ možnosti za spodbujanje posameznikove motivacije.

Zadnje, institucionalne ovire, se dotikajo sistemskih problemov, ki se navezujejo na izobraževalne ustanove. To so npr. neprimeren čas, neprimerni urniki, slaba geografska dostopnost oziroma oddaljenost izobraževalne ustanove od kraja bivanja, nezanimivi in nerelevantni programi, proceduralne težave in pomanjkanje informacij o ponudbi (Radovan 2011, str. 176). Cross (1981, str. 104) je ugotovila, da včasih tudi same institucije z neustrezno izobraževalno ponudbo, nerealnimi zahtevami programa ali pa neprilagojeno organizacijo izobraževanja onemogočajo udeležbo odraslih v programih izobraževanja, s čimer še dodatno prispevajo k težavi neudeležbe.

Kadar sprašujemo motivirane odrasle o ovirah za izobraževanje, se v ospredju pojavljajo situacijske in institucionalne ovire, zato ker je, tako pri nas kot v tujih raziskavah, pomanjkanje časa najpogosteje izpostavljena ovira, kateri sledi denar (Radovan 2012, str. 78). Pri vključevanju neaktivnih odraslih v izobraževanje pa so situacijske in institucionalne ovire velikokrat odraz treh značilnosti:

- »vrednotenja izobraževanja, ki je povezano s specifičnimi stališči do izobraževanja, pričakovanji od izobraževanja ipd.,
- neinformiranosti o možnostih, ki jih imajo v zvezi z izobraževanjem (cena izobraževanja, ponudba izobraževalnih programov, časovna razporeditev itd.),
- nizke ravni pismenosti, ki imajo negativen vpliv na obe zgornji značilnosti« (Radovan 2002, str. 30).

Avtorji Mohorčič Špolar, Radovan in Ivančič (2011, str. 61) predstavljajo ugotovitve mednarodne raziskave, iz katere lahko razberemo izobraževalne ovire, ki se razlikujejo med odraslimi. Tisti, ki so se izobraževali in so motivirani za izobraževanje, navajajo kot ovire neustrezen čas izobraževanja, stroške izobraževanja ter družinske obveznosti, in sicer je tako med odraslimi v Sloveniji ter v državah Evropske unije. Odrasli v Sloveniji so dodali kot

izobraževalno oviro tudi geografsko dostopnost do izobraževanja. Odrasli, ki se niso izobraževali, vendar bi si želeli, so v državah Evropske unije (tudi Slovenija) na prvo mesto postavili družinske obveznosti kot oviro.

2.2.6. Vloga motivacije v izobraževanju odraslih

Na področju izobraževanja odraslih ima motivacija zelo pomembno vlogo, če ne celo najpomembnejšo, saj se odrasli v izobraževanju soočajo s številnimi ovirami in težavami. Da bi slednje lahko premagali in nadaljevali z izobraževanjem ter se čim bolj usposobili za delo in življenje, pa potrebujejo prav motivacijo (Gracin 2016, str. 107). Barica Marentič Požarnik (2002, str. 184) meni, da je od motivacije odvisno, ali bo posameznikovo pridobljeno znanje dolgotrajno in kako ga bo lahko uporabili tudi v drugih življenjskih okoliščinah oziroma situacijah.

Radovan (2008, str. 79) zapiše, da motivacijo opisujemo kot tisto silo, ki osebo spodbudi, da se vključi v izobraževalni program in v njem tudi vztraja. »Kadar je motivacija visoka, lahko pričakujemo, da bodo odrasli premagali marsikatero oviro, ki jim preprečuje izobraževanje. Kadar je nizka, pa je udeležba v izobraževanju ali vztrajanje v njem manj verjetna.« (prav tam, str. 79) Motivacija je v izobraževanju odraslih eden ključnih dejavnikov, ki vpliva na učečega se odraslega, da izobraževanje uspešno zaključi. Brez motivacije se marsikateri odrasli ne bi vključili v izobraževanje, saj bi se jim zdelo nesmiselno in brezupno. Seveda se lahko upad posameznikove motivacije pojavi tudi tekom izobraževalnega procesa. Takrat ima pomembno vlogo izobraževalec, da s spodbudami in pomočjo učečega se odraslega ponovno motivira. Prepoznati mora učne potrebe in težave oziroma ovire, s katerimi se srečujejo udeleženci v izobraževanju (Žalec 2014c, str. 130).

Sabina Jelenc Krašovec (2014, str. 2) je vlogo izobraževalcev odraslih opredelila kot »spodbujevalce sprememb pri posamezniku; te nujno izhajajo iz udeleženčeve aktivne vloge v procesu učenja, ne glede na to, za katero vrsto ali obliko izobraževanja gre«. Prav tako zagovarja stališče, da je »vloga izobraževalca odraslih, ki s svojimi prepričanji in pristopi spodbuja odrasle v procesu učenja, ključni motivacijski dejavnik v veliki večini učnih situacij« (prav tam, str. 2). Tako kot pri zaposlenih, so tudi v izobraževanju odraslih pohvale, nagrade in priznanja notranji motivatorji, ki posamezniku dajo občutek pomembnosti in potrditve, da svoje

delo dobro opravlja oziroma, da je v izobraževanju priden in uspešen (Podgornik 2012, str. 130). Še posebno veliko spodbud in motivacije potrebujejo odrasli iz ranljivih skupin, saj so tekom izobraževanja izpostavljeni nenehnim oviram (Gracin idr. 2014, str. 57).

Značilnosti izobraževanja odraslih so »odprta komunikacija, enakopraven odnos med učiteljem in učencem, prožnost izobraževanja, učencem prilagojene vsebine in metode dela« (Krajnc 2013, str. 16), kar mora pri svojem delu upoštevati tudi izobraževalec (učitelj/predavatelj, mentor, animator). Izobraževalci tako »nastopijo v ustvarjalnem procesu oblikovanja programov in postavljanja ciljev, skupaj s tistimi, ki se bodo učili, torej skupaj s študenti« (prav tam, str. 16) oziroma udeleženci izobraževanja.

V raziskavi, opravljeni na Norveškem (Daehlen in Ure 2009, str. 661), so ugotavljali, ali se motivacija nizko kvalificiranih odraslih v formalnem izobraževanju razlikuje od motivacije drugih učečih se odraslih, udeleženih v formalnem izobraževanju. Študija je proučevala tudi razlike v motivaciji odraslih, udeleženih v formalnem izobraževanju, glede na kazalnike, kot so stopnja izobrazbe, starost, spol, državljanstvo in status zaposlitve. V raziskavo je bilo vključenih 753 učečih se odraslih, ki so bili udeleženi v katerikoli formalni izobraževalni program (od osnovnošolskega programa do vključno magistrskega programa), v katerega so bili vključeni vsaj dve leti (prav tam, str. 665). Rezultati raziskave kažejo, da se motivacija nizko kvalificiranih učečih se odraslih razlikuje od drugih učečih se odraslih, vključenih v formalno izobraževanje. V povprečju so nizko kvalificirani odrasli bolj motivirani z zunanjimi spodbudami (npr. delovno mesto, finance, socialni razlogi), medtem ko pri notranji motivaciji (npr. zanimanje za temo/snov) pri različnih skupinah ljudi, glede na stopnjo izobrazbe, ni bistvenih razlik. Vendar pa je pomanjkljivost raziskave v tem, da je bilo v samo raziskavo vključenih premalo nizko kvalificiranih učečih se odraslih oseb, saj le-ti, kot navedeta Daehlen in Ure (2009, str. 672), navadno ne želijo sodelovati v raziskavah. Zato tudi podatki raziskave niso dovolj zanesljivi, da bi jih lahko posplošili na vso nizko kvalificirano učečo se populacijo.

2.3.Matura

V Sloveniji ima matura že dolgo tradicijo, saj njeni začetki na Slovenskem segajo v 90. leta 20. stoletja (Drolc in Lajovic 2015, str. 71). Gre za izpit, ki se ga opravlja ob koncu sekundarnega izobraževanja, s katerim se ugotovi, prizna in javno potrdi znanje kandidatov (Muršak 2012,

str. 57) ter predstavlja pogoj za vpis na terciarno stopnjo izobraževanja, na univerzitetni študij (Vidmar 2007, str. 111). Spodbuja dijake in druge kandidate na maturi, učitelje in šole oziroma organizacije, ki izvajajo maturo »k doseganju večje učinkovitosti pouka in učenja ter boljše kakovosti znanja in hkrati s tem vpliva povratno na kakovost poučevanja in učenja v gimnaziji« (Bucik 2009, str. 130) in drugih organizacijah, ki izvajajo maturo. S postopki, načini in pravili internega in zunanjega ocenjevanja znanja, ki naj zagotovijo nepristranskost in objektivnost, se spodbujata splošno zvišanje kakovosti ocenjevanja v gimnaziji oziroma drugih organizacijah in zvišanje izpitne kulture v šolstvu nasploh (prav tam, str. 130).

Predstavlja pa to bolj ali manj zelo stresno obdobje, zlasti za maturante/kandidate na maturi (in njihove starše). Maturitetno obdobje se začne s predmaturitetnim preizkusom znanja v mesecu marcu, nadaljuje s pisanjem eseja pri slovenščini v maju in zaključi z objavo rezultatov sredi meseca julija (Drovc in Lajovic 2015, str. 74).

2.3.1. Zakonska ureditev

Leta 2003 je bil sprejet *Zakon o maturi*, ki določa vsebino splošne in poklicne mature, pravice in obveznosti dijakov in dijakinj ter drugih kandidatov in kandidatke za opravljanje mature oziroma maturitetnih izpitov, sestavo in pristojnosti maturitetnih organov ter postopek in način opravljanja mature (*Zakon o maturi* 2003, 1. člen). Pet let kasneje pa je bil sprejet še *Pravilnik o splošni maturi* (2008), ki med drugim natančneje opredeli odgovornosti, pogoje, načine in postopek opravljanja splošne mature (Drovc in Lajovic 2015, str. 74). Določa torej naloge Državne komisije za splošno maturo, državnih predmetnih komisij za splošno maturo, postopek imenovanja, sestavo in naloge šolskih maturitetnih komisij za splošno maturo in šolskih izpitnih komisij za splošno maturo ter naloge Državnega izpitnega centra. Določa tudi način in postopek prijave ter odjave k splošni maturi oziroma k posameznemu izpitu, izpitni red, izvedbo in ocenjevanje pisnega, ustnega ter praktičnega dela izpita in izpitnega nastopa, varstvo pravic kandidatov in postopek vpogleda v izpitno dokumentacijo ter druga maturitetna pravila (*Pravilnik o splošni maturi* 2008, 1. člen). Z novim pravilnikom so dobili odrasli, dijaki s posebnimi potrebami in drugi, ki lahko po sklepu državne komisije opravljajo maturo v dveh delih, možnost, da že jeseni opravljajo ali izboljšujejo ocene pri predmetih, ki so jih pisali v spomladanskem roku. Sprememba se med drugim kaže tudi pri predmetih na višji ravni, saj se je z novim pravili uvedel tudi nov način določanja 8-stopenjske točkovne ocene. Točkovne

ocene se tako določajo neposredno iz odstotnih točk in ne več posredno prek ocen (Drolic in Lajovic 2015, str. 75).

Na področju poklicne mature pa velja *Pravilnik o poklicni maturi* (2008), ki v svojem 1. členu določa naloge Državne komisije za poklicno maturo, naloge državnih predmetnih komisij za poklicno maturo, postopek imenovanja, sestavo in naloge šolskih maturitetnih komisij za poklicno maturo, šolskih izpitnih komisij za poklicno maturo in strokovnih aktivov ter priznavanje izpitov pri poklicni maturi. Nadalje določa način in postopek prijave ter odjave k poklicni maturi oziroma k posameznemu izpitu, izpitni red, izvedbo in ocenjevanje pisnega, ustnega ter praktičnega dela izpita in izpitnega nastopa, varstvo pravic kandidatov in postopek vpogleda v izpitno dokumentacijo ter druga maturitetna pravila.

2.3.2. Splošna matura

Splošna matura je eksterni državni izpit, njena poglavitna naloga je preverjanje temeljnega srednješolskega znanja v skladu z gimnazijskimi učnimi načrti in v obsegu ur, dogovorjenih za osnovni »maturitetni standard«. (Bucik 2009, str. 123–125). Po *Zakonu o maturi* (2003, 2. člen) kandidati s splošno maturo »dokazujejo doseganje standardov znanj, ki so določeni s cilji gimnazijskih programov, programom maturitetnega tečaja in usposobljenost za univerzitetni študij«. Z uspešno opravljeno maturo si kandidat pridobi srednjo izobrazbo.

Splošna matura je sestavljena iz petih predmetov, izmed katerih so trije splošni predmeti (slovenščina (lahko tudi italijanščina ali madžarščina), angleščina in matematika), ki jih opravljajo vsi kandidati splošne mature, dva predmeta pa sta izbirna in si jih vsak kandidat izbere sam. Kandidati lahko pri matematiki in tujem jeziku izbirajo med ravno zahtevnosti (osnovna ali višja raven zahtevnosti) (Drolic in Lajovic 2015, str. 84). Lahko rečemo, da je splošna matura izpit s poudarkom na temeljnem znanju, saj:

- je po številu maturitetnih izpitov in po strukturi primerljiva z maturami drugih evropskih držav,
- obvezni predmeti zagotavljajo temeljno splošno-izobraževalno znanje maturantov,
- izbirna predmeta omogočata vsem, da se izkažejo na področjih, ki najbolj ustrezajo njihovim sposobnostim in zanimanjem,

- notranje ocenjevanje omogoča, da pridejo pri končni oceni izpita pri splošni maturi do izraza tudi kvalitete kandidatov, ki so merljive le na podlagi dolgotrajnejšega osebnega stika med učitelji in kandidati in
- opravljanje splošne mature na dveh ravneh (nižja in višja) daje možnost sposobnejšim in bolj motiviranim maturantom, da še dodatno izkažejo svoje poglobljeno znanje (Bucik 2009, str. 120).

2.3.3. Poklicna matura

Po *Zakonu o maturi* (2003, 3. člen) kandidati s poklicno matura »dokazujejo doseganje standardov znanj, ki so določeni s cilji izobraževalnih programov srednjega tehniškega in drugega strokovnega izobraževanja, poklicno-tehniškega izobraževanja, poklicnega tečaja ter usposobljenost za visokošolski študij«. Poklicna matura je oblika zaključnega izpita, s katero kandidat pridobi srednjo strokovno izobrazbo in ustrezen naziv poklicne izobrazbe. Hkrati pa omogoča tudi nadaljevanje izobraževanja na višjih in visokih strokovnih šolah. S poklicno matura se kandidat ne more vpisati na univerzitetne visokošolske študijske programe, razen v primeru, da na maturi izbere še peti predmet (Muršak 2012, str. 75).

Opravlja se iz štirih predmetov, izmed katerih sta dva predmeta skupnega dela (slovenščina (italijanščina ali madžarščina) in izpit iz temeljnega strokovno-teoretičnega predmeta) ter dva predmeta izbirnega dela (matematika ali tuj jezik in izdelek, storitev, seminarska naloga z zagovorom ali izpit iz predmeta oziroma vsebine) (Zakon o maturi 2003, 7. in 8. člen).

2.3.4. Razlika med splošno in poklicno matura

Gre za dve vrsti izobraževanja, ki služita različnim namenom. »Temeljna vloga splošne mature je namreč usposabljanje za nadaljevanje izobraževanja na univerzitetni ravni, temeljna vloga poklicne mature pa usposabljanje za poklic ali za nadaljevanje izobraževanja na visoki strokovni ravni.« (Bucik 2009, str. 128) Ključna razlika med njima je torej, da se z uspešno opravljenjo splošno matura lahko kandidati vpišejo na katerikoli študijski program (višješolski, visokošolski in univerzitetni program), z opravljenjo poklicno matura pa se lahko vpišejo le na

višješolske in visokošolske, ne pa tudi na univerzitetne študijske programe (Izobraževanje.info b. l.). Obe, tako poklicna kot tudi splošna matura, pa sta državna izpita, ki označujeta zaključek štiriletnega srednješolskega izobraževanja.

2.3.5. Institucije za izobraževanje odraslih, ki med drugim izvajajo maturo

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (1996, 6. člen) določa, da izobraževanje odraslih opravljajo organizacije za izobraževanje odraslih, šole in zasebniki. V skladu s tem je formalno izobraževanje odraslih lahko organizirano v ustreznih šolah in drugih organizacijah, ki so registrirane za opravljanje dejavnosti in verificirane za izvedbo posameznih programov. Kar šolske ustanove ne izvajajo, so programi osnovnega izobraževanja odraslih, katere izvajajo ljudske in delavske univerze. Slednje lahko izvajajo tudi programe srednjega in visokošolskega izobraževanja (Mohorčič Špolar idr. 2010, str. 12).

V praksi se le manjšina formalnega izobraževanja odraslih izvaja na ljudskih univerzah, saj le-te največkrat nimajo ustreznih materialnih pogojev in osebja ter so tako prisiljene iskati sodelovanje z ustreznimi šolami ali pa najemati njihove prostore.

Po evidencah SURS je v šolskem letu 1997/1998 delovalo 370 organizacij, ki so izvajale izobraževanje odraslih, v šolskem letu 2007/2008 pa 326 organizacij. Številne izvajajo izobraževanje odraslih kot dodatno dejavnost. Prevladujejo zasebne izobraževalne organizacije, javnih je bilo v opazovanem letu 32, in sicer so to ljudske univerze in osnovne šole za odrasle, ki jih ustanavljajo občine (Ivančič idr. 2011, str. 382). Formalno izobraževanje odraslih izvajajo predvsem srednje poklicne, tehnične in splošne šole ter višje in visoke šole ter fakultete (javne in zasebne). Vse pomembnejši izvajalci neformalnega splošnega izobraževanja pa postajajo, poleg zasebnih organizacij za izobraževanje odraslih in ljudskih univerz, civilno družbene organizacije. Kar zadeva neformalno poklicno izobraževanje so pomembni izvajalci tudi podjetja in ustanove.

»Največ odraslih se vpisuje v programe srednje tehničnega izobraževanja, okrog 3.000 na leto, v vse letnike. Približno 80 odstotkov vpisanih uspešno opravi obveznosti in se tako vpiše v naslednji letnik. Sledijo vpisani v programe srednje poklicnega izobraževanja, takih je vsako leto med 1.000 in 1.300, in tudi ti so približno 80 odstotno uspešni. Na ljudske univerze se zelo malo odraslih vpisuje v programe splošnega srednješolskega izobraževanja, v gimnazije, pa še

ti se večinoma vpisujejo v maturitetne tečaje. Prav zaradi tega je tudi njihova uspešnost bistveno manjša, samo okrog 30 do 40 odstotna.« (Mirčeva in Beltram 2014, str. 86)

2.3.6. Odrasli na maturi

Gre torej za kandidate, ki nimajo statusa dijaka (Letno poročilo – splošna matura 2017, str. 153). Izbrana ciljna skupina zajema odrasle z nižjo izobrazbo (z zgolj dokončano osnovnošolsko izobrazbo), ki so po *Resoluciji o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2013–2020* opredeljeni kot ena izmed ciljnih in hkrati ranljivih skupin (Dovžak idr. 2014, str. 37). Čeprav se vsaka ranljiva skupina spopada s svojimi specifičnimi problemi, pa so jim številne težave skupne. Kot ranljive osebe v literaturi najpogosteje navajajo dolgotrajno brezposelne, brezdomce, Rome in priseljence. Dandanes pa je poseben poudarek namenjen tudi zaposlenim na negotovih delovnih mestih (Gracin idr. 2014, str. 39).

O omenjeni ciljni skupini (odrasli na maturi, ki nimajo statusa dijaka) govori tudi *Zakon o maturi* (2003), ki v svojem 24. členu, kjer gre za pravico do opravljanja mature, določa, da lahko splošno maturo poleg kandidatov, ki so uspešno končali četrti letnik gimnazije ali opravili maturitetni tečaj, opravlja tudi oseba, ki ne izpolnjuje prej omenjenih pogojev in je ali bo v letu, v katerem bo opravljal maturo, dopolnil najmanj 21 let. Poklicno maturo pa lahko po zakonu opravlja vsak, ki je uspešno končal zadnji letnik izobraževalnega programa za pridobitev srednje strokovne izobrazbe ali pa je opravil mojstrski izpit. Lahko pa poklicno maturo opravlja tudi posameznik, ki je poleg uspešno zaključenega četrtega letnika gimnazije opravil poklicni tečaj.

Mirčeva in Beltram (2014, str. 92–93) sta iz analize podatkov (pridobljenih iz Državnega izpitnega centra in Andragoškega centra Slovenije) ugotovila, da je med leti 2005 in 2012 število prijavljenih maturantov, ki sodijo med odrasle udeležence, nihalo med 3.700 in 4.500 na leto. Kot ugotavljata, so po starostnem kriteriju najštevilčnejše (približno polovica odraslih maturantov) zastopane generacije odraslih, ki se k poklicni maturi prijavijo v starosti med 21 in 23 leti ter med 24 in 28 leti. Nič nenavadnega ni, da z višanjem starosti deleži maturantov postopoma upadajo, kljub temu pa je število maturantov, starejših od 39 let, še vedno presenetljivo visoko (skoraj 15 %). Občasno najdemo tudi najmlajše kandidate, stare med 18 in

20 let, ki so najverjetneje opustili redno šolanje in se kot izredni dijaki prijavijo neposredno na maturo. Nasprotno pa kažejo rezultati splošne mature. Odraslih maturantov pri splošni maturi je precej manj kot poklicnih, kar se posledično odraža tudi pri starostni strukturi. Iz podatkov je razvidno, da je bilo odraslih, ki so pristopili k opravljanju splošne mature leta 2006 čez 1.000, v kasnejših letih pa njihovo število stalno pada in v letu 2012 jih je bilo le še okrog 750. Če se spet ustavimo pri kriteriju starosti, pa pri splošni maturi v letih 2005 in 2012 izrazito prevladujejo mladi, stari med 21 in 23 let (približno 80 odstotkov). Tako kot pri poklicnih maturantih, gre po vsej verjetnosti za dijake, ki so redno šolanje predčasno prekinili in so se na maturo prijavili kot odrasli. Močnejše je zastopana tudi druga starostna kategorija, ki zajemajo odrasle med 24 in 28 letom. Za razliko od poklicne mature pa je maturantov, starejših od 30 let, malo.

3. EMPIRIČNI DEL

3.1. Opredelitev raziskovalnega problema

Odrasli, ki se pripravljajo na maturo, so v specifični vlogi. Mnogi imajo službo, družino itd., zato morajo biti zaradi tega zelo motivirani, da vztrajajo pri opravljanju maturo. Ker izobraževanje pri odraslih ni primarna funkcija, je za uspeh potrebna še toliko večja motivacija (Gracin idr. 2014, str. 46), saj se tekom izobraževanja srečujejo s številnimi ovirami (dispozicijske, institucijske, situacijske), za njihovo premagovanje pa potrebujejo prav motivacijo. V raziskavi, ki so jo izvedli avtorji Gracin, Ovsenik in Bukovec (2014, str. 48), so ugotovili, da je 10,5 % anketiranih vedno visoko motiviranih za izobraževanje, 32,7 % anketiranih ima na splošno dovolj motivacije, 34 % jih ima le občasno dovolj motivacije, 22,9 % pa jih navaja, da jim motivacije skoraj vedno primanjkuje. Ravno zato nas v raziskavi zanima, kaj vse vpliva na motivacijo odraslih pri pripravi na maturo in njen uspeh.

V letih 2001–2012, kot prikazujejo zajeti podatki, je upadel delež odraslih, ki so uspešno zaključili srednješolsko izobraževanje. Najnižji delež uspešnih v srednješolskem izobraževanju je bil v šolskem letu 2008/2009 in 2009/2010, ko je bil zgolj 49,5 %. Kar se tiče uspešnosti odraslih na maturi, je zanimivo, da je le-ta v teh letih pri poklicni maturi precej visoka (nad 85 %). Nasprotno pa podatki uspešnosti odraslih na splošni maturi kažejo precej nizek delež uspešnosti. Leta 2012 je splošno maturo uspešno opravilo zgolj 38,1 % odraslih (Mirčeva in Beltram 2014, str. 82–93). V zadnjih letih lahko opazimo, da je narasel delež odraslih, ki so uspešno opravili splošno maturo (49,6 % v letu 2016 in 43,1 % v letu 2017) (Letno poročilo – splošna matura 2016, str. 151, Letno poročilo – splošna matura 2017, str. 153).

Za raziskavo o motiviranosti odraslih kandidatov, ki se pripravljajo na poklicno maturo, smo se odločili, ker ima motivacija pri izbrani ciljni skupini zelo pomembno vlogo. Predpostavljamo, da so imele te osebe v preteklosti slabe izkušnje s šolanjem, zato nas zanima, kako se odrasli kandidati, ki se pripravljajo na maturo, soočajo s procesom učenja z vidika motivacije. Namen raziskave je ugotoviti, kaj odrasle v procesu učenja motivira, kaj njihovo motivacijo zavira in kako uspešni so na maturi. Posledično pa nas zanima tudi, kaj je vplivalo na njihovo odločitev za vključitev v programe dokončanja (poklicne) mature.

Johnston in Rivera (1965 v Cross 1981, str. 55–56) sta že pred desetletji trdila, da ljudem z nižjo stopnjo izobrazbe primanjkuje zanimanja za izobraževanje, saj bi morali premagati svoje negativne izkušnje z začetnim izobraževanjem in svoje dvome o zmožnostih, da bi uspeli. Z njima se strinjajo mnogi avtorji, med njimi tudi Radovan (2011, str. 178), ki meni, da je prejšnje šolanje udeležencev izobraževanja »vir mnogih odločitev, ki vplivajo na motivacijo ranljivih skupin v izobraževanju in lahko vodijo tudi do opustitve izobraževanja«. Posameznikova negativna stališča do izobraževanja so tako oblikovana na podlagi njegovih neposrednih izkušenj, ki so bile pogosto neprijetne (prav tam, str. 166). Radovan (2011, str. 171) nadaljuje, da so odrasli za udeležbo v izobraževanju motivirani predvsem takrat, »ko pričakujejo kot posledico boljše ali bolje plačano delovno mesto ali delo, ki je zanje pomembno«.

Osrednji cilj raziskave je ugotoviti, kaj vse vpliva na motivacijo odraslih, ki se pripravljajo na poklicno maturo. Pri raziskovanju smo si pomagali z dejavniki modela COR (Cross 1981).

3.2. Raziskovalna vprašanja

- 1) Kako se kaže vpliv preteklih učnih izkušenj na samovrednotenje odraslih, ki se pripravljajo na opravljanje mature?
- 2) Ali je odnos do izobraževanja vplival na to, da se odrasli, ki se pripravljajo na opravljanje mature, v preteklosti niso redno dokončali ali nadaljevali šolanja?
- 3) Kakšne cilje (zgolj opravljena matura ali je v ozadju kakšen drugi cilj, kot npr. napredovanje v službi, boljša zaposlitev, nadaljevanje izobraževanja ipd.) so si udeleženci raziskave postavili in kako vplivajo na njihovo motivacijo?
- 4) Kakšni so razlogi za vključitev v izobraževalni program in kakšna so pričakovanja (kaj pričakujejo od izobraževalnega sistema, od mentorjev, profesorjev itd.) učečih se odraslih, ki se pripravljajo na maturo?
- 5) Kako se udeleženci programa soočajo z ovirami za izobraževanje? Kakšen je pri tem vpliv motivacije na premagovanje ovir, vpliv pomembnih drugih in pomoči s strani izvajalske organizacije?
- 6) Kakšna je vloga informiranosti udeležencev o izobraževalnem programu za pripravo na maturo in pomoči, spodbud s strani izvajalske organizacije?

3.3. Opis raziskovalne metode

V magistrskem delu smo uporabili deskriptivno metodo raziskovanja. Po osnovni klasifikaciji raziskovalnih metod ločimo deskriptivno in kavzalno metodo, ki jo po Sagadinu (1993, str. 12) delimo na kavzalno neeksperimentalno in eksperimentalno metodo. Sagadin najprej govori o deskriptivni metodi, s katero spoznavamo pedagoško polje takšno kakršno je, ne da bi ga vzročno pojasnjevali.

Ena izmed najpogosteje uporabljenih tehnik zbiranja podatkov je intervju. Gre za tehniko zbiranja podatkov s pogovorno komunikacijo. Torej je pogovor med dvema osebama, od katerih ena postavlja vprašanja, sprašuje (spraševalec), in druga odgovarja (vpraševanec) (Vogrinc 2008, str. 99). Kot kvalitativno metodo zbiranja podatkov bomo uporabili polstrukturirani intervju. Gre za zelo prožno tehniko zbiranja podatkov, pri čemer se lahko uporabi zaprti ali odprti tip vprašanj, odgovori vpraševanca pa so lahko kratki ali pa v obliki pripovedi (prav tam, str. 109). Mesec (1998, str. 80) opisuje to metodo spraševanja bolj kot obliko odprtega intervjuja, v katerem ne uporabljamo vnaprej do potankosti pripravljenega vprašalnika, temveč zgolj neko vodilo ali predlogo za intervju.

3.4. Opis proučevane populacije

Gre za namenski izbor proučevanih enot. V proučevani enoti so zajete odrasle osebe, starejše od 21 let, ki so se v šolskem letu 2016/2017 pripravljale na opravljanje mature. Podatke za analizo smo zbirali s pomočjo treh intervjuvancev, ki so se v letu 2017 pripravljali na poklicno maturo na Zasavski ljudski univerzi (ZLU). V raziskavo so bili vključeni ena intervjuvanka in dva intervjuvanca, ki so vključeni v srednješolski izobraževalni program na Zasavski ljudski univerzi. Intervjuvanka Maja (37 let) je udeležena v programu zdravstvene nege, intervjuvanca Janez (42 let) in Tomaž (40 let) pa v program logistični tehnik. Maja in Tomaž sta v zaposlitvenem statusu, Janez pa je trenutno zaradi poškodbe pri delu v bolniškem staležu.

3.5. Opis postopka zbiranja podatkov

Intervjuji so bili opravljeni v mesecu februarja 2017, ko so se intervjuvanci pripravljali na poklicno maturo. To je bil prvi del intervjujev, ki so bili prilagojeni glede na čas, ki jim je ustrezal. Vsak intervju je bil posebej opravljen v prostorih Zasavske ljudske univerze in so časovno trajali različno dolgo, odvisno od pripravljenosti sodelovanja intervjuvanca. Intervju z Majo je trajal 1 uro in 7 minut, z Janezom je trajal 29 minut in s Tomažem 20 minut. S posamičnim intervjuvancem smo med intervjujem sedeli za mizo. Zastavljali smo jim vprašanja, ki so bila vzeta iz opomnika (glej prilogo), intervjuvana oseba pa je nanje odgovorila. Če se je oseba razgovorila, je nismo prekinjali, temveč smo pustili, da sama konča. Na začetku smo posameznega intervjuvanca seznanili s tem, da bo pogovor posnet in mu zagotovili, da njegovo ime ne bo razkrito. Prostor, kjer je potekal intervju, je bil dovolj svetel in topel. Ozračje je bilo sproščeno. Na koncu intervjuja smo se tudi zahvalili za sodelovanje. Drugi del pridobivanja podatkov pa je potekal preko telefonskega pogovora, saj so intervjuvanci odgovarjali le na štiri krajša vprašanja. Časovno so bili krajši pogovori, intervjuvanci pa so delovali bolj zainteresirano, saj so bili tekom pogovora v domačem okolju.

3.6. Opis instrumenta

Instrument, ki smo ga uporabili, je vprašalnik za intervju, ki smo ga pripravili sami. Vprašalnik je sestavljen iz 28 vprašanj, ki se navezujejo na motivacijo odraslih pri pripravi na maturo. Vprašanja so sestavljena na podlagi COR modela:

- Vpliv preteklih učnih izkušenj na samovrednotenje.
- Ali odnos do izobraževanja vpliva na to, da učeči se odrasli, ki se pripravljajo na opravljanje mature, v preteklosti niso redno dokončali ali nadaljevali šolanja.
- Pričakovanja in motiviranost za doseg cilja ter razlogi za vključitev v izobraževalni program.
- Ovire pri izobraževanju.
- Vloga informiranja/spodbujanja.

Drugi del intervjuja pa vsebuje štiri vprašanja, ki se navezujejo na posameznikovo uspešnost na maturi.

3.7. Postopek obdelave podatkov

Po opravljenih intervjujih se analizo v kvalitativnem raziskovanju največkrat opravi na podlagi transkripcije (prepisa) intervjujev (Vogrinc 2008, str. 149). Transkripcija, kot pravi Vogrinc (prav tam, str. 114), »mora biti natančna, tako da se vidi, kaj je kdo rekel. V zapisnik zajamemo tudi neverbalna sporočila raziskovalca in vpraševanca (na primer molk, premolk in podobno)«. Mi smo intervjuvančev molk označili s tremi pikami (...). Ker smo naredili transkripcijo na računalnik, smo si s tem olajšali delo (prav tam, str. 119). Iz dobesednega prepisa intervjujev smo poiskali kode in jih združili v kategorije, ki so nam pomagale pri interpretaciji ugotovitev.

4. REZULTATI Z INTERPRETACIJO

RV 1: Kako se kaže vpliv preteklih učnih izkušenj na samovrednotenje odraslih, ki se pripravljajo na opravljanje mature?

	KODIRNE ENOTE	KODA 1	KODA 2	KATEGORIJA
Maja	<i>Pol sem jst v bistvi šla u kuharsko šolo pa to u Zagorji, kar je v bistvi nisem takrt končala pa to. Jst sem v bistvi čist zgubila takrat voljo za šolo. Dokler si bil v tistih najstniških letih. Jst tiste šole nisem dokončala. Sem šla kot 16-letnica delat v Steklarno Hrastnik. To je bla v bistvu moja prva zaposlitev. In takrat sem pač začela delat in mi je blo potem kr fajn delat. Pol sm pa z letam si bil pol že mal stari pa si začel razmišljat, da je to v bistvi garaško pa to, ane. Da bi mogu člouk v bistvu neki spremenit, da to v bistvi ni to. Da se ne vidiš pol v tem. Pol sem pa vpisala spet večerno šolo.</i>	Obdobje najstništva in prva zaposlitev sta vplivali na opustitev šolanja. (Obdobje najstništva pri intervjuvanki zaznavam kot obdobje nezrelosti.)	Razlog za prekinitev šolanja – sprememba v življenju.	Izobraževalna pot in spremembe v življenju.
Janez	<i>Vmes je bla še ločitev staršev in razni družinski problemi, zato šole nisem dokončal.</i>	Razmere v družini so vplivale na opustitev šolanja v preteklosti.	Razlog za prekinitev šolanja – sprememba v življenju.	
Tomaž	<i>Tut službo sem takrat dobu in sm šel domov.</i>	Opustitev izobraževanja zaradi službe.	Razlog za prekinitev izobraževanja – sprememba v življenju.	

Tabela 1: Vpliv preteklih učnih izkušenj na samovrednotenje odraslih, ki se pripravljajo na opravljanje mature – 1

V naši raziskavi smo ugotovili, da na posameznikovo odločitev za udeležbo v izobraževalni program in njegovo opustitev vplivajo nastale življenjske spremembe, ki se med intervjuvanci razlikujejo. Vsem trem intervjuvanim osebam je skupna (predčasna) prekinitve rednega srednješolskega izobraževanja, a razlog zanjo sta podala le dva intervjuvanca, Maja in Janez. Slednji je šolanje opustil zaradi družinskih razmer, čemur sta botrovala ločitev staršev in drugi družinski problemi. Nasprotno pa Maja vzrok v opustitvi srednješolskega izobraževanja vidi v obdobju najstništva, ki ga pri intervjuvanki zaznavamo kot obdobje nezrelosti. Čeprav nam, na žalost, ne omeni konkretnjšega razloga, zakaj po njenem vidi problem prav v tem obdobju, lahko iz povedanega sklepamo, da je tudi prva zaposlitev tista, zaradi katere je šolanje opustila. Naš tretji intervjuvanec Tomaž o samih razlogih za prekinitve srednješolskega izobraževanja ni govoril, vendar je kljub temu namenil nekaj besed kasnejšim nedokončanim izobraževanjem. Tako kot pri naši intervjuvanki Maji razlog prekinitve izobraževanja tiči v novi zaposlitvi.

	KODIRNE ENOTE	KODA 1	KODA 1	KATEGORIJA
Maja	<i>Sem šla takrt nardit, v bistvi, da sem mela neko srednjo šolo končano, sem šla nardit trgovsko šolo.</i>	Želja po dokončanju srednješolske izobrazbe.	Razlog za vključitev v izobraževalni program.	Izobraževalna pot in spremembe v življenju.
	<i>Spoznala sem takrat fanta, svojega sedanjega partnerja, moža pa to. In sva že začela skupi živeti pr 18ih pač letih pa to, ane. Un je dve leti stari od mene, ane. Aaa... in takrat se je začela ta taksi služba v Trbovljah. Un je takrt bil..prva taksi služba pa to, ane in se je un tut zaposlil se je v tej taksi službi, ane. In pol smo mi začeli dozorevat v tem razmišljanju pa o, ane. Je pač pršla misel, sva mela takrat tut denar, sva ustvarla, da sva pač mela, ane. In je reku, zakaj ne bi šla ti nardit ta strokovni izpit, pač bi mi šli lhka na svoje.</i>	Partnerjev predlog za opravljanje strokovnega izpita za taxi.	Razlog za vključitev v izobraževalni program.	
		Življenje v partnerski zvezi in možnost odprtja samostojne obrti sta vplivala na odločitev za udeležbo v izobraževanju.	Splet okoliščin – sprememba v življenju.	

	<i>Tko da spet, en izobraževanje sem naredila v bistvi, neki za svojo dušo v bistvi, neki kr sam seb dokažeš, da zmoreš, zaslužit pa od tega v bistvi ne moreš.</i>	Vključitev v izobraževalni program, da sama sebi dokaže, da zmore.	Razlog za vključitev v izobraževalni program.	
Janez	<i>Tlele sem delu cirka 7, 8 let nazaj sem v program poklicni voznik. Pred tem sem mel možnost samozaposlitve, sam je bil to pogoj, če sem hotu prevoznništvo opravljat, da mam vsaj to npk...poklicni voznik, ane, voznik v cestnem prometu. Tuki to sem uspešno naredu.</i>	Uspešno opravljen izobraževalni program voznik v cestnem prometu (NPK).	Izobraževanje v preteklosti.	
	<i>Po slabih dveh letih pa sem mel nezgodo pri delu, tko da mi je pol vse skup v vodo padl. Niti ene svari ne druge ne morm opravljat, ane.</i>	Nezgod pri delu je onemogočila opravljanje slikopleskarske dejavnosti in prevoznništva.	Splet okoliščin – sprememba v življenju.	
	<i>Na začetku je blo tko ... oči v šolo, ane. To je blo mal čuden. Letos, k so pa take ocene, sem pa že piplar pa.</i>	Odnos otrok na posameznikovo vključitev v izobraževanje.	Sprememba v življenju.	

Tabela 2: Vpliv preteklih učnih izkušenj na samovrednotenje odraslih, ki se pripravljajo na opravljanje mature – 2

V naši raziskavi nismo izvedeli le, kaj oziroma kateri dogodki so pri intervjuvanih osebah vplivali na opustitev izobraževanj, temveč tudi katere življenjske spremembe so vplivale na njihovo vključitev v različne izobraževalne programe. Pri Maji je na odločitev za opravljanje strokovnega izpita, s katerim je pridobila licenco za taxi prevoze, vplival njen partner, saj sta v tem času stopila v zvezo in razmišljala o samostojni obrti, ki sta jo kasneje skupaj tudi odprla in še danes deluje. Za »svojo dušo«, kot se je izrazila, in da sama sebi dokaže, da zmore, se je vključila tudi v tečaj za zumba inštruktorja in pridobila licenco. Pred tem pa je intervjuvanka zaradi želje po dokončani srednji šoli, pridobitvi srednješolske izobrazbe in poklica, dokončala trgovsko šolo. Tudi Janez se je v preteklosti v izobraževalni program poklicnega voznika vključil, ker je bil to pogoj, da se je lahko samozaposlil in opravljal poklic voznika v cestnem

prometu. Popolnoma drugačen razlog pa je vplival na njegovo odločitev v izobraževalni program logističnega tehnika. Vanj se je vključil zaradi nezgode pri delu, ki mu je onemogočila opravljanje dela, za katerega je bil izučen, torej slikopleskarske dejavnosti in prevoznništva.

Spremembe v življenju z vidika vključenosti v izobraževalni proces lahko opazimo ne le pri posameznikih, vključenih v izobraževalne programe, temveč tudi pri njihovih družinskih članih. V naši raziskavi smo to opazili v Janezovem primeru, kjer so spremembe deležni njegovi otroci. To, da se njihov starš izobražuje in hodi v šolo, se jim je sprva zdelo nenavadno.

	KODIRNE ENOTE	KODA 1	KODA 2	KATEGORIJA
Maja	<i>Nisem glih neki, da bi glih neki ful rada takrat hodila v šolo. Ni mi bil všeč pristop večine učiteljev. Vse otroke od šole večinoma odbijajo, v bistvu, učitelji pa to, ane. Ker učitelji so tam, da ti dajo voljo, da v tebi iščejo v bistvi znanje, ne pa v bistvi ta neznanje.</i>	Nerada hodila v šolo zaradi neprofesionalnega pristopa učiteljev.	Izobraževanje v preteklosti.	Izobraževalna pot in spremembe v življenju.
	<i>Pol sem jst v bistvi šla u kuharsko šolo pa to u Zagorji, kar je v bistvi nisem takrt končala pa to. Jst sem v bistvi čist zgubila takrat voljo za šolo. Dokler si bil v tistih najstniških letih. Jst tiste šole nisem dokončala. Sem šla kot 16-letnica delat v Steklarno Hrastnik. To je bla v bistvu moja prva zaposlitev. In takrat sem pač začela delat in mi je blo potem kr fajn delat. Pol sm pa z letam si bil pol že mal stari pa si začel razmišljat, da je to v bistvi garaško pa to, ane. Da bi mogu člouk v bistvu neki spremenit, da to v bistvi ni to. Da se ne</i>	Po neuspešnem šolanju na srednji šoli, za kar išče vzroke v obdobju najstništva, je z izobraževanjem nadaljevala v večerni šoli.	Izobraževanje v preteklosti.	

	<i>vidiš pol v tem. Pol sem pa vpisala spet večerno šolo.</i>		
	<i>In jst sm šla naredit ta strokovni izpit, za licenco za taksi prevoze, ane.</i>	Opravljen strokovni izpit za licenco za taxi prevoze.	Izobraževanje v preteklosti.
	<i>Vmes sem pa naredila tut ... v bistvu sem hodila velik na rekreacije, sem pa naredila tut licenco za zumba inštruktorja.</i>	Opravljen licenca za zumba inštruktorja.	Izobraževanje v preteklosti.
Janez	<i>Sem se učil, kukr sem se učil, samo ni bla šola, ni bla nikol...jst sem velik raj delu, ane. Jst sem domou pršu, smo mel delavnico doma pa sem šel prec delat, ane. Naloge so včasih, ko da jih ni blo. Včasih sem jih naredu med odmorom al pa po konc šole s sošolci. Drgač pa nimam, kako bi reku, nekih dobrih izkušenj, mislem dobrih no...</i>	Slabe izkušnje iz osnovne šole, kar kaže na to, da je raje delal kot hodil v šolo.	Izobraževanje v preteklosti.
	<i>Po končani osnovni šoli sem nadaljeval v srednji avtomehanični šoli.</i>	Po osnovni šoli nadaljevanje šolanja na srednji avtomehanični šoli.	Izobraževanje v preteklosti.
	<i>Tlele sem delu cirka 7, 8 let nazaj sem v program poklicni voznik. Pred tem sem mel možnost samozaposlitve, sam je bil to pogoj, če sem hotu prevoznništvo opravljat, da mam vsaj to npk...poklicni voznik, ane, voznik v cestnem prometu. Tuki to sem uspešno naredu.</i>	Uspešno opravljen izobraževalni program voznik v cestnem prometu (NPK).	Izobraževanje v preteklosti.
	<i>Ta na ZLU-ju je bil trimesečni tečaj, k sem za slikopleskarja delu.</i>	Tečaj slikopleskarstva.	Izobraževanje v preteklosti.
	<i>Sem se pol za to zadevo odloču, logistični tehnik.</i>	Vključitev v izobraževalni	Izobraževanje v sedanosti.

		program logistični tehnik.		
Tomaž	<i>... lepi, lepi spomini, sicer z mal grenkim priokusom, kr pč takrat nisem stvari spelu do konca, kukr bi jih v današnjem cajti sigurno. V šolo nisem rad hodu.</i>	Lepi spomini, kljub slabim izkušnjam iz osnovne šole.	Izobraževanje v preteklosti.	
	<i>... leto pa pol sem hodil v Ljubljano na CDI Univerzum, ki ga nisem dokončal potem. Upravni tehnik, upravno administrativni tehnik.</i>	Udeležba v izobraževanju, ki ni dokončano.	Izobraževanje v preteklosti.	
	<i>izpit za viličarja pa tak, to sem tukej na, preko Zavoda, na ljudski univerzi delu. Drgač pa drugi nekih usposabljanj nč. Pr varnosti sm mel usposabljanje z orožjem, treningi fizičnega varovanja, take stvari. Drugač, papir no.</i>	Uspešno zaključena izobraževanja in usposabljanja.	Izobraževanja in usposabljanja v preteklosti.	
	<i>V srednjo šolo sem hodu prej tuki v Zagorje na elektro. Vmes je blo par konfliktu takih, da me je odneslo, nisem, nisem vidu več razloga, zakaj bi tam šel. Dejansko sem mel izkušnjo tako, da nisem več vidu, kako bi blo možno to nardit in nisem končal.</i>	Nadaljevanje šolanja po končani osnovni šoli.	Izobraževanje v preteklosti.	

Tabela 3: Vpliv preteklih učnih izkušenj na samovrednotenje odraslih, ki se pripravljajo na opravljanje mature – 3

Čeprav večkrat slišimo, da se posamezniki z nižjo stopnjo izobrazbe neradi vračajo v izobraževanje, če so imeli v preteklosti negativne učne izkušnje, lahko z gotovostjo trdimo, da za intervjuvane osebe to ne velja. Kljub negativnim izkušnjam s šolanjem (vsi trije so opozarjali na slabe, negativne izkušnje že iz časa osnovne šole, Maja in Tomaž pa sta konkretizirala in izpostavila neprofesionalni odnos učiteljev), so se namreč vključili v kar nekaj različnih izobraževalnih programov. Prav zaradi tega se nam zdi zanimivo, da so se za opravljanje

(poklicne) mature oziroma pridobitev V. stopnje izobrazbe odločili (še) kasneje v življenju, ko imajo že vsi družine. Po končani osnovni šoli so vsi trije nadaljevali s šolanjem na srednji šoli, ki pa je (iz že omenjenih razlogov) niso uspešno končali. Maja je po osnovni šoli s šolanjem nadaljevala na kuharski šoli, Janez v srednji avtomehanični šoli in Tomaž v elektro šoli. Skozi leta so se vključevali v različne izobraževalne programe, tečaje in usposabljanja in si tako širili znanje, spretnosti in kompetence, ki so jim pomagale pri zaposlitvah. Pridobljene licence pa so jim dovoljevale opravljanje dela. Maja je v preteklosti hodila v večerno šolo, kjer je dokončala trgovsko šolo, opravila je strokovni izpit, s katerim je pridobila že omenjeno taxi licenco, opravila, in tečaj za zumba inštruktorja. Naslednji intervjuvanec, Janez, je v preteklosti uspešno opravil izobraževalni program voznika v cestnem prometu in tečaj slikopleskarstva. Intervjuvanec Tomaž je opravil izpit za viličarja in usposabljanje z orožjem ter treninge fizičnega varovanja. Je pa tudi edini izmed intervjuvanih oseb, ki je poleg neuspešnega rednega srednješolskega izobraževanja z izobraževanjem prekinil tudi v drugem izobraževalnem programu. Po letu in pol obiskovanja CDI Univerzuma (Centra za dopisno izobraževanje univerzum) v Ljubljani, kjer je bil vpisan v program upravno administrativnega tehnika, je z izobraževanjem prekinil.

Vsem trem intervjuvancem je skupno, da so se istočasno pripravljali na opravljanje poklicne mature na Zasavski ljudski univerzi. Maja v programu zdravstvene nege, Janez in Tomaž v programu logistični tehnik.

Slabe izkušnje s šolo vseskozi vplivajo na posameznikovo samovrednotenje. V človeka se globoko zasidrajo in ga lahko ovirajo pri nadaljnjih usposabljanjih in izobraževanjih. Vpliv preteklih učnih izkušenj na samovrednotenje intervjuvanih oseb kaže, da so odrasli kar nekaj časa potrebovali, da so se ponovno vpisali v srednješolski izobraževalni program, s katerim lahko pridobijo V. stopnjo izobrazbe. Te osebe imajo negativne pretekle učne izkušnje, kar, kot predvidevamo, predstavlja razlog, da so toliko časa potrebovali, da so ponovno vstopili v formalno izobraževanje, ki jih morda (še vedno) spominja na čas osnovnošolskega in srednješolskega šolanja. Na podlagi njihovih negativnih učnih izkušenj sklepamo, da so intervjuvane osebe imele »načeto« lastno samovrednotenje in se zato v formalno izobraževanje niso vključile že prej. Navkljub slabim izkušnjam iz preteklega izobraževanja pa so se vseeno udeležili različnih izobraževanj, ki omogočajo opravljanje poklica oziroma pridobitev licence (Janez in Maja).

RV 2: Ali je odnos do izobraževanja vplival na to, da odrasli, ki se pripravljajo na opravljanje mature, v preteklosti niso redno dokončali ali nadaljevali šolanja?

	KODIRNE ENOTE	KODA 1	KODA 2	KATEGORIJA
Maja	<i>Ja, to me v bistvi ful veseli. Včasih zgubim, mogoče mal, morala mi mal pade pač, ker je preveč vsega in služba je za nami uzadi.</i>	Rada se izobražuje, čeprav na trenutke malo manj.	Sedanji odnos do izobraževanja.	Odnos do izobraževanja.
	<i>Skus mam en vrisk v bistvi v sebi, en tist zagon, da jst kr morem it. In lhka kr rečem, da jst kr redno hodim na vsa predavanja.</i>	Zagon za učenje in izobraževanje.	Sedanji odnos do izobraževanja.	
	<i>Men je v bistvi žal, najbolj mi je žal, da takrt nisem razmišljala tako, kukr zdej razmišljam, sam očitno je res to tku, da enim pride pozn iz rit v glavo, al kako je tist pregovor.</i>	Obžalovanje, da v preteklosti ni razmišljala o izobraževanju tako, kot o njem razmišlja danes.	Obžalovanje preteklih dejanj.	
Janez	<i>Ja, je če je men zanimiva snov. Če mi je tema zanimiva, pol lhka tut 5,6 ur poslušam, delam zraven. Če mi pa ni zanimiva zadeva, pa ne gre.</i>	Pripravljenost za izobraževanje v primeru, da je snov zanimiva.	Sedanji odnos do izobraževanja.	
	<i>Neko drugo pamet mam, drgač se učim, mam tut otroke doma. Z njimi se isto učim in s sinom in hčerko. Velik lažje mi je. Jst mislem, da tisto pamet kr sem takrat mel, tist je blo za igranje, tist je blo otroštvo...sej sploh nisem razmišljal.</i>	Drugačno razmišljanje o učenju in izobraževanju kot v preteklosti.	Spremenjen odnos do izobraževanja.	
Tomaž	<i>Zato, ker v primerjavi izpred 25ih let, recimo k je člouk star 14, 15 let, k te vprašajo, kaj boš pa ti delal v življenju, pojma nima nobeden. Tist k reče, jst bi pa to bil, pa pol to je, dvomim, da je komu</i>	Mnenje, da se posameznikov odnos do izobraževanja z leti spremeni.	Sedanji odnos do izobraževanja.	

	<i>res tisto tut potem, po 10ih letih tuk všeč, da bi reku, zdej pa ta posl, ku sem si ga želel, jst tut delam. Zato sm to, zdej tut drgač razmišljam.</i>			
	<i>Drugače dojemam zdej to. Takrt sem bil, smo bli najstniki in so nam šle tut druge stvari po glavi.</i>	Sprememba v dojemanju izobraževanja.	Spremenjen odnos do izobraževanja.	
	<i>V zadnjih desetih, petnajstih letih, odkar so otroc, stvari drugač dojemam, drugač ... dejansko vidim, zakaj se gre, kako mora člouk pridit. Hočeš nočeš, tako je.</i>	Drugačno razmišljanje o učenju in izobraževanju kot v preteklosti.	Spremenjen odnos do izobraževanja.	

Tabela 4: Odnos do izobraževanja - 1

Med intervjuvanci se kažejo pomembne razlike v odnosu do izobraževanja, vsem pa je skupno, da je njihov odnos do izobraževanja v preteklosti vplival na to, da srednješolskega šolanja redno niso končali. V preteklosti so imeli preveč slabih učnih izkušenj, ki so vplivale na njihov odnos do izobraževanja. Danes pa se Maja rada izobražuje, čeprav na trenutke malo manj, ampak ima v sebi nek zagon za učenje in izobraževanje. Nasprotno se Janez rad izobražuje takrat, ko je njemu zanimiva snov. Tomaž izpostavlja, da posameznik z leti drugače razmišlja o izobraževanju in je zanj bolj odprt. Vsekakor se posamezniku z leti odnos do izobraževanja spremeni. Kot prvo ni več obveznega izobraževanja, kot drugo oseba z leti dozori tudi v razmišljanju in tretjič se v večini primerov, razen tistih, od katerih delodajalec zahteva določeno izobraževanje in usposabljanje, posameznik prostovoljno odloči za izobraževanje. Slednjega se udeleži zaradi osebnih zanimanj ali pa se izobražuje zaradi zahtev trga dela.

Da se posameznikov odnos do izobraževanja skozi leta spreminja, je leta 1981 pisala že P. Cross. Slednje lahko potrdimo tudi za našo raziskavo. Danes imajo intervjuvanci popolnoma drugačen, spremenjen pogled na izobraževanje, kot so ga imela v mlajših letih. Maja obžaluje, da v preteklosti ni razmišljala o izobraževanju tako, kot o njem razmišlja danes. Prav to nas je pripeljalo do pomembnega spoznanja, da se ljudje skozi leta spreminjamo. Posledično se spreminjajo tudi naša stališča. Ne glede na to, kaj se je zgodilo v Majini preteklosti, ji je žal, da šolanja ni dokončala že prej. A kljub temu smo prišla do uvida, da za izobraževanje ni nikoli prepozno in da je zelo pomembno, da je učeči se posameznik (dovolj) motiviran, da izobraževanje tudi uspešno zaključi. Tudi Janez poudarja, da danes drugače razmišlja o

izobraževanju in učenju. Drugače se uči, drugače razmišlja in kot pravi »mislem, da tisto kr sem takrat mel, tist je blo za igranje, tist je blo otroštvo..sej sploh nisem razmišljalk«. Podobnega mnenja je tudi Tomaž, ki pravi: »smo bli najstniki in so nam šle tut druge stvari po glavi«. Poudarjajo, da v otroštvu, mladosti niso resno dojemali izobraževanja in učenja in to danes obžalujejo. Žal se preteklosti ne da spreminjati, je pa vsekakor spodbudno, da so se v odraslosti odločili za dokončanje V. stopnje izobrazbe.

	KODIRNE ENOTE	KODA 1	KODA 2	KATEGORIJA
Maja	<i>Zlo pomembno, to se mi zlo pomembno zdi, da ima človek določeno stopnjo izobrazbe.</i>	Po njenem mnenju je pomembno, da ima človek določeno izobrazbo.	Pomen izobraženosti v današnjem času.	Odnos do izobraževanja.
	<i>Ja, moja mami pa oči me ful spodbujata pr tem, s tem da, naj grem. Te njihove besede, da to v bistvi bi ti lhka že zdavni nardila.</i>	Spodbujanje staršev pri udeležbi v izobraževalni program, a se kažejo tudi očitki, da bi to lahko naredila že prej.	Odnos staršev na posameznikovo vključitev v izobraževanje.	
	<i>Mož me tut spodbuja da grem, pa to nardim. Navajen je, da mam jst skus ene izzive, da si skus postavljam ene cilje.</i>	Spodbujanje partnerja pri dokončanju zadanega cilja.	Parterjev odnos na posameznikovo vključitev v izobraževanje.	
	<i>Ko se učim se s hčero odmakneta.</i>	Spodbujanje pri učenju tako, da dajo osebi prostor in čas, ko se uči.	Podpora.	
Janez	<i>More met. Ne da se mi zdi, ampak kr more met. To je sploh pogoj, da karkol... zarad kariere, ane. Brez šole to ne gre.</i>	Razmišljanje o pomembnosti posameznikove stopnje izobraženosti.	Pomen izobraženosti v današnjem času.	
	<i>Nč, delodajalec mi ne nasprotuje. Ni mi postavil nobenih ovir, nobenih zahtev, nobenih pogojev.</i>	Nenasprotovanje delodajalca posameznikovi odločitvi za izobraževanje.	Delodajalčev odnos na posameznikovo vključitev v izobraževanje.	
	<i>Marsikakšnemu ni jasen, da sem se v to spustu,</i>	Kljub nerazumevanju	Odnos bližnjih na	

	<i>ampak mogu sem. Mi dajo vse prav, ni jim jasen. Tist k mene pozna ve, da jst za šolo nisem.</i>	njegove odločitve za vpis v trenutni izobraževalni program, ga družina in prijatelji pri tem podpirajo.	posameznikovo vključitev v izobraževanje.	
Tomaž	<i>izpit za viličarja pa tak, to sem tukej na, preko Zavoda, na ljudski univerzi delu. Drgač pa drugi nekih usposabljanj nč. Pr varnosti sm usposabljanje z orožjem, treningi fizičnega varovanja, take stvari. Drugač, papir no.</i>	Uspešno zaključena izobraževanja in usposabljanja.	Posameznikovo mnenje o dokončanih izobraževanjih in usposabljanjih.	
	<i>to k sem tle doživu, recimo samo matematiko, pr gospe Železnikovi, to je ... sej sem reku, če bi mel otroc tazga učitlna v osnovni šol pa to, bi blo vsem vse čist ... tuki je gospa povedala in je blo to takoj jasno, brez vsakih problemov. Tut dons stvari dojemam čist logično, tut take se včasih nisem zapomnu, pa sam potegnu logike iz tega ven.</i>	Učiteljevo delovanje pomembno vpliva na učeče se posameznike.	Sedanji odnos do izobraževanja.	
	<i>Tle pravm, učitelj bi mogu delat tisto, kar mu je, nebi smel osebnih zamer pa tega. Jst sem mel isto tukej, tko da nisem. Sem mel odpor do šole glih zarad takih stvari, ampak sej pravm.</i>	Slabe izkušnje z učiteljem.	Vloga učitelja v izobraževanju.	
	<i>To je čist samo zaradi sistema ureditve pa zarad družbe. Drugač poznam več sposobnih ljudi, k nimajo šole pa delajo svojo stvar prfektno. Mam pa doktorja, k mu že pet let trobim, kaj bi rad mel, pa mi ne zna zob zrihtat.</i>	Razmišljanje o pomembnosti posameznikove stopnje izobraženosti.	Pomen izobraženosti v današnjem času.	

<i>Tko da pravm, izobrazba je neki, kar je lahko kupljeno al pa ni kupljeno. Člouk more pokazat potem tisto izobrazbo u dejanju, ne s papirjem, ane.</i>			
<i>Ja, pč s strani prjatlu vidim, da ... niso nevoščljivi al pa hudobni, lepo sprejemajo to.</i>	Podpora prijateljev pri izobraževanju.	Odnos prijateljev na posameznikovo vključitev v izobraževanje.	
<i>Pr delodajalcu mislim, da ne vidim nekega al pa neke spremembe, da bi neki pričakoval zdej več od mene, mislm, da ne more to.</i>	S strani delodajalca ni vidnih sprememb glede posameznikove vključitve v izobraževanje.	Delodajalčev odnos na posameznikovo vključitev v izobraževanje.	
<i>Na splošno, kar je tistih, k so mi blizu me podpirajo in to je važn.</i>	Podpora pomembnih drugih.	Odnos pomembnih drugih na posameznikovo vključitev v izobraževanje.	
<i>Spet, spet družba, ampak to ljudje, ki mi niso ljubi, ampak ... vidim, da gledajo vsi stvari samo skozi stopnjo, čeprou lahko rečem, da med mojimi kolegi, ki pa niso visokošolsko izobraženi, se z vsemi lažje pogovarjam, pa prej pridemo do bistva, kukr s tisto sedmo stopnjo tam. Ne vem, imam občutek, da je glava sprana, da so ozko usmerjeni, da ni širšga pogleda na življenje, na svet, na soseda, na nekoga, ni</i>	Mnenje, da družba gleda na posameznika le skozi stopnjo izobrazbe, je botrovalo odločitvi, da se je posameznik vpisal v trenutni izobraževalni program.	Posameznikov odnos do visoko izobraženih ljudi.	

Tabela 5: Odnos do izobraževanja - 2

Na odnos do izobraževanja imajo velik vpliv tudi učitelji, profesorji, inštruktorji, ki je lahko pozitiven ali negativen, odvisno od njihovega delovanja in posameznikovih izkušenj z njimi. Vendar niso edini, ki vplivajo na posameznikov odnos do izobraževanja. Vpliv se kaže od vseh

posamezniku pomembnih drugih (družina, prijatelji, delodajalec itd.). Če se najprej ustavimo pri družini, lahko vidimo, da vsi intervjuvanci izpostavljajo, da jih člani družine podpirajo. Janez izpostavlja, da ga, kljub nerazumevanju njegove odločitve za vpis v trenutni izobraževalni program, družina in prijatelji podpirajo. Starši Majino odločitev za udeležbo v izobraževalnem programu spodbujajo, a se kljub temu kažejo očitki, da bi lahko naredila že prej. Tudi partner in hči jo spodbujata in ji pomagata tako, da jo med učenjem ne motita in ne preganjata. Spodbude pa se ne kažejo vedno s strani delodajalcev. Tomaž izpostavlja, da ga pri izobraževanju vsi pomembni drugi podpirajo in spodbujajo, a s strani delodajalca ni vidnih sprememb. Janezov delodajalec ne nasprotuje posameznikovi odločitvi za izobraževanje. Maja o delodajalčevem odnosu ne govori, saj sta pravzaprav s partnerjem z ustanovitvijo s. p.-ja od delodajalcev neodvisna. Ugotovili smo, da je tudi odnos pomembnih drugih do izobraževanja in učenja vplival na to, da so intervjuvanci danes spet vključeni v formalno izobraževanje. Sklepamo, da so imeli v preteklosti premalo podpore s strani pomembnih drugih (predvsem družine), kar je vplivalo na njihovo izobraževanje in sam odnos do izobraževanja.

Na vprašanje »Se vam zdi pomembno, da ima človek določeno stopnjo izobrazbe?« so odgovorili pritrdilno. Janez doda, da je to pogoj. Po mnenju Tomaža pa je to potrebno le zaradi sistemske ureditve. Že tekom intervjuvanja smo dobili občutek, da je Tomaž nekako »nastrojen« proti višje izobraženim ljudem. Kritizira, da te osebe ne znajo razmišljati in da se imajo za nekaj več. Trdi, da družba gleda na posameznika le skozi stopnjo izobrazbe in da vsa dokazila o izobrazbi, usposabljanjih in opravljenih tečajih predstavljajo le papir, ne pa tudi dejanskega znanja.

Lahko povzamemo, da je v današnjem svetu zelo pomembno, da so ljudje izobraženi. Ne le zaradi njihovega lastnega znanja, temveč tudi in predvsem zaradi trga dela. S tem se strinjajo tudi intervjuvanci in menimo, da bi se s tem strinjal še marsikdo, ki v samo raziskavo ni bil vključen. Mnogim učečim se odraslim veliko pomeni, kakšen odnos imajo do izobraževanja, v katerega so vključeni, njihovi pomembni drugi, kot so npr. družina in sorodniki, prijatelji, delodajalec. Prav zaradi tega nas je zanimalo, kako na naše intervjuvance, kot na učeče se posameznike, gledajo njihovi bližnji oziroma njim pomembni drugi. Vsi so na vprašanje odgovorili, da jih spodbujajo, jim stojijo ob strani in ne nasprotujejo njihovi odločitvi.

RV 3: Kakšne cilje (zgolj opravljena matura ali je v ozadju kakšen drug cilj, kot npr. napredovanje v službi, boljša zaposlitev, nadaljevanja izobraževanja ipd.) so si udeleženci raziskave postavili in kako vplivajo na njihovo motivacijo?

	KODIRNE ENOTE	KODA 1	KODA 1	KATEGORIJA
Maja	<i>Cilj mi je bil in mi še je, da bi to nardila. Ne bi rada zdej to neki na pol nardila in opustila. To bi rada nardila.</i>	Glavni cilj je narediti maturo in s tem pridobiti višjo stopnjo izobrazbe.	Posameznikov cilj – opraviti maturo.	Posameznikova pričakovanja in cilji.
Janez	<i>Jst sem računu na oktober 2018, da bi vse skupi prestavu. Ampak ko sem vidu, da nima smisla, to bom, res da bom prej na Zavodu za zaposlovanje pristal, da bom pol zadeve reševal z zdejšnjim pa bodočim delodajalcem, da bom to pol delu.</i>	Predhodna uresničitev cilja, saj je bilo sprva mišljeno, da bo maturo opravljal prihodnje leto.	Posameznikov cilj – opraviti maturo.	
	<i>Moj cilj je bil, da do oktobra 2018 šolo nardim. Ampak ta cilj pa ta želja, v bistvu ta želja se je men spremenila. Jst mislem, da oktobra 2018 bom že kr polno, polno delu pri drugem delodajalcu.</i>	Cilj se je posamezniku spremenil, saj želi opraviti maturo leto pred iztekom roka.	Posameznikov cilj – opraviti maturo.	
Tomaž	<i>Stvar bi rad zaključu čimprej, ker tut tale predavanja, tale pomlad ... sej pravm, doma sem v hribih, dela mamu skus dost in prej k bo fertik, prej se lahko posvetim stvaru okol mene in to mi je glavn.</i>	Posameznikov cilj je, da čimprej zaključu z izobraževanjem, da se lahko posveti drugim stvaru.	Posameznikov cilj – opraviti maturo.	
	<i>Razn tega, da čim hitrej tole nardim, v zvezi z logistiko pa s tem ne. Tko k sm prej reku, samo mogoče zarad plače, denar. Da vidim, če se bo kej uredil, drgač pa glede</i>	Želja po tem, da bo višja izobrazba prinesla boljšo plačo, v nasprotnem primeru pa novo zaposlitev.	Posameznikov cilj – boljša plača ali nova zaposlitev.	

	<i>na izobrazbo, lahko iščem kaj drugega.</i>			
--	---	--	--	--

Tabela 6: Cilji odraslih, ki se pripravljajo na maturo

Vsi trije so v izobraževalni program prišli z določenim ciljem in vsem trem je skupen cilj uspešno opravljena matura in pridobitev višje stopnje izobrazbe. Tako Janezu, Maji kot Tomažu je cilj, da bi maturo uspešno opravili v spomladanskem maturitetnem roku v šolskem letu 2016/2017. Glede na to, da morajo uspešno opraviti maturo, da zaključijo to izobraževanje, so se v sam izobraževalni program že vključili s tem ciljem. Le v Janezovem primeru se je cilj prestavil na leto prej, kot je bilo sprva predvideno. V začetku si je zastavil, da bo šolo dokončal do oktobra 2018, vendar »ta cilj pa ta želja, v bistvu ta želja se je men spremenila«. Poleg uspešno opravljene mature je Tomažev cilj še pridobitev boljše plače ali nova zaposlitev. Na podlagi intervjuja smo ugotovili, da je najverjetneje tudi Janezov cilj nova zaposlitev in posledično boljši delovni pogoji, višja plača ipd., saj pravi, da bo do oktobra 2018 »že kr polno, polno delu pri drugem delodajalcu«.

V raziskavi smo ugotovili, da med intervjuvanci uspešno opravljena matura ne predstavlja edinega cilja, temveč bolj neko stopnjo bližje cilju, torej boljši plači ali novi zaposlitvi (Tomaž in Janez). Vse to vpliva na njihovo motivacijo, ki je po našem mnenju dovolj močna, da jim uspe, saj kot lahko vidimo, si Maja ne želi, da bi zgolj naredila nekaj na pol ali opustila izobraževanje. Kot smo ugotovili, se je intervjuvancu Janezu cilj prestavil celo na leto prej, kar kaže na visoko stopnjo motiviranosti v izobraževanju. Tomaž pa si tako kot Maja želi zaključiti z izobraževanjem.

Pomembno je, da ima vsak posameznik v življenju cilj, ki ga žene naprej. Brez cilja lahko kmalu obupamo in ne vidimo več smisla. Tako je tudi v izobraževanju. Posameznik si mora v izobraževanju zastaviti cilj, za katerega se trudi, da ga čim prej doseže. Zastavljen cilj vpliva na njegovo motivacijo, saj bolj kot si posameznik želi nekaj doseči, bolj je motiviran in bolj se bo potrudil, da cilj uresniči. Vse to lahko opazimo pri naših intervjuvancih, Maji, Janezu in Tomažu.

RV 4: Kakšni so razlogi za vključitev v izobraževalni program in kakšna so pričakovanja (kaj pričakujejo od izobraževalnega sistema, od mentorjev, profesorjev itd.) učečih se odraslih, ki se pripravljajo na maturo?

	KODIRNE ENOTE	KODA 1	KODA 2	KATEGORIJA
Maja	<i>Zdele je že drugo leto tega zdravstvenega izobraževanja sem pač dobila tak lik v glavi kaj bi jst rada še v življenju počela.</i>	Želja po tem, kaj bi v življenju rada delala, jo je pripeljala do tega, da se je vpisala v izobraževalni program zdravstvene nege.	Izobraževanje v sedanosti.	Izobraževalna pot in spremembe v življenju.
	<i>In jst sem se pač vidla v eni vlogi te medicinske sestre. In sem pač rekla, nč jst se bom vpisala pač v šolo pa če je tku, kukr je zdej blo, nisi pač ne vem kaj, d si ful neki uspel, ane, se bom pač vpisala. Mela bom eno stopnjo več dokončano, ane. Pa če bom kdaj delala ta poklič al pa če ga ne bom. Pač zdej grem in bom nardila do konca in to je to.</i>	Želja po dokončani višji stopnji izobrazbe.	Razlog za vključitev v izobraževalni program.	
Janez	<i>Po slabih dveh letih pa sem mel nezgodo pri delu, tko da mi je pol vse skup v vodo padl. Niti ene svari ne druge ne morm opravljat, ane.</i>	Nezgod pri delu je onemogočila opravljanje slikopleskarske dejavnosti in prevoznštva.	Splet okoliščin – sprememba v življenju.	
Tomaž	<i>Aaa ... šolo delam v bistvu zarad šole same. Tehnično šolo sem takrat začel in sem se pred dvemi leti odloču, da bom to stvar zaključü. Prej sem delal elektro, zdej delam logistično.</i>	Odločitev za dokončanje izobraževanja.	Izobraževanje v preteklosti in sedanosti.	

Tabela 7: Razlogi za vključitev v izobraževalni program - 1

Intervjuvane osebe so se v trenutne izobraževalne programe, ki so jih obiskovale v času opravljanja intervjujev, vključile iz različnih razlogov. Majina želja po dokončani višji stopnji izobrazbe in želja po tem, kaj bi v življenju rada delala, sta bila ključna razloga za vpis v izobraževalni program zdravstvene nege. Pri Janezu je nezgoda pri delu predstavljala razlog, da se je vključil v program logističnega tehnika, Tomaž pa je bil v tem delu bolj skromen z besedami in dejal, da se je v izobraževalni program logistični tehnik vključil, ker je že pred leti začel delati tehnično šolo in se je odločil, da jo zaključi.

	KODIRNE ENOTE	KODA 1	KODA 2	KATEGORIJA
Maja	<i>Spoznala sem takrat fanta, svojega sedanjega partnerja, moža pa to. In sva že začela skupi živeti pr 18ih pač letih pa to, ane. Un je dve leti stari od mene, ane. Aaa... in takrat se je začela ta taksi služba v Trbovljah. Un je takrt bil..prva taksi služba pa to, ane in se je un tut zaposlil se je v tej taksi službi, ane. In pol smo mi začeli dozorevat v tem razmišljanju pa o, ane. Je pač pršla misel, sva mela takrat tut denar, sva ustvarla, da sva pač mela, ane. In je reku, zakaj ne bi šla ti nardit ta strokovni izpit, pač bi mi šli lhka na svoje.</i>	Možnost odprtja samostojne obrti.	Motivacija za udeležbo v izobraževanju.	Posameznikova motivacija v procesu izobraževanja.
	<i>Zdele je že drugo leto tega zdravstvenega izobraževanja sem pač dobila tak lik v glavi kaj bi jst rada še v življenju počela.</i>	Želja po tem, kaj bi v življenju rada delala, jo je pripeljala do tega, da se je vpisala v izobraževalni program zdravstvene nege.	Motivacija za udeležbo v izobraževanju.	
	<i>Znanje in mislem, da je to moj zadnji alarm, tisti</i>	Pridobitev novega znanja	Posameznikova motivacija za	

	<i>trije klicaji v moji glavi, da pri 37ih letih, zdej če v bistvi ne nardiš tega, lhka v bistvi zaključiš al pa obstaneš tm ku si.</i>	in (po njenem mnenju) zadnja priložnost, da pridobi V. stopnjo izobrazbe, sta vplivali na udeležbo v izobraževanju.	udeležbo v izobraževanju.	
	<i>Odločila sem se, da bi želela iti na prvi spomladanski rok mature z njimi, ker smo ista skupina, ki smo začel skupi hodit in da bi tut skupi končal. Da se mal podpiraš, čeprav se jst kr mal bojim, da mi ne bo uspel na prvi rok prit, ker mam še kr velik izpitu za nardit. Pa mam kr strah pred maturo. Morm ga premagat in se naučit, tuk da bo šlo skoz.</i>	Želja po dokončanju šolanja s skupino, s katero je skupaj že od začetka, saj se člani med seboj podpirajo.	Motivi pri odločitvi opravljanja mature v letošnjem letu.	
Janez	<i>Na ta prvem mestu je blo, da sem lhka sploh karkol delu pa če bi hotu karkol samostojno delat, moreš met podlago. Brez podlage ne moreš nič, ane. Z osnovno šolo lhka samo lopato obračaš. Motivacija mi je bila samo samostojna obrt, da sem jo lhka odprl. Sam zarad tega.</i>	Možnost dela in odprtja samostojne obrti sta vplivala na udeležbo v izobraževanju.	Motivacija za udeležbo v izobraževanju.	
	<i>Prvo zaradi finančnih razlogov, ker ta nadomestil, ki se dobiva, je izredno nizek... vmes še kredit za stanovanje, kredit za avto...s tem denarjem je težko živeti no. Am, čem čim prej zaključit, da se čim prej vključem nazaj v delovni proces, da začnem delat am... da lhka zadeve normalno.</i>	Želja po čimprejšnji zaključitvi izobraževalnega programa tiči v posameznikovi vključitvi v delovni proces in posledično pridobitvi višjih financ.	Motivi pri odločitvi opravljanja mature v letošnjem letu.	

Tomaž	<i>Vsaka stvar mi je bila v tistmu momentu zanimiva. Čas sem mel in ... izpit za viličarja sm šel zato delat, ker so mi pč ponudl brezplačno, da to nardim in mi pride prou no.</i>	Interes, čas in financiranje so ključni razlogi posameznikove udeležbe v izobraževanju in usposabljanju.	Motivi za udeležbo v izobraževanju in usposabljanju.	
	<i>... kak razred višji na plačilni listi, kot prvo. Glede na to, da imam familijo, gledamo vse skozi denar, čeprou ni prou, ane.</i>	Uspešno opravljena matura pomeni višji plačilni razred.	Motiviranost v izobraževalnem procesu.	
	<i>Stvar bi rad zaključu čimprej, ker tut tale predavanja, tale pomlad ... sej pravm, doma sem v hribih, dela mam skus dost in prej k bo fertik, prej se lahko posvetim stvarm okol mene in to mi je glavn.</i>	Posameznikov cilj je, da čimprej zaključu z izobraževanjem, da se lahko posveti drugim stvarm.	Motiv pri odločitvi opravljanja mature v letošnjem letu.	
	<i>Vse skupej in to in tisto, da mam neki narjen v življenju, da ne bo noben mi reku, da sem z osnovno šolo nekam pršu.</i>	Oziranje na mnenje drugih je spodbudilo udeležbo v izobraževanju.	Motivi za izobraževanje.	

Tabela 8: Razlogi za vključitev v izobraževalni program – 2

Eden ključnih dejavnikov v posameznikovem izobraževalnem procesu je zagotovo motivacija, kar lahko potrdimo tudi za našo raziskavo. V literaturi lahko zasledimo, da se odrasli v izobraževanje največkrat vključijo zaradi potreb trga dela, drugi zaradi osebnih potreb. V naši raziskavi lahko zasledimo oboje in s težavo se opredelimo, kateri motivi, notranji ali zunanji, prevladujejo. Navkljub precejšnjemu izpostavljanju notranjih motivov (interes, želja), vidimo, da tudi v našem primeru prevladujejo motivi, ki so povezani z zaposlitvijo. Tako kot mnogi sta se tudi Maja in Janez v preteklosti vključila v izobraževalni program prav zato, da sta lahko odprla samostojno obrt. Intervjuvanka je pri vključitvi v različne izobraževalne programe navajala tudi druge motive in pri udeležbi v program zdravstvene nege izpostavila željo po delu zdravstvene negovalke in s tem novo pridobljeno znanje ter hkrati, da je po njenem mnenju, to zadnja priložnost, da pridobi V. stopnjo izobrazbe. Slednje bomo označili kot motiv osebnega razvoja. Tomaž konkretno ni izpostavljal, da motivi vseh udeležb v izobraževanja tičijo v potrebah trga dela, a je iz intervjuja vidno, da se vsekakor kaže vpliv trga dela in tudi družbe,

saj izpostavi, da se danes gleda vse skozi posameznikovo izobrazbo. Čeprav so njegovi ključni motivi za izobraževanje interes, čas in možnost brezplačnega opravljanja tečaja, se je izobraževalnega programa logistični tehnik udeležil prav zaradi oziranja na mnenje drugih in možnosti višjega plačilnega razreda. Kot pravi: »da ne bo noben mi reku, da sem z osnovno šolo nekam pršu«. Vsekakor pa pri vseh treh opazimo, da (so) se izobraževanj udeležili/udeležujejo s konkretnimi motivi, zato je tudi motivacija za izobraževanje močnejša. Da so osebe motivirane, nam kaže že samo dejstvo, da se trudijo in kljub kakšnim porazom (npr. negativno ocenjen test) z izobraževanjem nadaljujejo.

Tudi motivi pri odločitvi opravljanja mature v šolskem letu 2016/2017 se pri intervjuvanih osebah razlikujejo. Pri Janezu najdemo motiv v njegovi želji po čimprejšnji vključitvi v delovni proces in s tem pridobitvi višjih financ, medtem ko se pri Maji motiv skriva v želji po zaključitvi šolanja skupaj s skupino, s katero je skupaj od vsega začetka, saj se člani med seboj podpirajo. Na tem mestu bi radi dodali, da smo ugotovili, da ima podpora drugih v izobraževalnem procesu pri odraslih osebah zelo velik pomen, saj posamezniku na nek način pomaga in ga vodi skozi proces izobraževanja. Določene osebe niso dovolj močne premagati določenih izzivov ali preprek samostojno, zato potrebujejo podporo. V našem primeru je izpostavljena podpora soudeleženi v procesu, lahko pa bi bila to tudi podpora drugih pomembnih oseb. Tomaž izpostavlja, da bi z izobraževanjem »rad zaključu čimprej« saj bi se rad posvetil drugim stvarem, kot pravi sam: »doma sem v hribih, dela mamó skus dost in prej k bo fertik, prej se lahko posvetim stvarem okol mene in to mi je glaven«.

	KODIRNE ENOTE	KODA 1	KODA 2	KATEGORIJA
Maja	<i>Pričakovanj nisem mela. Jst sm kr rekla, gremo in sem šla. Itak vem, da sm se nekam spustila, da sem padla v eno vodo, kjer plavam. Jst trenutno plavam. In grem proti cilju, da priplavam v bistvi na en cilj, ane. Vem, da sem padla pač nekam, kjer se morš učit, kjer pridobivaš znanja in nisem sploh, da bi neki pričakovala.</i>	V izobraževalni program se je udeležila brez predhodnih pričakovanj.	Pričakovanja glede izobraževalnega programa.	Posameznikova pričakovanja in cilji.

	<i>Pričakujem sama od sebe, da se jst morm neki naučit, da morm ta izpit v bistvi nardit pa to, ane.</i>	Pričakovanje, da se uči in izpit naredi.	Pričakovanja do sebe v izobraževanju.
Tomaž	<i>... kak razred višji na plačilni listi, kot prvo. Glede na to, da imam familijo, gledamo vse skozi denar, čeprou ni prou, ane.</i>	Uspešno opravljena matura pomeni višji plačilni razred.	Posameznikovo pričakovanje – višja plača.
	<i>Zato, ker sem se pred dvemi leti odločil, da bom šel v šolo in pač ... izpite sem vse sproti naredu in računam, da bo tko tut naprej in da v majo so že priprave potem.</i>	Redno opravljanje izpitov posameznika v izobraževanju motivira.	Posameznikovo pričakovanje – redno opravljena matura.

Tabela 9: Pričakovanja odraslih, ki se pripravljajo na maturo

Navadno gre oseba v izobraževalni proces z nekimi predhodnimi cilji, ki jih želi tekom ali po koncu izobraževalnega programa doseči. Mnogi imajo tudi določena pričakovanja glede izobraževalnega procesa. Slaba stran tega je, da so ta pričakovanja lahko prevelika in posledično lahko posameznika privedejo do prenehanja z izobraževanjem. O pričakovanjih glede izobraževalnega programa in do sebe v izobraževanju je spregovorila zgolj intervjuvanka Maja, ki pravi, da se je v izobraževalni program udeležila brez predhodnih pričakovanj, medtem ko je sama zase pričakovala, da se bo učila in redno opravljala izpite. O pričakovanjih po zaključenem izobraževanju pa je spregovoril Tomaž, ki pričakuje (in hkrati je to tudi njegov cilj), da bo po doseženi višji stopnji izobrazbe padel v višji plačilni razred. Vsekakor pa pričakuje, da bo maturo opravil v rednem roku, tako kot je izpite. Na podlagi tega vidimo, da ima skoraj vsak posameznik neka pričakovanja, ki pa se vežejo na različna področja znotraj izobraževanja. V našem primeru nihče od intervjuvancev ni govoril o pričakovanjih do izobraževalnega sistema ali mentorjev. Menimo, da niti niso imeli nobenih zastavljenih pričakovanj v zvezi s tem.

RV 5: Kako se udeleženci programa soočajo z ovirami za izobraževanje? Kakšen je pri tem vpliv motivacije na premagovanje ovir, vpliv pomembnih drugih in pomoči s strani izvajalske organizacije?

	KODIRNE ENOTE	KODA 1	KODA 2	KATEGORIJA
Maja	<i>Edin težava pri učenju. Mogoče mi res ta koncentracija primanjkuje. Al pa eno znanje, ku si jst ne znam kej razložiti pa naučit, tko k bi si jst želela.</i>	Pri učenju jo ovira edino pomanjkanje koncentracije.	Težava pri učenju – pomanjkanje koncentracije.	Posameznikove ovire v izobraževalnem procesu.
	<i>Na nekoga se obrnem.</i>	Pomoč poišče pri drugih osebah, ki ji znajo pomagati.	Soočanje z ovirami – pomoč drugih oseb.	
Janez	<i>Soočil sem se z delom seminarske naloge pri logistiki in že imam mejčken problemov, ker na prvo temo sem si gradivo že nabral ampak mi ni ta zadeva, mi ne leži no.</i>	Težave pri pisanju seminarske naloge zaradi neodgovarjanja teme.	Težave pri delu (pisanje seminarske naloge).	
	<i>Če že bi kaj od naštetega izpostavil, to bi bil tak čuden izgovor, ne vem, družinske obveznosti. Sta le dva otroka. Žena dela en teden dopoldne, drugi popoldne, za vikende ni nikol frej.</i>	Skrb za družino predstavlja določene ovire pri izobraževanju in učenju.	Družinske obveznosti.	
	<i>Za določene stvari, določene predmete, čeprav so bile lepe ocene, je bilo mejčken premal časa.</i>	Pomanjkanje časa za učenje določenih predmetov, kljub pozitivnim ocenam.	Pomanjkanje časa.	
	<i>Zamenjal sem temo. Prvi razlog je bil ta, da mi je bila tema nezanimiva. Ogromno gradiva sem nabral, ampak mi je bila tema nezanimiva. Drug razlog pa je ta, v bistvu je</i>	Zaradi nezanimanja za temo seminarske naloge in po posvetovanju s predavateljico	Soočanje z ovirami – pomoč drugih oseb.	

	<i>bilo to bolj posvetovanje s predavateljico.</i>	je prišlo do menjave teme.		
	<i>Dnevno pa sproti. Meni je izredno pomembno, da vem, kdaj kdo gre, kam gre, kdaj pride, koliko časa je odsoten, da si razporedim, da skuham vmes, da grem v trgovino, da se učim, da se pripravim pol za popoldne, za predavanje.</i>	Sprotno reševanje težav.	Soočanje z ovirami – organizacija dela in časa.	
	<i>V lanskem letu sem mel tlele enga Iztoka, k je inštruiral matematko. Ta me je nauču matematko od a do ž, tko kot je treba. Dojel sem določene stvari, znam razčlenjevat, znam formule obračat. Nauču me je nek lahek sistem učenja.</i>	Iztokova pomoč pri učenju matematike	Soočanje s težavami – pomoč pri učenju.	
Tomaž	<i>Italijanščina je tko umes pršla notr. Od začetka zlo v redu, potem se je pa menjala profesorca in nekak to nisem, ni mi blo jasno več. Potem, če enkrat eno tako stvar pustiš, k je dejansko začetek, k prej nisem mel italijanščine, nisem vidu smisla, da rinem brezveze.</i>	Težave pri jeziku, ki so se pojavile z menjavo profesorja, so bile razlog za opustitev izobraževanja (upad posameznikove motivacije).	Težave pri učenju so botrovale opustitvi izobraževalnega programa.	
	<i>V srednjo šolo sem hodu prej tuki v Zagorje na elektro. Vmes je blo par konfliktu takih, da me je odneslo, nisem, nisem vidu več razloga, zakaj bi tam šel. Dejansko sem mel izkušnjo tako, da nisem več vidu, kako bi blo možno to nardit in nisem končal.</i>	Slaba izkušnja v času srednje šole, kar predstavlja vzrok za prekinitev šolanja.	Ovira v izobraževanju v preteklosti.	
	<i>Tle pravm, učitelj bi mogu delat tisto, kar mu je, nebi smel osebnih zamer pa tega. Jst sem mel isto tukej, tko da nisem. Sem mel odpor do šole glih</i>	Slabe izkušnje z učiteljem.	Konflikti z učiteljem v preteklem izobraževanju.	

	<i>zarad takih stvari, ampak sej pravm.</i>			
	<i>Ono prej me ni zanimal takrat, niti zdej me ne zanima.</i>	Razlog opustitve izobraževanja v preteklosti.	Pomanjkanje interesa.	
	<i>Ne. Nič od tega. Kar je snovi, kar je tega, sem tuk starejši in mam dost, če si stvar dvakrat preberem in bom vedu. Ni, da bi blo kej.</i>	Tekom izobraževalnega procesa se posameznik ni spopadal z ovirami.	Ovir ni bilo.	
	<i>Tukaj ne.</i>	Odgovor na vprašanje, ali je želel kdaj prekiniti izobraževanje.	Želje po prekinitvi izobraževanja ni bilo.	

Tabela 10: Ovire v izobraževalnem procesu - 1

Skoraj vsakdo se v izobraževanju kdaj sooča s kakšno težavo ali oviro, ki jo mora premagati, da lahko z izobraževanjem nadaljuje. Marsikdo se z njimi sooči še predno pride do udeležbe v izobraževanju. Te ovire so lahko različne – lahko so situacijske, dispozicijske ali institucionalne. Tekom izobraževanja se lahko posamezniki soočajo s pomanjkanjem časa, stroški izobraževanja, družinskimi obveznostmi, boleznijo, težavami pri učenju, oddaljenostjo kraja izobraževanja in z mnogimi drugimi težavami. Intervjuvani osebi, Maja in Janez, se tekom trenutnega izobraževanja soočata z različnimi ovirami. Težave, s katerimi se srečuje Maja, so povezane s pomanjkanjem koncentracije, medtem ko Janezu ovire predstavljajo družinske obveznosti in pomanjkanje časa za učenje ter težave pri pisanju seminarske naloge, saj mu tema ne odgovarja. Zanimivo pa se Tomaž v trenutnem izobraževanju ne sooča z nobenimi težavami. Še bolj zanimivo je dejstvo, da se je tekom prejšnjih izobraževanj soočil s kar nekaj težavami, ki so botrovale tudi k prekinitvi oziroma opustitvi izobraževalnega programa. To so bile težave pri učenju, konflikt z učiteljem in pomanjkanje interesa.

Maja in Janez pa se z nastalimi ovirami in težavami uspešno soočata, kar se kaže tudi v njuni motivaciji in zagonu v izobraževalnem procesu. Oba se v primeru težav obrneta na osebe, ki jim znajo pomagati. Janez težave razrešuje sproti, organizira si čas in delo, saj mu je »izredno pomembno, da vem, kdaj kdo gre, kam gre, kdaj pride, koliko časa je odsoten, da si razporedim, da skuham vmes, da grem v trgovino, da se učim, da se pripravim pol za popoldne, za predavanje«.

Vsakdo je v izobraževalnem procesu zagotovo postavljen pred oviro, vendar pa je vsi ne premagajo uspešno. Neuspešno reševanje težave oziroma premagovanje ovire navadno pripelje do izstopa iz izobraževalnega procesa, kot lahko vidimo pri Tomažu. Zato je zelo pomembno, kako se soočimo z oviro. Vsekakor ima pomembno vlogo pri tem motivacija. Pomanjkanje slednje je pri Tomažu povzročilo, da se ni znal spopasti z ovirami in je zato obupal nad izobraževanjem.

	KODIRNE ENOTE	KODA 1	KODA 2	KATEGORIJA
Maja	<i>Motivira me vsakič, ko nardim nek težek izpit, sploh če ga nardim iz prve. To mi daje zagon za naprej. To me motivira. Če opravim res en težek izpit, za kterga se mučim, pa par dni učim za ta izpit, pol pa v bistvi veš, da ti res ne ustane velik v glavi. Greš odpisat, greš pač probat. Veš, da nimaš slabe vesti, da si se pač učil in ga greš odpisat, pol pa kukrkol bo, bo. Pol greš in pol zveš, da si ta izpit naredu in pol si tuk vesel po tistem izpitu, si kr oddahneš pa to, ane. To mi da pač v bistvi tist nadaljnji zagon.</i>	Vsak opravljen izpit posameznika še dodatno motivira.	Motiviranost v izobraževalnem procesu.	Posameznikova motivacija v procesu izobraževanja.
	<i>Ja, od začetka. Ko sem začela hodit, sem vidla, d je to res težek zalogaj in me je kr mal odmikal, da jst mogoče tuki ne bom uspela, da to mogoče res ni zame. Sploh takrt, ko nism nardila prvega izpita.</i>	Na začetku je pri neopravljenih izpitih zgubila motiviranost (negotove izkušnje soočanja s težavami).	Posameznikova motivacija pri soočanju s težavami.	
Janez	<i>Ja, je če je men zanimiva snov. Če mi je tema zanimiva, pol lhka tut 5,6 ur poslušam, delam zraven. Če mi pa ni zanimiva zadeva, pa ne gre.</i>	Pripravljenost za izobraževanje v primeru, da je snov zanimiva.	Motiviranost v izobraževalnem procesu.	

	<i>Pa vsaka ocena, boljša, kot jo pričakujem, mi je neka motivacija.</i>	Nepričakovana ocena v pozitivnem smislu posameznika še dodatno motivira.	Motiviranost v izobraževalnem procesu.
	<i>Ne, je že blo tuk težko, da sem odlašal, odlašal. Mam sicer eno zadevo iz lanskega leta za narest, sem odlašal. Mi ni dišala, ampak jo bom premagal.</i>	Iz povedanega je možno razbrati, da je posameznik zelo motiviran pri izobraževanju in učenju.	Posameznikova motivacija pri soočanju s težavami.
Tomaž	<i>Stvar je bla taka, d sm doma na podeželju, v hribih. Vas je mejhna, nisem mel neke družčine glih in posledično mi je bla šola družba tut in neki nouga in sm rd hodu. Tut nikol nisem mel nobenih problemov, celo osnovno šolo sem bil odličn ... tko, da lepi spomini no.</i>	Družba je bila tista, zaradi katere je rad hodil v osnovno šolo.	Motivacija v izobraževalnem procesu.
	<i>Italijanščina je tko umes pršla notr. Od začetka zlo v redu, potem se je pa menjala profesorca in nekak to nisem, ni mi blo jasno več. Potem, če enkrat eno tako stvar pustiš, k je dejansko začetek, k prej nisem mel italijanščine, nisem vidu smisla, da rinem brezveze.</i>	Težave pri jeziku, ki so se pojavile z menjavo profesorja, so bile razlog za opustitev izobraževanja (upad posameznikove motivacije).	Motiviranost v izobraževalnem procesu.
	<i>to k sem tle doživu, recimo samo matematiko, pr gospe Železnikovi, to je ... sej sem reku, če bi mel otroc tazga učitlna v osnovni šol pa to, bi blo vsem vse čist ... tuki je gospa povedala in je blo to takoj jasno, brez vsakih problemov. Tut dons stvari dojemam čist logično, tut take se včasih nisem zapomnu, pa sam</i>	Učiteljevo delovanje pomembno vpliva na učeče se posameznike.	Motiviranost v izobraževalnem procesu.

	<i>potegnu logike iz tega ven.</i>			
	<i>Zato, ker sem se pred dvema leti odločil, da bom šel v šolo in pač ... izpite sem vse sproti naredu in računam, da bo tko tut naprej in da v majo so že priprave potem.</i>	Redno opravljanje izpitov posameznika v izobraževanju motivira.	Motiviranost v izobraževalnem procesu.	

Tabela 11: Ovire v izobraževalnem procesu – 2

Ugotovili smo, da intervjuvanci izpostavljajo, da jih v izobraževalnem procesu dodatno motivirajo pozitivno in redno opravljeni testi oziroma izpiti in predvsem ocene predmetov, ki so boljše od pričakovanj. Slednje je še posebno poudaril Janez, ki pravi: »Pa vsaka ocena, boljša, kot jo pričakujem, mi je neka motivacija«. Skopa z besedami ni bila niti Maja, ki pravi: »Motivira me vsakič, ko nardim nek težek izpit, sploh če ga nardim iz prve. To mi daje zagon za naprej. To me motivira«. Janeza pa dodatno motivira še njemu zanimiva snov. Vse to pripomore, da se odrasli lažje soočajo z morebitno nastalimi težavami v izobraževanju. Seveda se navadno učeči se odrasli vključijo v izobraževanje na podlagi tega, ali jim je snov oziroma tema zanimiva, a se je v izobraževanju, kjer je posameznik vključen v program za pridobitev V. stopnje izobrazbe, primoran izobraziti tudi o temi, ki mogoče zanj ni zanimiva. Včasih lahko komu to predstavlja tudi težavo v izobraževanju. Italijanščina je predmet, zaradi katerega je naš intervjuvanec Tomaž v preteklosti prekinil izobraževanje. Razlog temu je bila menjava profesorja, saj ima vsak svoje metode in načine dela. Čisto nasprotno pa je bilo v drugem izobraževalnem programu, kjer je profesorica matematike vplivala na njegovo dodatno motiviranost v procesu izobraževanja.

Posameznikova motivacija v izobraževalnem procesu se zelo dobro pokaže, ko se posameznik sooča z nastalimi težavami ali ovirami. Če posameznik tem oviram podleže, lahko sklepamo, da je bil premalo motiviran, da bi težavo razrešil. Če pa posameznik uspešno premaga oviro, lahko sklepamo, da je (zelo) motiviran. Intervjuvane osebe v neugodnih situacijah različno odreagirajo. Iz pogovora z Janezom je možno razbrati, da je zelo motiviran pri izobraževanju in učenju, kar razberemo iz njegovih besed: »Mam sicer eno zadevo iz lanskega leta za narest, sem odlašal. Mi ni dišala, ampak jo bom premagal«. Tudi Maja je zelo motivirana oseba, a ni bilo vedno tako. Sprva je zaradi neopravljenih izpitov z izobraževanjem v programu zdravstvene nege želela tudi prekiniti. Motivacija ji je dodatno upadala, ko je začela dvomiti v svoje sposobnosti in uspehu (da bi zaključila izobraževalni program). A kljub temu je težavo, z močno voljo in motivacijo, prebrodila in z izobraževanjem nadaljevala.

Intervjuvanci se spominjajo tudi časov osnovnošolskega izobraževanja. In trdimo lahko, da so vsi trije že takrat neradi hodili v šolo in nanjo nimajo lepih spominov. Kljub temu pa je Tomaž izpostavil, da je na nek način vseeno rad hodil v šolo, a zgolj zaradi družbe, saj je izhajal iz bolj osamljene vasi.

RV 6: Kakšna je vloga informiranosti udeležencev v izobraževalnem programu za pripravo na maturo in pomoči, spodbud s strani izvajalske organizacije?

	KODIRNE ENOTE	KODA 1	KODA 2	KATEGORIJA
Maja	<i>Oni so vedno pripravljene pomagati. Vedno so tu, vedno ti odgovorijo na vse, so vedno dostopni. Res prijazni. In zaposleni na univerzi in te profesorji, k so jih oni zaposlili, da delajo tle.</i>	Pripravljenost s strani zaposlenih na ZLU.	Pomoč udeležencem.	Institucionalne vzpodbude, motiviranje in informiranje.
	<i>Spodbujajo, motivirajo, sploh ta univerza. Oni res spodbujajo. Da pač, če rabiš neko pomoč, da se laska na njih obrneš.</i>	Zaposleni na ZLU udeležence spodbujajo in motivirajo pri učenju.	Spodbujanje, motiviranje s strani zaposlenih na ZLU.	
	<i>Tut kadarkol pokličeš, če te kaj zanima, ti takoj odgovorijo. Tut vse na mail dobimo, sploh glede urnika, pa gradiva.</i>	Pripravljenost s strani zaposlenih na ZLU.	Informiranje s strani zaposlenih na ZLU.	
	<i>Razložijo, povejo če je kdo fajn pisu, če so pa testi sam tuk, da so šli čez, pol pa pove, da mormo še delat. Eni so res ful za pohvalit. Eni se potrudjo, nam dajo naloge. Dajo nam tut mail, naj jim pišemo, če nam kaj ni jasno. Dajo vedit, da so odprti in dostopni, da jim vedno lahko pišeš. Ene 2 do 3 profesorji so taki. Jst se zaenkrat še nisem s tem</i>	Profesorji na ZLU imajo različne pristope pri podajanju povratnih informacij udeležencem.	Vloga povratnih informacij.	

	<i>koristla. Je pa fajn občutek.</i>			
Janez	<i>Se vklopjo v pogovor, se zastopmo, so pripravljene pomagati, odstopijo učilnico, če ne bi mel prostora.</i>	Pripravljenost zaposlenih na ZLU.	Pomoč udeležencem.	
	<i>Karkol me je zanimal, karkol sem mel za vprašati, če je bil telefon zaseden, jst sem 500m stran doma, pridem sem, dobim odgovor. Ne bi pričakoval. Definitivno me pri vsem spodbujajo.</i>	Presenečenost posameznika nad pripravljenostjo zaposlenih na ZLU.	Spodbujanje s strani zaposlenih na ZLU.	
	<i>V 99% bo držal. To pomeni, da se zgodi, včasih, da tik pred zdajci dobimo sms, da zadeva odpade. Ampak to ni kriv ZLU, ampak je predavatelj kriv, ker je tukaj pozen javu.</i>	Sprotno informiranje udeležencev.	Informiranje s strani zaposlenih na ZLU.	
	<i>Ovisno za kateri predmet gre, so določeni predmeti, k mam predavanja za tretjo pa četrt letnik, k nam pove kaj nam še manjka, kaj bi blo fajn. Tam k je pa, ne vem, predavanje pa izpit, pa se nič več ne vidimo, tam pa ni feedbacka. Ni teh informacij.</i>	Pomanjkljivo podajanje povratnih informacij.	Vloga povratnih informacij.	
	<i>Jst sem lansko leto rabil veliko nekih teh motivacijskih pogovorov, vlik nekih spodbud. Velik lažje sem se pol uču.</i>	Motivacijski pogovori in spodbude so vplivale na posameznikovo učenje.	Spodbujanje s strani zaposlenih na ZLU.	
Tomaž	<i>Ja, jst mislem, da so vsi na takem nivoju, da se da vse dogovort, zment. Zaenkrat ni blo nobenih problemov.</i>	Pripravljenost zaposlenih na ZLU.	Pomoč udeležencem.	
	<i>Jož, jst se pa nisem navajen z ekrana učiti, jst bi raj skripto mel. In problem je bil pol skripte skopirat. Me ne moti nič,</i>	Kljub manjšemu zapletu ni pripomb na delo	Pomoč udeležencem.	

<i>sej pravm. Tut do teh skript sm na konc pršu, tko da nimam nobenih pripomb.</i>	zaposlenih na ZLU.		
<i>Ja.</i>	Odgovor na vprašanje o pravočasnem informiranju.	Informiranje s strani zaposlenih na ZLU.	
<i>Ja zdej, al nam osebno povejo pred predavanji, al dobimo na sms pa v glavnem maili no.</i>	Podajanje informacij.	Informiranje s strani zaposlenih na ZLU.	
<i>So zlo uredu profesorji. Z vsemi smo tko k »one big happy family«, se dogovarjamo, ni problema vprašat, ti povejo, sej pravm, je zlo.</i>	Pozitivno mnenje o profesorjih na ZLU.	Spodbujanje in pomoč s strani zaposlenih na ZLU.	
<i>Pomembni sigurno za tistga, k rabi to. Tisti, k pride nekam s ciljem, da bo neki naredu, v bistvu tega ne rabi. Al pa mogoče pomoč, kadar se mu mal ustavi, ampak sej pravm.</i>	Spodbud in pomoči s strani zaposlenih na ZLU so potrebni le tisti, ki jih potrebujejo. Ciljno usmerjeni slednjega, po njegovem mnenju, ne potrebujejo.	Spodbujanje in pomoč tistim, ki slednje potrebujejo.	

Tabela 12: Vloga izvajalske organizacije

Vsi trije intervjuvanci se strinjajo, da so zaposleni na Zasavski ljudski univerzi pripravljeni pomagati udeležencem izobraževanj pri njihovih težavah, in da spodbujajo ter motivirajo posameznika pri izobraževanju, ki to potrebuje. Janez je pokazal presenečenost nad pripravljenostjo zaposlenih na Zasavski ljudski univerzi. Maja pravi, da so »vedno pripravljeni pomagat. Vedno so tu, vedno ti odgovorijo na vse, so vedno dostopni. Res prjazni«. Zanimiva nam je Tomaževa izjava, da so spodbud in pomoči s strani zaposlenih na Zasavski ljudski univerzi potrebni le tisti, ki jih potrebujejo in ne tudi ciljno usmerjeni, iz česar lahko sklepamo, da se sam tega ne poslužuje. Medtem pa Janez meni, da so na njegovo učenje vplivali prav motivacijski pogovori in spodbude, ki jih je dobil s strani zaposlenih.

Predhodno smo že ugotovili, da pozitivne ocene vplivajo na motivacijo učečih se odraslih. Ugotovitev, da so v izobraževanju odraslih povratne informacije navadno bolj pomanjkljive,

lahko potrdimo tudi s svojo raziskavo. Eden izmed intervjuvancev, Janez, pravi, da je s strani profesorjev, ki poučujejo na ZLU, pomanjkljivo podajanje povratnih informacij. Druga intervjuvanka se o tem, ali so povratne informacije s strani profesorjev zadostne ali ne, ni opredelila, a pravi, da imajo profesorji med sabo različne pristope pri podajanju povratnih informacij: »razložijo, povejo če je kdo fajn pisu, če so pa testi sam tuk, da so šli čez, pol pa pove, da mormo še delat. Eni so res ful za pohvalit. Eni se potrudjo, nam dajo naloge. Dajo nam tut mail, naj jim pišemo, če nam kaj ni jasno. Dajo vedit, da so odprti in dostopni, da jim vedno lahko pišeš. Ene 2 do 3 profesorji so taki. Jst se zaenkrat še nisem s tem koristla. Je pa fajn občutek«. Tudi Tomaž je zelo pozitivnega mnenja glede profesorjev.

Menimo, da osebe, vključene v raziskavo, pomanjkljivo podajanje povratnih informacij ne občutijo kot oviro. Da bi dobili boljši vpogled v to, koliko je učečim se odraslim zares pomembno podajanje sprotne informacij s strani izvajalcev izobraževanja, bi morali v raziskavo vključiti večje število oseb.

Med drugim smo v naši raziskavi ugotovili, da izvajalska organizacija sprotno informira (preko telefona, e-maila, ustno pred predavanji) udeležence njihovih izobraževalnih programov. Tako udeleženci vedo, da so jim vedno na voljo, kar potrjuje intervjuvanka Maja, ki pravi, da »tut kadarkol pokličeš, če te kej zanima, ti takoj odgovorijo«.

	KODIRNE ENOTE	KODA 1	KODA 2	KATEGORIJA
Janez	<i>Sem, naredil sem jo pred nekaj dnevi. Jst sm si maturo razdelil na dva dela. Najprej sem naredu logistiko in seminarsko, to sem delal avgusta in septembra 2017. V februarju in marcu sem si zadal slovenščino in matematiko. Vendar pa matematike nisem naredu in sem jo šel zdej spomlad delat.</i>	Uspešno opravljena matura v šolskem letu 2017/2018.	Uspešno opravljena matura.	Uspešnost na maturi.
	<i>Prvo mormo zadevo rešit s podjetjem. Niso se prilagodil, tko da sledi novo delovno mesto, ki je 99% zagotovljeno. Tle sem tut delal seminarsko</i>	Zamenjava delovnega mesta.	Posledica uspešno opravljene mature.	

	<i>nalogo pa prakso in so rekl, če želim, če me veseli, da lahko pridem.</i>			
	<i>Ne, mislim, da vsak, ki ima interes lahko to naredi. Ni izgovorov. Če si daš cilj pa vztrajaš je vse mogoče.</i>	Mnenje, da starost ne vpliva na uspešnost opravljanja mature.	Vpliv starosti na opravljanje mature.	
	<i>Kjerkoli, tudi če bi v Litijo al pa Celje hodu, jst mislm, da oddaljenost ne vpliva.</i>	Mnenje, da oddaljenost doma ne vpliva na uspešnost opravljanja mature.	Vpliv oddaljenosti doma od izobr. institucije na opravljanje mature.	
Tomaž	<i>Da, v prvem roku sem opravil vse.</i>	Uspešno opravljena matura v šolskem letu 2016/2017.	Uspešno opravljena matura.	
	<i>Na delovnem mestu se ni nič spremenil, ne vidjo prednosti tega. Sem na tem, da grem svojo pot.</i>	Na delovnem mestu ni sprememb.	Posledica uspešno opravljene mature.	
	<i>Ha, če po seb gledam, če bi bil še pet let prej al pa deset, bi blo isto. Po 45. letu pa verjamem, da niso stvari več jasne. Mlajši pa niso resno vzel izobraževanja. 30 – 40 let je pravi čas. Člouk je takrt najbolj odprt. Jasno mu je od prej, kaj bi rad naredu.</i>	Mnenje, da starost vpliva na uspešnost opravljanja mature.	Vpliv starosti na opravljanje mature.	
	<i>Ne, v redu. Sem si izbral najbližje, sicer je 20 kilometrov, ampak ni hudega.</i>	Mnenje, da oddaljenost doma ne vpliva na uspešnost opravljanja mature.	Vpliv oddaljenosti doma od izobr. institucije na opravljanje mature.	

Tabela 13: Uspešnost odraslih na maturi

Nekaj besed bi želeli nameniti še uspešnosti odraslih na maturi. V drugem delu intervjuja smo namreč udeležence v raziskavi povprašali o njihovi uspešnosti na maturi. Žal sta bila pripravljena sodelovati le dva, saj se intervjuvanka Maja se na naše klice ni odzvala. Oba intervjuvanca sta maturo uspešno opravila. Tomaž je vse opravil na prvem spomladanskem

roku 2016/2017, Janez pa si je maturo razdelil na dva dela in jo dokončno opravil v spomladanskem roku 2017/2018.

Pri obeh intervjuvancih je mogoče ugotoviti, da nista zadovoljna z reakcijami nadrejenih, saj sta pričakovala drugačne odgovore. Tomažu se na delovnem mestu ni nič spremenilo (ni dobil višje plače), zato bo iskal drugo zaposlitev. Prav tako bo zaposlitev menjal Janez, saj s trenutnim podjetjem ni zadovoljen.

Na vprašanje, ali starost vpliva na uspešnost opravljanja mature, sta različnih mnenj. Janez meni, da starost ne vpliva na uspešnost, temveč da je to odvisno od posameznika in njegovega vztrajanja. Tomaž pa meni, da vpliva, saj če »po sebi gledam, če bi bil še pet let prej ali pa deset, bi bilo isto. Po 45. letu pa verjamem, da niso stvari več jasne. Mlajši pa niso resno vzeli izobraževanja. 30–40 let je pravi čas. Človek je takrat najbolj odprt. Jasno mu je od prej, kaj bi rad naredil«.

Na vpliv oddaljenosti izobraževalne institucije od doma se v mnenjih skladata, saj pravita, da ne vpliva na uspešnost na maturi, ker se vsak prostovoljno odločil za izobraževanje.

4.1. Utemeljena (poskusna) teorija

Odrasli na maturi so specifična skupina oseb, ki jim uspešno opravljena matura predstavlja skupni cilj. Navadno gre za osebe, ki so imele v preteklosti slabe izkušnje s šolanjem in učenjem, zato se šele v odraslosti odločijo za dokončanje srednješolske izobrazbe. Avtorji (Radovan 2011, str. 161) poudarjajo, da gre večinoma za posameznikovo prostovoljno odločitev udeležbe v izobraževanju, kar velja tudi za našo raziskavo in posledično vodi k večji posameznikovi vztrajnosti v izobraževanju (Deci in Ryan 2000 v Boeren idr. 2012, str. 248). Na samo odločitev za udeležbo v izobraževanju vplivajo posameznikove (trenutne) življenjske spremembe (Cross 1981, str. 127), kar dokazuje tudi naša raziskava. Razlog za vključitev v izobraževalni program pa se od intervjuvanca do intervjuvanca razlikuje.

Vsekakor ne smemo pozabiti na vpliv preteklih učnih izkušenj, ki ima še posebno veliko vlogo v izobraževanju odraslih iz ranljivih skupin, kamor štejemo tudi odrasle na maturi, ki sodijo v skupino nižje izobraženih. Ker so v času rednega šolanja prekinili s srednješolskim izobraževanjem, sklepamo, da so jih njihove pretekle učne izkušnje negativno zaznamovale. Doživljanje osebnih učnih zmožnosti zato lahko vpliva na posameznikovo vključitev v

izobraževanje ali ne (Friebe in Schmidt-Hertha 2013, str. 38) in na njegovo samovrednotenje tudi v odraslosti. Lahko se pojavijo dvomi v posameznikovo sposobnost dokončanja izobraževanja, kot se kažejo pri intervjuvanki Maji, ki izpostavlja strah pred maturo. Marentič Požarnik (2002, str. 11) pravi, je občutek strahu »negativno povezan z uspešnostjo«, interes in občutek uspešnosti pa sta pozitivno povezana z učno uspešnostjo. Avtorici Harl in Pšunder (2008, str. 146) sta v svoji raziskavi ugotovili, da je matura pri (skoraj štiri petini) dijakih zelo obremenjujoč zaključni izpit. Dve tretjini pa jih občuti strah pred maturo. Slednja ni obremenjujoča le za dijake, temveč tudi odrasle, ki se pripravljajo nanjo, kar smo ugotovili tudi v naši raziskavi. Pri intervjuvanki Maji je bilo opaziti spremembo v nihanju motivacije, kar po mnenju nekaterih avtorjev (Encyclop dia Britannica 2007 v Kopal Grum in Musek 2009, str. 16) ni nič nenavadnega, saj so učinki motivacije začasni. Torej je lahko oseba v nekem trenutku visoko motivirana za izvajanje določene dejavnosti, v našem primeru izobraževanja, že v naslednjem trenutku pa se ji lahko za to isto dejavnost motivacija močno zniža in postane nedejavna oziroma v našem primeru želi prekiniti izobraževanje. Kljub temu in negativnim preteklim učnim izkušnjam naših treh intervjuvancev, lahko z gotovostjo trdimo, da so bili zelo motivirani in predani k temu, da so poklicno maturo tudi uspešno zaključili.

Zanimivo se nam zdi, da so se tekom let, kljub slabim izkušnjam iz časa rednega šolanja, vključili v različne izobraževalne programe. Zato se z avtorji (Johnstone in Rivera 1965; Radovan 2011, str. 178), ki menijo, da se nižje izobraženi neradi vključujejo v izobraževanje, ne strinjamo. Po našem mnenju so njihova stališča in njihov spremenjen odnos do izobraževanja, ki se je oblikoval skozi leta, vplivali na njihove odločitve za vključitev v izobraževalne programe. Radovan (prav tam, str. 166) navaja dva razloga za negativna stališča do izobraževanja. Prvi je ta, da je »nizko vrednotenje neke vrste značilnost določene socialno-ekonomske plasti prebivalstva«, saj ti navadno bolje cenijo praktično delo kot intelektualne naloge. Drugo pa, da je »prejšnje šolanje manj pismenih odraslih prežeto z neuspehi in tesnobo« (prav tam, str. 166). V naši raziskavi se srečamo z obema razlogoma.

Danes imajo vsi trije popolnoma drugačen pogled na izobraževanje in učenje. Menijo, da so bolj zreli v razmišljanju, vedo, kaj hočejo in se drugače učijo kot v preteklosti. Čeprav v raziskavi pri vseh opazimo spremenjen odnos do izobraževanja, eden izmed intervjuvancev, Tomaž, izstopa. Razlog je kritiziranje višje izobraženih, kar kaže na to, da ta intervjuvanec še vedno v izobraževanju oziroma v višji stopnji izobrazbe ne vidi pozitivnih učinkov oziroma so ti izraženi v bolj slabi meri. Zato se strinjamo, da imajo lahko odrasli z negativno učno izkušnjo manj pozitiven odnos do izobraževanja (Boeren 2009, str. 159). Na odnos učečega se odraslega

do izobraževanja pa vplivajo tudi njemu pomembni drugi (družina, prijatelji, delodajalec) (Cross 1981, str. 125–126; Gracin idr. 2014, str. 37), kar se kaže tudi v naši raziskavi.

Dejavnikov, ki vplivajo na udeležbo v izobraževanju in vztrajanju v njem, je več (spol, starost, ekonomski položaj, stopnja izobrazbe, interes, motivacija ipd.). Motivi za udeležbo v srednješolskem izobraževanju pa se med intervjuvanci razlikujejo. V starosti osebe točno vedo, kaj želijo, zato v izobraževanje prihajajo s konkretnimi motivi (Gracin idr. 2014, str. 36). Te so lahko zunanji ali notranji, odvisno od posameznika. V raziskavi opazamo tako zunanje (boljše delovno mesto, višja plača, višja izobrazba) kot tudi notranje (pridobitev novega poklica, interes) motive. Navadno pa pri posamezniku deluje hkrati več motivov (Starc 2002, str. 46), kar spet lahko trdimo za našo raziskavo. Odrasli se večinoma izobražujejo iz dveh razlogov; za potrebe trga dela ali lasten razvoj (Čelebič 2010; Radovan in Vilič Klenovšek 2001, str. 103), kar prav tako velja za pričujočo raziskavo.

Tekom izobraževalnega procesa se odrasli srečujejo z različnimi ovirami in težavami, ki jih morajo premostiti, da lahko z izobraževanjem nadaljujejo. O ovirah v izobraževanju je veliko pisala Cross (1981), ki jih je razdelila na situacijske, dispozicijske in institucionalne ovire. Ljudje smo si med seboj različni, zato nam v izobraževanju različne stvari predstavljajo oviro oziroma težavo. »Kadar sprašujemo o ovirah, sprašujemo v bistvu motivirane odrasle za izobraževanje, zato so v ospredju situacijske in institucionalne ovire. Raziskave kažejo, da je najpomembnejša ovira najpogosteje pomanjkanje časa. V raziskavi, ki jo je opravil Evropski statistični urad, se je pokazalo, da je večina odraslih navedla to oviro kot pglavitno oviro, zakaj se niso udeležili izobraževanja.« (Radovan 2011, str. 170) Mi pa smo ugotovili, da v naši raziskavi prevladujejo dispozicijske ovire, ki so še posebno izrazite pri starejših in manj izobraženih odraslih (Rubenson in Desjardins 2009, str. 192). Nerealistični cilji, nepripravljenost narediti nekaj novega in strah pred neuspehom, ki smo ga opazili pri intervjuvanki Maji, so primeri dispozicijskih ovir, ki izvirajo iz posameznika (Radovan 2011, str. 175).

Ker motivacije ne moremo opazovati direktno, ampak lahko o njej govorimo le na podlagi posameznikovega vedenja (Radovan 2001, str. 6), smo v raziskavi prišli do ugotovitve, da so intervjuvanci v procesu izobraževanja zelo motivirani in želijo maturo čimprej uspešno opraviti. Še dodatno so odrasli motivirani, ko pričakujejo po uspešno zaključenem izobraževanju boljše delovno mesto ali višjo plačo (Radovan 2011, str. 171), kar spet opazamo tudi v naši raziskavi. Prav tako tudi izobraževalci odraslih vplivajo na motivacijo učečih se odraslih (Jelenc Krašovec 2014, str. 2). V izobraževanje so se intervjuvanci vključili z različnimi pričakovanji in cilji, h

katerimi stremijo. Tako kot udeležencem v raziskavi, opravljeni na Češkem (Hubackova in Semradova 2014, str. 397), kjer je procentualno največ udeležencev, vključenih v izobraževalne programe motivirala pridobitev višje stopnje izobrazbe, lahko opazimo tudi v naši raziskavi. Končana štiriletna srednješolska izobrazba je namreč tista ločnica, ki zagotavlja dovolj visoko raven temeljnih veščin, in sicer ali za nadaljevanje šolanja ali za prilagodljivost na trgu dela oziroma večjo zaposljivost (Beltram idr. 2014, str. 10). »Po ugotovitvah mednarodnih preučevanj pismenosti namreč omogoča ustrezno delovanje v delovnem, zasebnem in javnem življenju v pogojih sodobnih informacijskih družb, pa tudi vključevanje v izobraževanje odraslih, šele raven izobrazbe, ki daje kvalifikacijo za vstop v visokošolsko in univerzitetno izobraževanje.« (Ivančič idr. 2011, str. 378) V Sloveniji je to srednja šola, ki se konča s splošno ali poklicno maturo.

Udeleženci v raziskavi so poklicno maturo opravljali na Zasavski ljudski univerzi in imajo same pozitivne izkušnje z zaposlenimi. Intervjuvanci se strinjajo, da so zaposleni zelo odprti in vedno pripravljeni pomagati. Poleg tega, da udeležencem redno posredujejo informacije glede sprememb, novosti ipd., pa udeležence prav tako spodbujajo in motivirajo pri njihovem učenju. Vsi omenjeni dejavniki so botrovali k posameznikovi uspešnosti na maturi. Čeprav Natalija Žalec (2014a, str. 152) meni, da se udeleženci izobraževanj največkrat odločijo za nadaljevanje izobraževanja, v naši raziskavi temu ni tako. Razlog lahko iščemo v starosti in drugih interesih, pa tudi v tem, da glede na to, da so se šele po tolikih letih odločili za dokončanje srednješolskega izobraževanja, nimajo višjih ciljev po izobraževanju. Gre zgolj za nek družbeni ugled, boljšo plačo ali drugo zaposlitev, kar so v svojih raziskavi ugotovili nekateri avtorji (Dench in Reagn 2000 v Kitiashvili in Tasker 2016, str. 13; Gracin idr. 2014, str. 35).

5. ZAKLJUČEK

Odrasli na maturi so specifična skupina oseb, o kateri v strokovni literaturi najdemo zelo malo besed. Navadno se jih posebno ne izpostavlja, ampak jih obravnavamo na splošno – kot odrasli v izobraževanju. Prav to nas je spodbudilo, da smo se v raziskavi osredotočili na odrasle na maturi.

V raziskavi smo raziskovali, kaj vpliva na motivacijo odraslih oziroma, kaj motivira odrasle, ki se pripravljajo na maturo in njihovo uspešnost na maturi. Pri tem smo si pomagali z motivacijsko teorijo Patricie Cross (1981) in njenim COR modelom ter prišli do ugotovitev, da so odrasli v raziskavi zelo motivirani in da na njihovo motivacijo v procesu izobraževanja vplivajo različni dejavniki.

Po omenjenem modelu je samovrednotenje prvi dejavnik, ki vpliva na posameznikovo udeležbo v izobraževanju in vztrajanju v njem (Cross 1981, str. 124), nanj pa vplivajo pretekle učne izkušnje, ki lahko posameznika zaznamujejo. To velja tudi za našo raziskavo, saj so intervjuvane osebe pretekle negativne učne izkušnje premagale šele v kasnejših letih, v nasprotnem primeru bi z izobraževanjem nadaljevale že prej.

Raziskava kaže tudi na to, da odnos do izobraževanja vpliva na to, da učeči se odrasli, ki se pripravljajo na opravljanje mature, v preteklosti niso opravili mature. To se kaže v njihovem razmišljanju, saj imajo danes povsem drugačen odnos do izobraževanja, kot so ga imeli nekoč. Vsi vemo, da se odnos do izobraževanja gradi preko posameznikovih učnih izkušenj, kar izpostavlja tudi Cross. Intervjuvanci imajo za seboj že kar nekaj učnih izkušenj, ki so vplivale na njihov odnos do izobraževanja. Njihov odnos se je z leti spremenil in posledica tega je vključitev v sedanji izobraževalni program. Pri tem pa imajo pri učečem se posamezniku veliko vlogo (podpora, spodbuda, pomoč) tudi njemu pomembni drugi, saj prav tako vplivajo na njegov odnos do izobraževanja.

Vsi udeleženci raziskave so v izobraževalne programe vstopili iz različnih razlogov (osebni razvoj, dokončana stopnja izobrazbe, boljše delo in boljša plača) in z nekimi pričakovanji ter cilji, ki so jih ves čas izobraževanja motivirali, da se niso vdali. Skupen cilj vseh je uspešno opravljena matura, ki posledično lahko zadovolji tudi druge cilje. Vendar pa smo v drugem delu zbiranja podatkov ugotovili, da drugi cilji (višja plača, boljše delovno mesto) niso bili uresničeni.

Naša glavna ugotovitev je, da so, kljub negativnim učnim izkušnjam iz časa rednega šolanja, vsi zelo motivirani, da s srednješolskim izobraževanjem zaključijo, kar se kaže v uspešno opravljeni maturi. Čeprav so se tekom izobraževanja nekateri izmed njih srečali z ovirami in težavami, so le-te uspešno premagali in z izobraževanjem nadaljevali, iz česar sklepamo, da so za izobraževanje zelo motivirani. Ovire, ki so se v naši raziskavi pojavile, so bile dispozicijske (družinske obveznosti in s tem pomanjkanje časa ter pomanjkanje koncentracije in težave pri pisanju seminarske naloge). Načini soočanja s težavami so si pri intervjuvancih podobni, in sicer si pomoč poiščejo pri drugih osebah (inštruktorjih, zaposlenih na Zasavski ljudski univerzi). Eden izmed intervjuvancev pa dodaja, da sta zanj zelo pomembna organizacija dela in časa ter sprotno premagovanje in razreševanje težav. Pomembno vlogo pri premagovanju ovir in v izobraževanju na splošno imajo tudi sprotno informiranje s strani Zasavske ljudske univerze, spodbude, pomoč in svetovanje, saj so udeležencem njihovih izobraževanj ves čas dostopni. Jelenc (2009, str. 22) meni, da potrebujejo manj izobraženi in druge socialno ogrožene skupine več zunanjih spodbud in zanje ugodnih okoliščin, da se udeležijo izobraževanja in učenja.

Na koncu smo pri intervjuvancih skušali še ugotoviti, kaj jim je višja izobrazba omogočila – ali so bile spremembe na delovnem mestu ali je bil to pogoj za nadaljevanje šolanja. Ugotovili smo, da do bistvenih sprememb ni prišlo. Žal smo v drugem delu zbiranja podatkov dobili odgovore na zastavljena vprašanja le s strani moških intervjuvancev. Intervjuvanka Maja se na naše klice ni odzvala.

V prihodnje bi bilo zanimivo opraviti podobno raziskavo, vendar na večji populaciji po celi Sloveniji. Zanimivo bi bilo izvedeti, ali se dejavniki motivacije in ovire pri odraslih na maturi med regijami, po spolu in po starosti pomembno razlikujejo. Ugotovitve raziskav bi bile pomemben doprinos znanosti, saj raziskav, ki bi se specifično obračale na odrasle na maturi v literaturi nismo zasledili. Zanimivo bi bilo raziskati vlogo motivacije tudi med rednimi maturanti in odraslimi na maturi, in sicer v čem se razlikujejo in kje imajo skupne točke. To je le nekaj predlogov k razvoju znanosti.

6. VIRI IN LITERATURA

Ahl, H. (2006). Motivation in adult education: a problem solver or a euphemism for direction and control? *International Journal of Lifelong Education*, 25, št. 5, str. 385–405.

Beltram, P. (2014). Sklepne ugotovitve. V: P. Beltram, N. Žalec, J. Mirčeva in A. Turk. *Formalno izobraževanje odraslih v Sloveniji: odrasli v srednješolskem izobraževanju - položaj, kakovost, bodočnost*. Ljubljana: Andragoški center RS, str. 197–200.

Beltram, P., Žalec, N., Mirčeva, J. in Turk, A. (2014). *Formalno izobraževanje odraslih v Sloveniji: odrasli v srednješolskem izobraževanju – položaj, kakovost, bodočnost*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Boeren, E. (2009). Adult education participation: the Matthew principle. *Filosofija. Sociologija*, 20, št. 2, str. 154–161.

Boeren, E., Nicaise, I. in Baert, H. (2010). Theoretical models of participation in adult education; the need for an integrated model. *International Journal of Lifelong Education*, 29, št. 1, str. 45–61.

Boere, E. (2011). Gender differences in formal, non-formal and informal adult learning. *Studies in Continuing Education*, 33, št. 3, str. 333–346.

Boeren, E., Holford, J., Nicaise, I. in Baert, H. (2012). Why do adults learn? Developing a motivational typology across 12 European countries. *Globalisation, Societies and Education*, 10, št. 2, str. 247–269.

Bucik, V. (2009). Splošna matura na Slovenskem: včeraj, danes, jutri. *Sodobna pedagogika*, 60, št. 1, str. 116–134.

Cornford, I. R. (2005). Vocational education. V: L. M. English (ur.). *International encyclopedia of adult education*. Basingstoke, New York: Palgrave Macmillan, str. 646–651.

Cross, P. (1981). *Adults as Learners: Increasing Participation and Facilitating Learning*. San Francisco: Jossey – Bass.

Červ, R. (2012). Stopnja zadovoljstva in motivacijski dejavniki učiteljev. *Revija za univerzalnoodločnost*, 1, št. 1, str. 30–41.

Čelebič, T. (2010). *Izbrani vidiki izobraževanja odraslih v Sloveniji in mednarodna primerjava z državami EU–27*. Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

Daehlen, M. in Ure, O.B. (2009). Low-skilled adults in formal continuing education: does their motivation differ from other learners? *International Journal of Lifelong Education*, 28, št. 5, str. 661–674.

Dovžak, K., Beltram, P., Možina, T. in Orešnik Cunja, J. (ur.). (2014). *Resolucije o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2013–2020*. Ljubljana: ACS.

Drolc, A. in Lajovic, T. (2015). Splošna matura in njenih drugih deset let. *Šolska kronika*, 24, št. 1–2, str. 70–91.

Friebe, J. in Schmidt-Hertha, B. (2013). Dejavnosti in ovire pri izobraževanju starejših. *Sodobna pedagogika*, 64 (130), št. 1, str. 32–48.

Georges, J. in Kandler, C. (2012). Adults' learning motivation: Expectancy of success, value, and the role of affective memories. *Learning and Individual Differences*, 22, št. 5, str. 610–617.

Gracin, T. (2016). Ranljive skupine in njihova inkluzija v družbi. *Izzivi prihodnosti*, 1, št. 3, str. 107–125.

Gracin, T., Bukovec, B. in Ovsenik, M. (2014). Motivacijski model dejavnikov formalnega izobraževanja ranljivih skupin odraslih. *Raziskave in razprave*, 7, št. 1, str. 31–82.

Harl, N. in Pšunder, M. (2008). Stališča dijakov, učiteljev maturitetnih predmetov in študentov do mature. *Sodobna pedagogika*, 59=125, posebna izdaja, str. 142–157.

Hlebec, V., Kavčič, M. in Ogulin Počrvina, G. (2013). *Staranje, izziv za izobraževanje in medgeneracijsko sodelovanje. Učbenik programa za usposabljanje strokovnih delavcev v izobraževanju odrasli*. Ljubljana: Zveza ljudskih univerz Slovenije.

Hrvat, A. (2008). *Spodbujanje vseživljenjskega učenja na nacionalnem, regionalnem in lokalnem nivoju: model animacijskih dejavnosti za spodbujanje vseživljenjskega učenja med delodajalci*. Dostopno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Gradiva_ESS/CVZU/partnerstva/CVZU_124PARTNERSTVLUIJ_Model_animacijskih.pdf (pridobljeno 11. 6. 2018).

Hubackova, S. in Semradova, I. (2014). Research Study on Motivation in Adult Education. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 159, št. 1, str. 396–400.

Ivančič, A., Čelebič, T., Drogenik, O., Jelenc Krašovec, S., Kramar, M., Mohorčič Špolar, V. A., Možina, E., Sotošek, A., Radinović Hajdič, M., Urbanč, M. in Vilič Klenovšek, T. (2011). Izobraževanje odraslih. V: J. Krek in M. Metljak (ur.). *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, str. 369–418.

Izobraževanje.info. (b. l.). Dostopno na: <http://www.izobrazevanje.info/matura> (pridobljeno 10. 7. 2017).

Jelenc Krašovec, S. (1998). Družbena vloga izobraževanja odraslih: Nekateri sociološki vidiki spreminjanja vloge izobraževanja odraslih v družbi. *Andragoška spoznanja*, 4, št. 1–2, str. 8–16.

Jelenc Krašovec, S. (2014). *Izobraževalci odraslih na presečišču družbenih sprememb in strokovnih zahtev*. Dostopno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Gradiva_ESS/AS_Izobrazevanje/ACSIzobrazevanje_44Izobrazevalci.pdf (pridobljeno 19. 7. 2018).

Jelenc, Z. (ur.). (2009). *Strategija vseživljenjskosti učenja v Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport RS: Javni zavod Pedagoški inštitut.

Jelenc, Z. (2016). *Vseživljenjskost učenja in izobraževanje odraslih*. Nova Gorica: Educa.

Kimmel, S. B. in McNeese, M. N. (2005). The Influence of Gender, Ethnicity, and Age on Adult Motivation and Barriers to Education. *International Journal of Diversity in Organisations, Communities & Nations*, 5, št. 1, str. 33–41.

Kitiashvili, A. in Tasker, P. B. (2016). The relationship between attitudes, motives and participation of adults in continuing education: The case of Georgia. *International Journal of Research and Reviews in Education*, 3, str. 13–21.

Kobal Grum, D. in Musek, J. (2009). *Perspektive motivacije*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Krajnc, A. (2013). Je izobraževanje starejših drugačno? V: D. Findeisen (ur.). *Posebnosti izobraževanja starejših*. Ljubljana: Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje, str. 11–32.

Kump, S. in Jelenc Krašovec, S. (2005). Izobraževanje – možni dejavniki krepitve moči in vpliva starejših odraslih. *Družboslovne razprave*, XXI, št. 49/50, str. 243–261.

Letno poročilo Državnega izpitnega centra za leto 2017. (2018). Dostopno na: <https://www.ric.si/mma/LETNO%20in%20FINANCNO%20POROCILO%20RIC%202017%20%20februar%202018%20koncno%20podpisano/2018050909141633/> (pridobljeno 10. 7. 2018).

Letno poročilo – splošna matura 2016. (2016). Dostopno na: <https://www.ric.si/mma/Letno%20porocilo%20SM%202016/2016112913591985/> (pridobljeno 11. 1. 2018).

Letno poročilo – splošna matura 2017. (2017). Dostopno na: <https://www.ric.si/mma/Letno%20porocilo%20SM%202017/2017112714005004/> (pridobljeno 11. 1. 2018).

Marentič Požarnik, B. (2000). *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Marentič Požarnik, B. (2002). Notranja učna motivacija kot pogoj in cilj kakovostnega izobraževanja. *Vzgoja in izobraževanje: revija za teoretična in praktična vprašanja vzgojno izobraževalnega dela*, 33, št. 3, str. 8–14.

Mesec, B. (1998). *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Mirčeva, J. (2014). Vpliv programov srednješolskega izobraževanja na možnosti odraslih za zaposlitev, dvigovanje izobrazbene ravni in osebni razvoj. V: P. Beltram, N. Žalec, J. Mirčeva in A. Turk. *Formalno izobraževanje odraslih v Sloveniji: odrasli v srednješolskem izobraževanju - položaj, kakovost, bodočnost*. Ljubljana: Andragoški center RS, str. 155–174.

Mirčeva, J. in Beltram, P. (2014). Odrasli udeleženci srednješolskega izobraževanja. V: P. Beltram, N. Žalec, J. Mirčeva in A. Turk. *Formalno izobraževanje odraslih v Sloveniji: odrasli v srednješolskem izobraževanju - položaj, kakovost, bodočnost*. Ljubljana: Andragoški center RS, str. 63–109.

Mirčeva, J. in Radovan, M. (2014). Dejavniki vključenosti aktivne populacije v programe formalnega in neformalnega izobraževanja. *Andragoška spoznanja*, 20, št. 4, str. 13–22.

Mirčeva, J., Žalec, N. in Radovan, M. (2014). *Motivacije in ovire pri izobraževanju za potrebe trga dela*. Dostopno na: http://arhiv.acs.si/porocila/Motivacije_in_ovire_pri_izobrazevanju_za_potrebe_trga_dela.pdf (pridobljeno 2. 7. 2018).

Mohorčič Špolar, V., Ivančič, A. in Radovan, M. (2010). *Možnosti ranljivih skupin v formalnem in neformalnem izobraževanju v Sloveniji: strategije in politike na nacionalni in izvajalski ravni*. Dostopno na: http://arhiv.acs.si/porocila/LLL2010PP5Nacionalno_porocilo_Slovenija.pdf (pridobljeno 10. 2. 2018).

Mohorčič Špolar, V. A., Radovan, M., Ivančič, A. in Muršak, J. (2011). *Vseživljenjsko učenje – tek čez ovire?: mednarodni vidiki politike vseživljenjskega učenja in udeležbe v izobraževanju odraslih*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Muršak, J. (2002). *Pojmovni slovar za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja*. Ljubljana: MMSŠ, Urad za šolstvo RS in CPI.

Muršak, J. (2012). *Temeljni pojmi poklicnega in strokovnega izobraževanja*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

Potokar, F. in Jereb, E. (2003). Razprava. *Organizacija*, 36, št. 8, str. 557–561.

Pravilnik o poklicni maturi. (2008). Uradni list RS, št. 44/08 (07.05.2008). Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV6710> (pridobljeno 4. 7. 2018).

Pravilnik o splošni maturi. (2008). Uradni list RS št. 29/08 (21.03.2008). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV6711> (pridobljeno 4. 7. 2018).

Radovan, M. (2001). *Motivacija odraslih za izobraževanje: vrednotni, kognitivni in socialno-kulturni vidiki motivacije brezposelnih za izobraževanje (Raziskovalno poročilo)*. Dostopno na: <http://porocila.acs.si/datoteke/Motivacija.pdf> (pridobljeno 10. 7. 2018).

Radovan, M. in Vilič Klenovšek, T. (2001). Razlogi za izobraževanje in pomoč odraslim pri učenju. V: V. Mohorčič Špolar (ur.). *Udeležba prebivalcev Slovenije v izobraževanju odraslih*. Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije, str. 102–128.

Radovan, M. (2002). Ovire odraslih pri vključevanju v izobraževanje. *Andragoška spoznanja*, 8, št. 1, str. 24–31.

Radovan, M. (2003a). Analiza dejavnikov, ki vplivajo na motiviranost brezposelnih za izobraževanje. *Psihološka obzorja*, 12, št. 4, str. 109–120.

Radovan, M. (2003b). Kaj vpliva na motivacijo zaposlenih za izobraževanje: cilji, pričakovanja, vplivi in ovire za izobraževanje. *HRM: strokovna revija za ravnanje z ljudmi pri delu*, 1, št. 2, str. 66–70.

Radovan, M. (2004). The past and the future of motivational research: A review of the last 20 years. V: M. Radovan in N. Đorđević (ur.). *Current issues in adult learning and motivation / 7th. Adult Education Colloquium*. Ljubljana: Andragoški center RS, str. 42–52.

Radovan, M. (2008). Motivacijski profili odraslih v formalnem izobraževanju. *Andragoška spoznanja*, 14, št. 1/2, str. 77–85.

Radovan, M. (2009). Značilnosti zaposlitve ter udeležba v formalnem in neformalnem izobraževanju odraslih. *Organizacija*, 42, št. 3, str. A 153–A 165.

Radovan, M. (2011). Motivacijske značilnosti ranljivih odraslih. V: P. Javrh (ur.), *OBRAZI pismenosti: spoznanja o razvoju pismenosti odraslih*. Ljubljana: Andragoški center RS, str. 161–178.

Radovan, M. (2012). Razumevanje izobraževalnih ovir z vidika modela omejenega delovanja. *Sodobna pedagogika*, 63=129, št. 2, str. 70–108.

Radovan, M., Jelenc Krašovec, S. in Kump, S. (2013). Motivacija v izobraževanju odraslih. V: M. Puklek Levpušček in K. Šterman Ivančič (ur.). *Motivacijski dejavniki v izobraževanju mladine in odraslih*. Ljubljana: Pedagoški inštitut, str. 153–200.

Rubenson, K. in Desjardins, R. (2009). The Impact of welfare state regimes on barriers to participation in adult education: A bounded agency model. *Adult Education Quarterly*, 59, št. 3, str. 187–207.

Ryan, R. M. (ur.). (2014). *The Oxford handbook of human motivation*. London; New York: Oxford University Press.

Sagadin, J. (1993). *Poglavja iz metodologije pedagoškega raziskovanja*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.

Skaalvik, E. M. in Finbak, L. (2001). *Adult education in Great Britain, Norway and Spain: a comparative study of participation, motivation and barriers*. Trondheim: Tapir academic press.

Starc, J. (2002). Vplivi notranjih in zunanjih motivov na odrasle pri njihovem izobraževanju na samostojnih visokošolskih zavodih. *Pedagoška obzorja*, 17, št. 2, str. 45–52.

Sumrak Čančer, M. (2010). Motivacija zaposlenih za neformalno izobraževanje. *Vzgoja in izobraževanje: revija za teoretična in praktična vprašanja vzgojno izobraževalnega dela*, 41, št. 2, str. 15–22.

SURS: Srednješolsko izobraževanje mladine in odraslih, Slovenija, konec šolskega leta 2014/15 in začetek 2015/16. (2016). Dostopno na: <http://www.stat.si/StatWeb/prikazinovico?id=5872&idp=9&headerbar=7> (pridobljeno 4. 11. 2016).

Trbanc, M., Boškić, R., Kobal Tomc, B. in Riher, L. (2003). *Socialna in ekonomska vključenost ranljivih skupin v Sloveniji – možni ukrepi za dvig zaposljivosti najbolj ranljivih skupin kategorij težje zaposljivih in neaktivnih oseb (raziskovalno poročilo)*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Valenčič Zuljan, M., Cotič, M., Fošnarič, S., Peklaj, C. in Vogrinc, J. (2011). Izobraževanje strokovnih delavcev in njihov profesionalni razvoj. V: J. Krek in M. Metljak (ur.). *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, str. 465–511.

Vidmar, T. (2007). Gimnazija kot splošnoizobraževalna sekundarna šola v Sloveniji, Avstriji in Nemčiji – analiza izbranih obdobij. *Sodobna pedagogika*, 58, št. 5, str. 100–113.

Vogrinc, J. (2008). *Kvalitativno raziskovanje na pedagoškem področju*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Vukovič, G. in Miglič, G. (2006). *Metode usposabljanja kadrov*. Kranj: Založba Moderna organizacija.

Zakon o izobraževanju odraslih /ZIO-1/ (2018). Uradni list RS, št. 6/18 (17. 02. 2018). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7641> (pridobljeno 4. 6. 2018).

Zakon o maturi /ZMat/ (2003). Uradni list RS, št. 15/03 (14. 02. 2003). Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2064> (pridobljeno 16. 11. 2016).

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja /ZOFVI/ (1996). Uradni list RS, št. 16/07 (15. 03. 1996). Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445> (pridobljeno 18. 7. 2018).

Žalec, N. (2014a). Izvedbene značilnosti in kakovost priprave srednješolskih programov za odrasle. V: P. Beltram, N. Žalec, J. Mirčeva in A. Turk. *Formalno izobraževanje odraslih v Sloveniji: odrasli v srednješolskem izobraževanju - položaj, kakovost, bodočnost*. Ljubljana: Andragoški center RS, str. 133–154.

Žalec, N. (2014b). Srednje splošno in strokovno izobraževanje odraslih v slovenskih temeljnih (zakonskih) dokumentih. V: P. Beltram, N. Žalec, J. Mirčeva in A. Turk. *Formalno izobraževanje odraslih v Sloveniji: odrasli v srednješolskem izobraževanju - položaj, kakovost, bodočnost*. Ljubljana: Andragoški center RS, str. 37–62.

Žalec, N. (2014c). Ustreznost učnega osebja. V: P. Beltram, N. Žalec, J. Mirčeva in A. Turk. *Formalno izobraževanje odraslih v Sloveniji: odrasli v srednješolskem izobraževanju - položaj, kakovost, bodočnost*. Ljubljana: Andragoški center RS, str. 111–132.

7. PRILOGE

- Vprašalnik: Motivacija odraslih pri dokončanju poklicne in splošne mature
- Transkribcija treh intervjujev
- Vprašalnik o uspešnosti
- Transkribcija dveh intervjujev
- Izjava o avtorstvu
- Izjava o istovetnosti tiskane in elektronske oblike magistrskega dela

VPRAŠANJA ZA INTERVJU – MOTIVACIJA ODRASLIH PRI DOKONČEVANJU POKLICNE IN SPLOŠNE MATURE

Ime in priimek spraševalca: _____

Kraj:

_____

Občina:

_____

Ura ob začetku intervjuvanja:

_____

Intervjuvancem pojasniti, da jim zagotavljate popolno ANONIMNOST.

SOCIALDEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI INTERVJUVANCA

1. Spol: _____

2. Starost: _____

3. Izobraževalni program (v katerega ste vključeni):

_____

4. Institucija izobraževanja:

_____

5. Zaposlitveni status (delno zaposlen, zaposlen, drugo):

_____

6. Delo, ki ga je opravljal oz. ga opravlja:

_____

1. Sklop: Vpliv preteklih učnih izkušenj na samovrednotenje

7. Kakšni so vaši spomini na čas šolanja (v osnovni šoli)? *Ali ste radi hodili v šolo? Zakaj da? Zakaj ne?*
8. Ste se v času po končani osnovni šoli in do danes, ko se pripravljate na poklicno maturo, kje izobraževali? *Za kakšno izobraževanje je šlo? Kje ste se izobraževali? Prosim, opišite, kako je izobraževanje potekalo.*
9. Kaj vas je motiviralo, da ste se udeležili teh izobraževanj?
10. Ali ste se v preteklosti že pripravljali na opravljanje (poklicne ali splošne) maturo? *V primeru, da je odgovor da: kaj se je zgodilo, da mature niso opravili? V primeru, da je odgovor ne: zakaj ne? (ali ni bilo časa, denarja, zaradi osebnih zadev, itd.).*

2. Sklop: Ali odnos do izobraževanja vpliva na to, da učeči se odrasli, ki se pripravljajo na opravljanje mature, v preteklosti niso redno dokončali ali nadaljevali šolanja?

11. Ali se radi učite v izobraževalnih programih oziroma se radi izobražujete? *Zakaj da? Zakaj ne?*
12. Kakšen je danes vaš odnos do učenja in izobraževanja? Se vam zdi pomembno, da ima človek določeno stopnjo izobrazbe? *Zakaj?*
13. Kaj bi vam pomenila uspešno opravljena matura?
14. Kaj menijo družina, prijatelji (in delodajalec) o vašem trenutnem izobraževanju (in pripravi na poklicno maturo)? Ali vas spodbujajo? Kako?

3. Sklop: Pričakovanja in motiviranost za doseg cilja ter razlogi za vključitev v izobraževalni program

15. Zakaj ste se odločili, da boste letošnje leto opravljali poklicno maturo? *Kateri razlogi so bili ključni pri tej odločitvi? Kateri dogodki so vplivali na to?*
16. Kaj vas je tekom priprav na poklicno maturo še dodatno motiviralo? Prosim, povejte kaj več o tem. *Se morda spomnite kakšne situacije, v kateri ste se počutili zelo motivirani za izobraževanje?*
17. Ali se vaša pričakovanja glede izobraževalnega programa uresničujejo? (Kaj se je uresničilo in kaj ne?)

18. Ali mi lahko zaupate, kakšne cilje ste si zastavili pred vključitvijo v izobraževalni program priprave na maturo? So se morda tekom izobraževalnega procesa spremenili? Če je odgovor da, zakaj so se spremenili? In kaj je vplivalo na to?

4. Sklop: Ovire pri izobraževanju

19. Ali ste se tekom priprav na poklicno maturo soočili s kakršnimikoli ovirami, težavami? Katere so to bile? (Spodaj so naštetе oporne alternativne možnosti, ki jih lahko uporabi spraševalec pri poglobljanju vprašanja)

- a. Pomanjkanje prostega časa
- b. Preveliki stroški za izobraževanje
- c. Družinske obveznosti
- d. Bolezen
- e. Oddaljen kraj izobraževanja
- f. Izobraževalni program mi ne ustreza
- g. Izobraževalni program je prezahteven
- h. Včasih imam občutek, da sem prestar(a) za učenje
- i. Ne znam si organizirati časa za učenje
- j. Imam težave pri učenju (koncentraciji, zapomnitvi snovi, organiziranju učnih vsebin, ipd.)
- k. Drugo

20. Na kakšen način ste težave reševali? Vam je pri tem kdo pomagal? Kdo?

21. Ali je vaša želja, da v tem programu uspete, ključna pri premagovanju ovir?

22. Ali ste kdaj želeli prekiniti izobraževanje? Prosim, ali mi lahko opišete situacijo. Zakaj je do tega sploh prišlo?

23. Kaj pa Zasavska ljudska univerza, ali vam zaposleni na organizaciji pomagajo v primeru nastalih ovir pri izobraževanju? Kako? Vas pri izobraževanju spodbujajo, motivirajo in kako?

5. Sklop: Vloga informiranja / spodbujanja

24. Ali s strani zaposlenih na Zasavski ljudski univerzi pravočasno dobite vse potrebne informacije v zvezi z izobraževalnim programom priprave na maturo?
25. Na kakšen način so vam informacije posredovane? (*preko telefona, pošte, e-pošte, drugo*)
26. Ali ste od izobraževalcev deležni povratnih informacij o vaši uspešnosti? (*glede nalog, testov ipd.*) Kakšne so? Kako vas to spodbuja?
27. Kako vidite vlogo svetovalcev na ZLU? *Menite, da so pomembni pri spodbujanju / podpori (učech se odraslih)? Zakaj da? Zakaj ne?*

Intervjuvanki ali intervjuvancu se najlepše zahvalite za njen / njegov čas in pripravljenost za sodelovanje.

Ura ob koncu intervjuvanja: _____

INTERVJUVANEC ŠT. 1 - MAJA

ODGOVORI: MOTIVACIJA ODRASLIH PRI DOKONČEVANJU POKLICNE IN SPLOŠNE MATURE

SOCIALDEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI INTERVJUVANCA

1. Spol: ženska
2. Starost: 37 let
3. Izobraževalni program (v katerega ste vključeni): Zdravstvena nega
4. Institucija izobraževanja: Zasavska ljudska univerza
5. Zaposlitveni status (delno zaposlen, zaposlen, drugo): (samo)zaposlena
6. Delo, ki ga je opravljal oz. ga opravlja: s.p. Taxi

1. Sklop: Vpliv preteklih učnih izkušenj na samovrednotenje

7. Kakšni so vaši spomini na čas šolanja (v osnovni šoli)? Ali ste radi hodili v šolo? Zakaj da? Zakaj ne?

Moji spomini na osnovno šolo... hmm... tko no, kaj pa vem. Nisem glih neki, da bi glih neki ful rada takrat hodila v šolo. Ni mi bil všeč pristop večine učiteljev. Vse otroke od šole večinoma odbijajo, v bistvu, učitelji pa to, ane. Ker učitelji so tam, da ti dajo voljo, da v tebi iščejo v bistvu znanje, ne pa v bistvi ta neznanje. To je moje mišljenje dons.

8. Ste se v času po končani osnovni šoli in do danes, ko se pripravljate na poklicno maturo, kje izobraževali? Za kakšno izobraževanje je šlo? Kje ste se izobraževali? Prosim, opišite, kako je izobraževanje potekalo.

Ja, sem se izobraževala sem se potem. Pol sem jst v bistvi šla u kuharsko šolo pa to u Zagorji, kar je v bistvi nisem takrt končala pa to. Jst sem v bistvi čist zgubila takrat voljo za šolo. Dokler si bil v tistih najstniških letih. Jst tiste šole nisem dokončala. Sem šla kot 16-letnica delat v Steklarno Hrastnik. To je bla v bistvu moja prva zaposlitev. In takrat sem pač začela delat in mi je blo potem kr fajn delat. Pol sm pa z letam si bil pol že mal stari pa si začel razmišljat, da je to v bistvi garaško pa to, ane. Da bi mogu člouk v bistvu neki spremenit, da to v bistvi ni to. Da se ne vidiš pol v tem. Pol sem pa vpisala spet večerno šolo. Sem šla takrt nardit, v bistvi, da sem mela neko srednjo šolo končano, sem šla nardit trgovsko šolo. Čeprav jst v trgovini nisem nikol delala. Sem mela to glih tulk, da mam neki končan, ne. Tuk da maš neki končan. Nikol ne nobenga cilja, v bistvi brez cilja, življenje brez cilja. Pol sm jst, ne vem... jst sem v bistvi takrat mlada tut stopla v zakonsko zvezo pa to. S tem, da pr nam južnjakih je takrt bul tku blo, ane. Moji so pač starši iz Bosne, mi smo tlele tut rojen pa to, smo pač odrasl pa to. Mi se tut doma po slovensk pogovarjamo ane, sam pač moje korenine so iz dol pa to, ane. Pr nam je v bistvi druga mentaliteta, v bistvi, kukr pa pr vam Slovencih. Nč slabga, ane, ker jst mam v bistvu pač 90% prjatlov Slovencev pa to, tko da sem se zmeri bolj z njimi družla. Sam vedno je pač bla pr nam druga mentaliteta, kot rečmo njihova. Sej smo se pač pogovarjal, en družga smo v bistvu učili. Tko, fajn. V glavnem, to sploh ni važen, tuk kot nek uvod, ane. V glavnem pol v bistvi, ne vem. Spoznala sem takrat fanta, svojega sedanjega partnerja, moža pa to. In sva že začela skupi živeti pr 18ih pač letih pa to, ane. Un je dve leti stari od mene, ane. Aaa... in takrat se je začela ta taksi služba v Trbovljah. Un je takrt bil..prva taksi služba pa to, ane in se je un tut zaposlil se je v tej taksi službi, ane. In pol smo mi začeli dozorevat v tem razmišljanju pa o, ane. Je pač pršla misel, sva mela takrat tut denar, sva ustvarla, da sva pač mela, ane. In je reku, zakaj ne bi šla ti nardit ta strokovni izpit, pač bi mi šli lhka na svoje. In pač tist klik v glavi pa to, ja, to v bistvi jst lhka nardim, tist strokovni izpit. Zakaj bi v bistvu delal za družga, če greš lhka na svoje. S tem bi se tut lhka zaključla moja kariera v Steklarni Hrastnik. Čeprav jst mam na Steklarno Hrastnik lepe spomine. Jst sm bla takrt tut zagnana za delat. Men je blo

tut tam fajn za delat, čeprav so ženske res tm zgarane, po domač povedan. Sam jst sm bla takrat mlada, mela sm energijo, ane. Delala sem 5 let, sem bla tam v bistvu, ane. Tko da to je bla moja služba in jst mam na Steklarno lepe spomine. Čeprav se danes ne vidim, da delam v Steklarni. Pač, je bil en moj začetek. In jst sm šla nardit ta strokovni izpit, za licenco za taksi prevoze, ane. In tko se je pač naša kariera začela. In evo, že 15 let mam taksi službo, pač sva delala obadva. Tud pred leti sva mela tut neki zaposlenih pa to. Ampak se je tut to z letam začel vse krčit nazaj. Tku ku so začele tut fabrike propadat pač se je tut vse začel pa to. Dandanes živimo glih tuk v bistvi, da mi preživimo. Da maš svoje, v bistvi, da neki zaslužiš še za delat, drgač pa da bi delu za nekoga družga tut v bistvi nimaš. Vmes sem pa naredila tut ... v bistvu sem hodila velik na rekreacije, sem pa naredila tut licenco za zumba inštruktorja. Tku da sem tut taka. Skus sem mela v bistvi izziv glede izobraževanja. Skus me je v bistvi gnal, kr ene cilje sem si v bistvi skus postavljala pač in sem tut to izpolnjevala. Ampak kaj pa vem, tut pol k sm jst nardila tisto licenco in arma zumbo in normalno zumbo, tut tuki v bistvu ni blo tuk, da bi zaslužu. Lhka bi delu za sebe, pa tko za prijatelce pa tko, ne morš pa spt preživet od tega. Tko da spet, en izobraževanje sem naredila v bistvi, neki za svojo dušo v bistvi, neki kr sam seb dokažeš, da zmoreš, zaslužt pa od tega v bistvi ne moreš. In pol spet v bistvi, obstaneš pa delaš pa voziš pa razmišljam pač v bistvi. Taksi je v bistvi fajn, je samostojen, nimam šefa nad sabo, razen če pridejo kake kontrole, mal si tam pod stresam zarad takšnih pa drugačnih pač postopkov, ker nekdo je nad tabo pa to in te kontrolira pa to. Drugače je pa to res, tak samostojen poklic, fajn poklic, sploh če si tku odprt in se lhka prilagajaš vsem ljudem. Maš pač opravka od najnižjega sloja do najvišjega v bistvu. Za vsazga morš bit v bistvi fajn, pa dobr z vsakem. Ni važn, kdo si, kaj si, važn je v bistvi da je stranka, da je tvoja stranka, da ti je pač v redu oseba, da ti pač plačujejo in tebe v bistvi družga nč ne zanima pa to. Taksi je v bistvi fajn, sam se pa ne vidm na stara leta v njem. In pol sem pa spt tulk sem mlela in razmišljala v glavi. Zdele je že drugo leto tega zdravstvenega izobraževanja sem pač dobila tak lik v glavi kaj bi jst rada še v življenju počela. Pol si pa melješ še v glavi, kaj bi v bistvu, kaj bi človek sploh še lhk delu. Kje se v bistvu sploh vidiš, ane. Sam sebe začneš pač spraševati, kdo si, kaj bi rad delal, da začneš razmišljati nekam delč v eno prihodnost, čeprav ne veš, a jo boš dočakal. Sam razmišljaš in si kr v bistvi postaviš en cilj. In pol pa itak, vedno mi je bla od medicinske sestre uniforma zelo všeč. In jst sem se pač vidla v eni vlogi te medicinske sestre. In sem pač rekla, nč jst se bom vpisala pač v šolo pa če je tku, kukr je zdej blo, nisi pač ne vem kaj, d si ful neki uspel, ane, se bom pač vpisala. Mela bom eno stopnjo več dokončano, ane. Pa če bom kdaj delala ta poklič al pa če ga ne bom. Pač zdej grem in bom nardila do konca in to je to. Čeprav se res težko učiš, ni se lahko učit. Tut tale šola, v bistvi ta program ni enostaven, velik je snovi, res velik enga

vlaganja truda. Vsak dan imam izobraževanja skor, en dan v tednu, če je v bistvu frej, pa to ne vedno. Čeprou pol na konc ti vse temelji na učenju, učenju pa zgubiš voljo, nekdo se ti pojavi pa dobiš tisto voljo pol pa iščeš spet tiste osebe pa to, da ti pomagajo, kako se lhka naučiš, kaku bi si zapomnu določene zadeve, ane. V bistvi zdej sem čist v bistvi v tem, da sam iščem si okrog tiste osebe pa to, ane, da so v tem znanju, ku majo nek znanje, da preneseš nek znanje na mene pa to, ane. V bistvi, dobila sem en tak zagon, en tak zanimanje, ku ga rečmo takrt pr 18ih letih sploh nisem mela. Tku, da si sploh nisem v bistvi predstavljala kaj je, ku je pač naredu nekdo ne vem kaj, diplomo al pa magistriru al pa ma doktorat, si si pač mislu, da hodjo to ljudje iz veselja v šolo, ker znajo pa to, ane. Pol pa na konc razmišljaš pa to, ku ti v bistvi neki delaš, kuk je to enga truda, enga sedenja, enga odrekanja, enga v bistvi vsega pa to, ane. Na konc nardiš, tuk se trudiš, tuk sediš. Slovenske šole so v bistvi kvalitetne šole. Res kvalitetne šole pa to, ane. In tuk se naučiš, tuk si sposoben, tuk si izobražen, pa na konc pol se zamisleš, da taki izobraženi ljudje so dons na zavodu prjavljen in na konc pride, da se zjoka člouk.

9. Kaj vas je motiviralo, da ste se udeležili teh izobraževanj?

Znanje in mislem, da je to moj zadnji alarm, tisti trije klicaji v moji glavi, da pri 37ih letih, zdej če v bistvi ne nardiš tega, lhka v bistvi zaključiš al pa obstaneš tm ku si. Pa čeprav, ne rečem, medicinske sestre se tut mučjo v bistvi za svoje delo... aaa... tut dons je težko delat z ljudmi pa tu, ane..tu ni lhek poklic tut to ane, s tem da tut plače nimajo v bistvi ne vem kake, ane. Ampak vidiš se nek v istem ljudstvu, prou vidiš sebe tm v tistem ljudstvu, da ti na konc, ne glede na tisto plačo, v bistvi si poplačan, ne vem, če se ti en člouk tuk zahval, da si neki dobrga, v bistvu naredu za njega, da si mu neki pomagu pa to. Da ti to včasih odtehta več, ku pa neko plačilo. Razmišljanje moje.

10. Ali ste se v preteklosti že pripravljali na opravljanje (poklicne ali splošne) maturo? V primeru, da je odgovor da: kaj se je zgodilo, da mature niso opravili? V primeru, da je odgovor ne: zakaj ne? (ali ni bilo časa, denarja, zaradi osebnih zadev, itd.).

Ne, pol sem v preteklosti sm nardila sam zaključni izpit, ku je na trgovski šoli. Mature pač ni blo. Tam je bil v bistvu triletni program in to je v bistvu sam te zaključni izpiti. Tku da matura me še čaka ta let in se je v bistvi kr bojim. Mature se kr bojim, lhka rečem. Ker je, to je za mene vse neki na nou. Čeprou si 37 let star. Jst se dons tem otrokom, k so nardili štiriletne šole, jst se jim divim. Jst nikol sploh nisem razmišljala o tem, o štiriletnih programih, čeprav do tut takrat bli. To je bla kr ena šola, kr tko na blef. Da kr neki začneš hodit v bližini doma. Tko. Nobenga takrat, da bi blo kak spodbujanje, nobenga, čeprou je blo spodbujanje, ne rečem, od mojih

staršev. Oni so želeli, da nardim pač šolo, sam jst enostavno nisem imela volje. Ne vem, nisem bla tm ku bi mogla bit.

2. Sklop: Ali odnos do izobraževanja vpliva na to, da učeči se odrasli, ki se pripravljajo na opravljanje mature, v preteklosti niso redno dokončali ali nadaljevali šolanja?

11. Ali se radi učite v izobraževalnih programih oziroma se radi izobražujete? Zakaj da? Zakaj ne?

Ja, to me v bistvi ful veseli. Včasih zgubim, mogoče mal, morala mi mal pade pač, ker je preveč vsega in služba je za nami uzadi. Mi mam... pač res utrujen prideš na predavanja pa to. Sam me skus neki vleče, skus te kr popade, skus me vleče, da kr morm jt. Da jst to morm nardit. Skus mam en vrisk v bistvi v sebi, en tist zagon, da jst kr morem it. In lhka kr rečem, da jst kr redno hodim na vsa predavanja. Res more bit, res se more neki zgodit, da sm jst en nujni opravek imela, al pa neki službeno, da mogoče, da sem nekoga pelala v bistvi ven, v glavnem da ne morem. Neki more bit res vzrok, da jst ne morem prit na predavanje, drgač sem skus na predavanji.

12. Kakšen je danes vaš odnos do učenja in izobraževanja? Se vam zdi pomembno, da ima človek določeno stopnjo izobrazbe? Zakaj?

Se mi zdi zlo pomembno. Zlo pomembno, to se mi zlo pomembno zdi, da ima človek določeno stopnjo izobrazbe. Spodbujam ljudi, da se izobražujejo, spodbuja vso mladino, ki zaključjo že zdele sam štiriletno šolo, jih spobujam, da grejo naprej, ker jih zmeri vedno najprej vprašajo kak uspeh so mel. In ko začnejo pravt o kakšnem dobrem uspehu, jim vedno vsem rečem, naj grejo naprej. Mam tut sama hčerko. Moja hčerka bo stara 17 let aprila. Ona hodi v drugi letnik redne zdravstvene šole v Zagorju. Njej sem pa prou postavlja cilje, da prou pač ...aaa... jo spodbujamo, da nardi štiri leta in pač želimo od nje, da nardi tut še diplomu, da bo diplomirana sestra. Ker za njena leta, glede na to, da se časi spreminjajo pač in da gre vse bolj naprej. Ker za njena leta, bolj ko si izobražen, s časom si v bistvi vedno manj pol izobražen. Ker vedno je neki nouga, neki v bistvu drugač, rečmo. Ker zdej so v bistvi pršl v bistvi takšni časi, da peta stopnja v bistvi izobrazbe, kar jo bom v tem času jst dobila, v bistvi bo postala nič, ta peta stopnja izobrazbe. Tko da glede na starost moje hčerke, v bistvi, mi smo pač želel od nje, ona pozna naše želje, da bi želel, da bi ona pač diplomirala, bla diplomirana. Tut potem če gre delat

al karkol bo ona v bistvi želela, pol je potem vse v bistvi v njenih rokah sam. da ne bi ostala na tem. Sam čeprou, če se bo ona odločila, nekoga ti ne moreš prisilt, ker vem samo po sebi, ane. Če se ona ne bo hotla izobraževat pa to, ane, itak ne morš otroka prisilt. Sam pol rečeš ji pa to, ane, da bi pač blo lepo, pač prikažeš, ne vem, kako se nekdo muči v ne vem kakšnem poklicu pa to. In ne vem, vedno ji daš možnost pa en pogled rečmo, k mladina zdej hodi velik v tujino. Jst pač ful podpiram, da grejo v tujino. Ker kdaj se bodo stvari pr nas v Sloveniji naglihale je res žalostno, da ni tku kukr bi pač mogl bit, ker Slovenija je drgač lepa država. Slovenija je zlo.. če greš kam drgam, če člouk potuje mal drgam pa to ane. Res, v Sloveniji imamo res razne lepote, v bistvi vse. Sploh pa v bistvi, šole mamu brezplačne, skor vse, v primerjavi z drugim. In spodbujam, jih zarad tega da grejo, ker če se stvari v Sloveniji ne bodo spremenile, že zarad plače. Ker si ti pač nekdo, ki imaš magisterij in boš prišel nekam in boš pokazal svoje znanje, pač te ljudje sprejmejo v bistvi. Sploh jezike da znaš pa to, ane. Dobiš, takoj službo, takoj res tisto spoštljivo plačilo, da te nekdo ceni, se ti v bistvi pokaže. Tle pa kaj bo, vsi, al si medicinska sestra, kar bom jst, al si policaj, al si ne vem kaj, diplomirana neki, magisterij al ne vem kak profesor. Kirgakol vprašaš o plači, v bistvi mamu vsi, bolj ali manj isto plačo. In to men... pač ne glede na to, če jst nisem dovolj izobražena, to mi ne gre v račun. Ker če člouk neki, ne vem, neki da dela pa to, potem naj bo za to tut spodobno v bistvi plačan. Drgač bomo mel vsi verjetn penzijo nč.

Men je v bistvi žal, najbolj mi je ža, da takrt nisem razmišljala tako, kukr zdej razmišljam, sam očitno je res to tku, da enim pride pozn iz rit v glavo, al kako je tist pregovor. V glavnem, tko mi je blo že namenjen. Vse v bistvi neki za dobr vzameš. Sej ne rečem, da sem pač imela slabo življenje. Vedno sem pač živela tam nekje v zlati sredini pa to, sam sej pravm... taksi, mi nč mi ne manjka v taksi službi, je fajn, ljudje me poznajo, cel Zasavje me pač pozna pa to. Tut kamorkol prideš vsak se sprašuje kje te je že vidu, iz kje te pozna pa to, vsak gleda. V bistvi tko ane. Sploh zdej ta izkušnja, ko sm šla na prakso v dom, ane, in sm bla v uniformi in poznajo me vsi ljudje starejši, ane. In se ljudje vstavljajo pa za mano gledajo, pa se vstavljajo pa za mano gledajo. Pa jim je neroden, pa se jim še jst nasmejim. Pol pa enkrat ena gospa si je pač z upala pač, joj, tole gospo... tale gospa je pa v bistvi tuk podobna eni taksistki, da pač ne vem pač zakaj se opravičuje, da je prou to rekla, sam jst sm pol pa mogla komentirat, ane. Tko da sm pol odgovorila, da to sem pač jst pa to. Da se izobražujem, da šolo delam in ... ja pač, ljudem tut tko pol poveš, sploh v bistvu tak poklic, ku je rečmo medicinska sestra, to je v bistvi pač spoštovanja vreden poklic in so ful navdušen nad tem. Sam ti vedno na konc postavjo vprašanje, ane, kaj bom nardila v bistvi pol ko bom šolo nardila. Pol te pa v bistvi ne bo več pr nam. pol

morš tut že psihološko pa to, ker pol v bistvi nikol ne veš kaj bo pa to. Da vedno rečeš, da si tam, da še boš pa to, ker ljudje tut začnejo vnaprej razmišljat, ku vsi mi pa to, ane. Pač več ne bo v bistvu taksija, več nas ne bo vozila al pa ne vem kaj in to zna bit v bistvi res tak slab minus za firmo, ker ljudje se lhka iz dons na juttr spremenijo in dons se voz z mani, juttr se več ne vozi z mano, ampak gre kr, s konkurencu se vozi, al pa ne vem kaj. To je ena taka... res... dons morš bit že psihiater, da si zraven, v bistvi psihološko, da ljudi drugač mal motiviraš, al kako tem reku no, ta izraz...

13. Kaj bi vam pomenila uspešno opravljena matura?

Men bi to pomenlo tuk, da ne vem. Glih o tem sem razmišljala včeri, ko sem se s predavanja domov pelala, ker smo mel enga mal heca, v bistvi, na predavanju pač, ane in tko da sem šla pač ful taka vesela, v bistvi, domov. In sem dobila en tak občutek res v sebi, ko sem se pelala, da ... ko da sm jst maturo nardila. Jst sem v bistvi že eno manifestacijo v bistvi uporabla pa to. Ku da sem v bistvi jst to maturo nardila in jst sm nardila to maturo in celo, da sm jst nardila to maturo v prvem roku, glede na to, kuk mam jst še izpitu pa to, ane. Da ne vem, jst sm menda tam vriskala od veselja. Tam okrog, vsem sem govorila, da ... kirga še poznala v bistvi nisem, da sm jst maturo nardila. Da kuk je to pomemben v bistvi, en dogodek, v bistvi, za mene. Da so se mi ljudje kr nazaj obračal pa to, ane pa sm jim še v bistvi rekla, sej sigurn mislte, da sm zmešana, ampak jst vam ne morm občutka opisat, kuk sm jst vesela, kuk mi to v bistvi tku pomen. Ne vem, kr en tak veselje, kr en tak vrisk si jst v bistvi predstavljam. Ne gre mi v bistvi zarad neke službe, to mi sploh ni, nimam krizo zdej zarad te službe, ane. Ampak ne vem, ker sem dosegla v bistvu neki, za kar v bistvu niti pred leti nazaj nisem razmišljala, da bom sploh šla v eno tako smer. Niti si sploh, ne vem ... da bi sama sebi dokazala, da sem neki zmogla, da neki v bistvi zmorem, da v bistvi še neki nardim od sebe, glede na to, da sem zabremzala v mladih letih, ku bi to lhka nardila pr 19ih letih v bistvi starosti, al kdaj že. Da sem pač to nardila pr 37ih letih in da sem sebi to dokazala, ane, da v bistvi, kak butelj si, ane, da sam sebi rečeš, kdaj si to naredu. Zdavni bi lhka to naredu. Dve diplomi bi lhka v bistvu mela pr teh letih, ku jih mam v bistvi zdej. Sam si pač pa še vseen vesel, da si kr maturo naredu pr 37ih letih, s tem, da še v službo hodim in da je kr, da je moja služba, v bistvi, res kr psihično naporna, ker jst delam z ljudmi v bistvi vsak dan in ni lahko. Dons ni lahko delat z ljudmi, ker ljudje so pod stresom, ljudje so brez služb, sploh v Zasavju. Ljudje nimajo denarja, ane. Vsak eno malenkost čaka, da neki narobe rečeš in ti lhka ena oseba tuk dan pokvari, da ti do žiivljenja v bistvi ni, kaj še do kaj družga. Sam jst v bistvi sama iz sebe ne vem, od kje jst tuk to energijo dobivam, ne glede na vse. Jst kr vztrajam. In takrt ko neham vztrajat v bistvi men kr neki govori, da jst v

bistvi kr neki morm nardit, da jst pač to morm it. Jst v bistvi začnem iskat osebe, začnem brskat in po seb in okrog drugih in druge pol sprašvat, da iščem osebo, da me nauči. Dej me, jst deta ne znam, dej me nauč. Dej mi to povej. Ker skus neki brskam, skus neki v bistvi iščem in skus hočem v bistvi to nardit. Ne za to, ker jst zdej rabm, ker jst zdej hočem bit sestra, jst rabim nujno to službo pa to, ane. Jst pravim, če mi bo namenjena, bom. Men je zdej v bistvi cilj, da jst to šolo, v bistvi, nardim. Men je cilj, da jst to spelem, do konca, da tist kr sem začela, da v bistvi to nardim. Pol bom pa jst razmišljala, v bistvi, o tem. Čeprou ne rečem, jst se vidim v tem, da delam kot sestra, sam zdej pa, da nujno rabm zdej to službo, pa ni. Nujno jo ne rabim. Sam če bi se mi pa v tisti priliki, rečmo, ponudla prilika, da greš, da nardiš ta pripravništvo greš pa to, ane, pol ti pa ponudjo pa to, ane, mogoče bi pa takrt.... To sprejme člouk. Zdej tistga pogleda na to, v bistvi sploh nimam. Tist kar bo pa bo. Zdej mam še v bistvi tuk tega za predelat, da morm še pridit do te točke. Jst se morm sama seb dokazat, to nardit in da rečem, da sem nardila, da mam eno strokovno izobrazbo.

14. Kaj menijo družina, prijatelji (in delodajalec) o vašem trenutnem izobraževanju (in pripravi na poklicno maturo)? Ali vas spodbujajo? Kako?

Ja, moja mami pa oči me ful spodbujata pr tem, s tem da, naj grem. Te njihove besede, da to v bistvi bi ti lhka že zdavni nardila. To je v bistvi že mal una, k te okregajo pa to, ane. O.K., vso pravico jim pač dam, majo pač prou pa to. V bistvi, vedno so meli pač prou, sam eni smo pač taki, ene čudne glave pa to, da smo takrat pač mislili šola, pa kaj. Pač zmeri ni mela, nikol ni mela nobenga pomena pa to. Bla sem v enmu drugmu svetu. Ne, da sem mela slabo družbo, v bistvu je družba bla vedno tko normalna, sam men ni blo, da bi se učila. Nisem mela tega ... Al pa mogoče takrat nisem mela takih prjatlu, da bi me spodbujal, kot rečmo zdej. Sej ne rečem, da mam zdej ne vem kake prjatile, v donšnjih časih mam še manj prjatu pa to, ane. Ampak si v neki taki družbi, ku vidiš, da so eni pač res dosegli. Ker moji prjatlji od prej lahko rečem, da v bistvi so dons vsi pomembni ljudje na položaju. In sem pač tut ku jih vidim, ku jih gledam, tuk vesela za njih. Prvoščim jim, normalno, da jim prvoščim. V drugi sliki pa vidim, vidiš v bistvi sebe, začneš sebe vidit, da to bi tut ti v bistvi lhka bil. Čeprou dobr, sej taksi služba ni slaba. Ta poteza ni slaba, k smo se mi odločili zanjo, ker si bil prepoznaven. In tut zaslužla sem v dobrih časih mogoče več kot oni, k so na kakih dobrih delovnih mestih pa to. Tko da smo bli, kar se tiče zaslužka mogoče na isti ravni. Sam, kar so oni pršli v neke take ustanove, kjer so postali pomembni ljudje. Enostavno začneš občudovati te ljudi. Pol si pa začneš sam s cajtom želet, kdo bi ti lhka bil, kaj bi lhka bil. Dobr, jst se res ne vidim kje v kakih pisarnah sedet, to bi za mene bil kakšen dolgocajten del pa to. Se pa vidim v kakih takih zdravstvenih ustanovah.

Mi mam pač že leta redne stranke zdravnice, ku mi skus govorijo, da bi mogla delat na urgenci, da sem za v rešilca. Ti tuk fajm avto voziš, ti bi mogla rešilca vozit, so mi govoril. Eh, to ni za mene, sem pač odgovorila. Očitno so one že takrat vidle v meni ta potencial. En ti vedno neki kaže, neki ti pač pove, ku se ti v bistvi ne vidiš. Sam dokler ne pridemo do neke točke, da se mi v bistvi vidmo, tega ne vidiš. Zdej urgencia pa rešilc odpade, ker zdej so že taki cajti pršli, da na urgenci že moraš biti diplomiran. Sam je pa še vseen lep poklic, karkoli že si od sester, pa čeprou delaš pa garaš. Jst mam take delovne navade, da mi je to v bistvi čist vseen. Men je sam pomemben, da je fajm tim, da je pozitivno timsko delo, da se vsi razumemo med sabo, čeprou če to kirmu rečem, mi pravi, da sanjam, da sem sanjač, da tega ne bom doživela, ker več ko skupi delajo, slabši so odnosi. Jst pa pač odgovorim, da sanjam, da če sanjam pač sanjam. Če vidjo, da si navajen na samostojno delo, tko ku sm jst, pol rečejo, da se res težko prilagodiš v timsko delo. In jst pravim, da ni to res, da se jst ne bi prilagodila v timsko delo, ampak zame mora biti v timskem delu vodja tak, ki zna vodit. Ti, če mene znaš vodit, če si res tist, da znaš nekoga naučit, da znaš nekomu povedat dobronamerno, da v bistvu neki hočeš dobr nardit, vsak sprejme v timskem delu razumevanje med sabo. Če pa je tam kdo, ki koga zafrkava in išče v tebi neko neznanje, pol pa je to spet druga stvar. Noben ni, da bi znal vse. Vsak se neki uči, tut tist k ma doktorat.

Mož me tut spodbuja da grem, pa to nardim. Navajen je, da mam jst skus ene izzive, da si skus postavljam ene cilje. Ve, da če si bom jst neki v glavo postavla in da, če bom hotla neki izvedit, pol tku bo pa tut če bom šla po drugi poti. Ve, da potem njegovo mnenje ni pomembno. Navadu se je, da vse sprejme. Ko se učim se s hčero odmakneta. Hčerka se ma tut dost za sebe za učit in se odmakne v svojo sobo. Jst se odmaknem al v kuhinjo al pa kamorkol. On se pa odmakne za televizijo in je tam. Jst si dam slušalke v ušesa in alfa muziko.

3. Sklop: Pričakovanja in motiviranost za doseg cilja ter razlogi za vključitev v izobraževalni program

15. Zakaj ste se odločili, da boste letošnje leto opravljali poklicno maturo? Kateri razlogi so bili ključni pri tej odločitvi? Kateri dogodki so vplivali na to?

Zato, ker se nas je lani v zdravstveno šolo vpisalo ... dobro, vpisalo se jih je več, jst nas pa štejem še 6, k nas redno hodi. In teh 6, majo že vsi strokovno izobrazbo od prej. So pa res vsi dost mlajši od mene, 25 – 28 let, so kr dost mlajši, ampak oni majo od prej končano, al majo gimnazijo al pa kako elektrotehno. V glavnem so s tako izobrazbo, da delajo samo strokovne

izpite. Njim je res tut dost lažje hodit na predavanje, ker oni majo mogoče trenutno dvakrat na teden, če se ne motim, predavanje. In se res lhka hitrej naučijo te strokovne snovi, čeprou so res zelo obsežne in v kratkem času obravnavane. Odločila sem se, da bi želela iti na prvi spomladanski rok mature z njimi, ker smo ista skupina, ki smo začel skupi hodit in da bi tut skupi končal. Da se mal podpiraš, čeprav se jst kr mal bojim, da mi ne bo uspel na prvi rok prit, ker mam še kr velik izpitu za nardit. Pa mam kr strah pred maturo. Morm ga premagat in se naučit, tuk da bo šlo skoz.

16. Kaj vas je tekom priprav na poklicno maturo še dodatno motiviralo? Prosim, povejte kaj več o tem. Se morda spomnite kakšne situacije, v kateri ste se počutili zelo motivirani za izobraževanje?

Motivira me vsakič, ko nardim nek težek izpit, sploh če ga nardim iz prve. To mi daje zagon za naprej. To me motivira. Če opravim res en težek izpit, za kterga se mučim, pa par dni učim za ta izpit, pol pa v bistvi veš, da ti res ne ustane velik v glavi. Greš odpisat, greš pač probat. Veš, da nimaš slabe vesti, da si se pač učil in ga greš odpisat, pol pa kukrkol bo, bo. Pol greš in pol zveš, da si ta izpit naredu in pol si tuk vesel po tistem izpitu, si kr oddahneš pa to, ane. To mi da pač v bistvi tist nadaljnji zagon. In glih bojim se glih tistga, da ne bi nardila izpit, da padem rečmo na kakem izpitu pa to, ane. Tega se v bistvi res bojim, da me ne bi pol dol porinl. Zaenkrat let, to kar sm nardila ... kukr so se začel ti izpiti, sem vse izpite nardila do zdej. Lani so mi pa ostali trije izpiti še za popravt. Morm it popravlat. Tm sm obstala in še nisem šla popravlat. Vem, da jst enkrat, če bom obstala, če neki ne bom nardila, če me ne bo kdo motiviru, da jst ta izpit morm nardit, če me ne pokliče, da se morm učit za ta izpit, buhve kdaj se ga bom spravla učit. V bistvi ne smem obstat. Neki me more rint in to so v bistvi glih ti opravljeni izpiti.

17. Ali se vaša pričakovanja glede izobraževalnega programa uresničujejo? (Kaj se je uresničilo in kaj ne?)

Nisem, da bi neki ne vem kaj pričakovala. Pričakovanj nisem mela. Jst sm kr rekla, gremo in sem šla. Itak vem, da sm se nekam spustila, da sem padla v eno vodo, kjer plavam. Jst trenutno plavam. In grem proti cilju, da priplavam v bistvi na en cilj, ane. Vem, da sem padla pač nekam, kjer se morš učit, kjer pridobivaš znanja in nisem sploh, da bi neki pričakovala. Pričakujem sama od sebe, da se jst morm neki naučit, da morm ta izpit v bistvi nardit pa to, ane. Jst še nisem pršla na izpit brez, da bi se učila. Na to res nikol v bistvi nisem šla. Učila sem se vedno. Po par dni se učim snov pred izpitom. Bi si pa želela bit taka, da bi mi tko k eni, ko sam preberejo in jim vse v glavi ostane. Tuk nimam znanja. mogoče je to kaka posledica od prej, mogoče so to

geni taki. Obstajajo pa v moji glavi vedno ene osebe, ki te znajo naučit. Jst si skus iščem, si želim takšne ljudi v svoji bližini, da me neki naučijo, kar jst rabim. To so znanci al pa naključne osebe. Lažje mi je, če nekdo neki razlož, k ma neko znanje, kot pa če berem in se neki napiflam. Bolj razumem. Če se jst napiflam, pol ko odpišem, to pozabm.

18. Ali mi lahko zaupate, kakšne cilje ste si zastavili pred vključitvijo v izobraževalni program priprave na maturo? So se morda tekom izobraževalnega procesa spremenili? Če je odgovor da, zakaj so se spremenili? In kaj je vplivalo na to?

Cilj mi je bil in mi še je, da bi to nardila. Ne bi rada zdej to neki na pol nardila in opustila. To bi rada nardila.

4. Sklop: Ovire pri izobraževanju

19. Ali ste se tekom priprav na poklicno maturo soočili s kakršnimikoli ovirami, težavami? Katere so to bile? (Spodaj so naštete oporne alternativne možnosti, ki jih lahko uporabi spraševalec pri poglobljanju vprašanja)

- a. Pomanjkanje prostega časa
- b. Preveliki stroški za izobraževanje
- c. Družinske obveznosti
- d. Bolezen
- e. Oddaljen kraj izobraževanja
- f. Izobraževalni program mi ne ustreza
- g. Izobraževalni program je prezahteven
- h. Včasih imam občutek, da sem prestar(a) za učenje
- i. Ne znam si organizirati časa za učenje
- j. Imam težave pri učenju (koncentraciji, zapomnitvi snovi, organiziranju učnih vsebin, ipd.)
- k. Drugo

To so sam izgovori. Od vsega so to sam izgovori. Edin težava pri učenju. Mogoče mi res ta koncentracija primanjkuje. Al pa eno znanje, ku si jst ne znam kej razložiti pa naučit, tko k bi si jst želela. Čeprou mogoče to še kr želiš, ampak čakaš do ene točke, da se nekdo pojavi, k ti bo povedu, kako se to naučiš.

20. Na kakšen način ste težave reševali? Vam je pri tem kdo pomagal? Kdo?

Na nekoga se obrnem.

21. Ali je vaša želja, da v tem programu uspete, ključna pri premagovanju ovir?

Ja. Pa tut če ne bom delala tega poklica, mene tuk žene ta želja naprej, da jst hočem to nardit. Pa ne vem zakaj. Mogoče ma pa veselje ene plane zame. Jst ne rabm zdej službe, to mi ni tuk nujen. Jst vem sam, da morm to nardit, ne vem a zakaj.

22. Ali ste kdaj želeli prekiniti izobraževanje? Prosim, ali mi lahko opišete situacijo. Zakaj je do tega sploh prišlo?

Ja, od začetka. Ko sem začela hodit, sem vidla, d je to res težek zalogaj in me je kr mal odmikal, da jst mogoče tuki ne bom uspela, da to mogoče res ni zame. Sploh takrt, ko nism nardila prvega izpita. Sem že takrat pr tistmu prvem izpitu uporabla otroške misli, da ne bom šla več naprej, ker škoda časa, škoda denarja, škoda vsega kar vlagaš, ker nisem za to, sem si takrt rekla. Sam pol sm pa kr enkrat spt šla po tistem naprej, čeprou sem mela tiste negativne misli pa to. Sm še vseen kr hodila naprej pa to, in sm hodila. Takrt se je pač končal tist prvi let tistga obdobja. Ta let, k smo pa na nou začel hodi se mi zdi, da mam pa kr en več veselje kuk lani. Sam je pa res, da ko se mi omeni maturo, mam pa še vseen strah prisoten. To jo jst tuk bliz vidm, men je to tuk bliz, da jst kr ne vem, kaku jo bom nardila. Čeprou jst si jo želim nardit, samjst ne vem kako jo bom nardila.

23. Kaj pa Zasavska ljudska univerza, ali vam zaposleni na organizaciji pomagajo v primeru nastalih ovir pri izobraževanju? Kako? Vas pri izobraževanju spodbujajo, motivirajo in kako?

Ja. Oni so vedno pripravljeni pomagat. Vedno so tu, vedno ti odgovorijo na vse, so vedno dostopni. Res prijazni. In zaposleni na univerzi in te profesorji, k so jih oni zaposlil, da delajo tle. Lhka kr rečem, da so fajn profesorje izbral. Sej ne rečem, eni so bolj strogi, eni manj. Sam se pač ve, stroka je stroka. Oni točno vedo, kaj je zate pomembno, kaj morš znat. In če neki ne nardiš padeš zaradi tega, ker hočjo, da to nardiš, da veš. To je verjetno profesorski odnos. Nimam nekih pripomb. To je pač njihovo delo. Spodbujajo, motivirajo, sploh ta univerza. Oni res spodbujajo. Da pač, če rabiš neko pomoč, da se lhka na njih obrneš. Majo tut inštrukcije.

Sam na žalost men ne pridejo prav, ker so vedno v dopoldanskem času. Tut mogoče kdaj v popoldanskem času, ampak je vedno od ene do druge ure, tist čas, ko men ne odgovarja. Pol mam jst že predavanje, pa cel dan sem v službi. Men v bistvu res neki ni prou to pršl, sam sm pa vedno nekak šla čez to. Mi niso pršle prav te inštrukcije. Sam se pa ponujajo skus za predmete, kot je matematika, fizika. Za fiziko vem, da sem enkrat šla celo na te inštrukcije. Za angleščino so tut. Tale univerza je kr fajna. Pa še brezplačne so inštrukcije.

5. Sklop: Vloga informiranja / spodbujanja

24. Ali s strani zaposlenih na Zasavski ljudski univerzi pravočasno dobite vse potrebne informacije v zvezi z izobraževalnim programom priprave na maturo?

Jst do zdej sm to dobila. Tut kadarkol pokličeš, če te kej zanima, ti takoj odgovorijo. Tut vse na mail dobimo, sploh glede urnika, pa gradiva. Vem, da se drugi pritožujejo, da bi mogli dobit te skripte, ampak men to ni. Pač grem sprintat. Jst se pač za to ne pritožujem. Vzela sem vse za dobr. Jst tut univerzo, tut njih razumem. Jst mam s.p. in točno sama vem, kakšni so stroški. Tut univerza ma velik stroškov.

25. Na kakšen način so vam informacije posredovane? (preko telefona, pošte, e-pošte, drugo)

Preko telefona, maila.

26. Ali ste od izobraževalcev deležni povratnih informacij o vaši uspešnosti? (glede nalog, testov ipd.) Kakšne so? Kako vas to spodbuja?

Razložijo, povejo če je kdo fajn pisu, če so pa testi sam tuk, da so šli čez, pol pa pove, da mormo še delat. Eni so res ful za pohvalit. Eni se potrudjo, nam dajo naloge. Dajo nam tut mail, naj jim pišemo, če nam kaj ni jasno. Dajo vedit, da so odprti in dostopni, da jim vedno lahko pišeš. Ene 2 do 3 profesorji so taki. Jst se zaenkrat še nisem s tem koristla. Je pa fajn občutek.

27. Kako vidite vlogo svetovalcev na ZLU? Menite, da so pomembni pri spodbujanju / podpori (učech se odraslih)? Zakaj da? Zakaj ne?

Pozitivna, zagreta oseba. Mislím, da je ona vesela vsakega, k pride. Tko vidm vsazga, ki dela na takih ustanovah. Tale ljudska univerza vem da že ne vem od kdaj skus podpirajo. Nimam nč slabga za povedat. Jst vidim vse pozitivno. Oni opravljajo svoje delo, kot ga ta ustanova opravlja, to je strokovno in korektno. Na nas je pa, da se učimo.

INTERVJUVANEC ŠT. 2 - JANEZ

ODGOVORI: MOTIVACIJA ODRASLIH PRI DOKONČEVANJU POKLICNE IN SPLOŠNE MATURE

SOCIALDEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI INTERVJUVANCA

1. Spol: moški
2. Starost: 42 let
3. Izobraževalni program (v katerega ste vključeni): Logistični tehnik
4. Institucija izobraževanja: Zasavska ljudska univerza
5. Zaposlitveni status (delno zaposlen, zaposlen, drugo): zaposlen, trenutno v bolniškem staležu.
6. Delo, ki ga je opravljal oz. ga opravlja: McDonalds

1. Sklop: Vpliv preteklih učnih izkušenj na samovrednotenje

7. Kakšni so vaši spomini na čas šolanja (v osnovni šoli)? Ali ste radi hodili v šolo? Zakaj da? Zakaj ne?

Glede na to, da je to 25 let nazaj, bom reku, da kar se spomnem, se sam neumnosti spomnem. Tko tko, jst nisem bil glih neki priden za v šolo, ane. Sem hodil, ne bom reku, da nisem hodil, ane. Sem se učil, kukr sem se učil, samo ni bla šola, ni bla nikol...jst sem velik raj delu, ane. Jst sem domou pršu, smo mel delavnico doma pa sem šel prec delat, ane. Naloge so včasih, ko da jih ni blo. Včasih sem jih naredil med odmorom al pa po konc šole s sošolci. Drgač pa nimam, kako bi reku, nekih dobrih izkušenj, mislem dobrih no... so take zanimive anekdote, ampak so se bolj ko ne neumnosti, po domač povedan, dogajale. Tak sem bil, preveč razigran, živ.

8. Ste se v času po končani osnovni šoli in do danes, ko se pripravljate na poklicno maturo, kje izobraževali? Za kakšno izobraževanje je šlo? Kje ste se izobraževali? Prosim, opišite, kako je izobraževanje potekalo.

Po končani osnovni šoli sem nadaljeval v srednji avtomehanični šoli. Iz 1. v 2. letnik sem šel pogojno, ker nisem opravil izpita. Vmes je bila še ločitev staršev in razni družinski problemi, zato šole nisem dokončal. Tut nikol nisem šel naprej v tej smeri, saj so spomini preboleči. Tlele sem delu cirka 7, 8 let nazaj sem v program poklicni voznik. Pred tem sem mel možnost samozaposlitve, sam je bil to pogoj, če sem hotu prevoznikstvo opravljat, da mam vsaj to npk...poklicni voznik, ane, voznik v cestnem prometu. Tuki to sem uspešno naredu. Pol so bli še tečajji pred tem, ne tle na ZLU-ju, ampak na Cene Štupar v Ljubljani. Druzga kej tazga posebnega pa ni blo. Ta na ZLU-ju je bil trimesečni tečaj, k sem za slikopleskarja delu. Po končani teoriji sem mel praktičen del, mislem, da je mel 400 ur zajetga praktičnega dela in pr temu delodajalcu sem pol tut ostal in sem delu cirka 6, 7 let pr njemu no. Tako da s to malarijo sem se jst ukvarju, bom reku pred enimi 7, 8 leti sem bolj ko ne nehu, takrat sem se tut odloču za neke vrsto špedicijo, v bistvu špedicija prevoznik, prevoznikstvo, ane. Pol sem to naredu. Vmes sem se mogu na hitr zaposlit zarad financ. Neki je še vmes pršel. Po slabih dveh letih pa sem mel nezgodo pri delu, tko da mi je pol vse skup v vodo padl. Niti ene svari ne druge ne morm opravljat, ane. Sklikopleskarskega, slikopleskarske dejavnosti ne morm opravljat, ker ne naredim zdravniškega pregleda, ker mam omejitve. Prevoznikstvo pa tud. C kategorijo so mi vzeli. Tko da, A pa B mam, ampak poklicno ne smem opravljat ne. Zgubu sem vid na levi strani, sem mel poškodbo pri delu, tko da neke omejitve so, ane. Sem se pol za to zadevo odloču, logistični tehnik. Naprej pa.. računam tut... prakso bom opravljat na Slovenskih železnicah pa upam, da mi bo pol tut ratal tam zaposlitev dobit.

9. Kaj vas je motiviralo, da ste se udeležili teh izobraževanj?

Ja, sej pravem. Na ta prvem mestu je blo, da sem lhka sploh karkol delu pa če bi hotu karkol samostojno delat, moreš met podlago. Brez podlage ne moreš nič, ane. Z osnovno šolo lhka samo lopato obračaš. Motivacija mi je bila samo samostojna obrt, da sem jo lhka odprl. Sam zarad tega. Sem pa pač, pri tej zadevi sem pač primoran, ker družga programa tazga men prilagojenga, pa da bi me zanima, ni ane. Logistika je sicer povezana s transportom pa s prevoznikstvom, tko da je edin ta veja, ane. Mel sem pomisleke na začetku... zarad lažjega izobraževanja trgovski poklic, sam so mi na CRU Celje, tam kjer sem mel pred med poklicno rehabilitacijo, preden so mi vse skup to odobrili, so mi rekl, da nima smisla, da trgovsko delam, ker če bi hotu kdaj privat trgovino odpret, pol lhka karkol z logističnim tehnikom, s to stopnjo zadevo odprem. Sam mam velik večje možnosti tut za naprej. Pa trgovska bi bila en velik kiks za naprej. Tut tuki so mi mčken bolj razložili zadevo.

10. Ali ste se v preteklosti že pripravljali na opravljanje (poklicne ali splošne) mature? V primeru, da je odgovor da: kaj se je zgodilo, da mature niso opravili? V primeru, da je odgovor ne: zakaj ne? (ali ni bilo časa, denarja, zaradi osebnih zadev, itd.).

Ne, to letos bo prvič in me kr mal skrbi po eni strni, po drugi pa ne. Enostavno nisem pršu do mature do sedaj, ker tut srednjo šolo k sem se vpisu v avomehantično šolo pa je nisem do konca naredu, nisem mel, nisem pršu tuk daleč. To k se bom sreču z maturo, bo to prvič.

2. Sklop: Ali odnos do izobraževanja vpliva na to, da učeči se odrasli, ki se pripravljajo na opravljanje mature, v preteklosti niso redno dokončali ali nadaljevali šolanja?

11. Ali se radi učite v izobraževalnih programih oziroma se radi izobražujete? Zakaj da? Zakaj ne?

Ja, je če je men zanimiva snov. Če mi je tema zanimiva, pol lhka tut 5,6 ur poslušam, delam zraven. Če mi pa ni zanimiva zadeva, pa ne gre.

12. Kakšen je danes vaš odnos do učenja in izobraževanja? Se vam zdi pomembno, da ima človek določeno stopnjo izobrazbe? Zakaj?

More met. Ne da se mi zdi, ampak kr more met. To je sploh pogoj, da karkol... zarad kariere, ane. Brez šole to ne gre.

(Ali se je tekom let spremenil Vaš odnos do izobraževanja?) če bi film nazaj zavrtu, pa zdej, glede na to, da sem v otroštvu pa osnovna, srednja šola, to kar sem hodu, pa to kar sem delu, pa ti tečaji, če primerjam od takrat pa zdej, je to čist druga. Neko drugo pamet mam, drgač se učim, mam tut otroke doma. Z njimi se isto učim in s sinom in hčerko. Velik lažje mi je. Jst mislem, da tisto pamet kr sem takrat mel, tist je blo za igranje, tist je blo otroštvo..sej sploh nisem razmišljal.

13. Kaj bi vam pomenila uspešno opravljena matura?

Ja en korak naprej, ane. Definitivno. Glede na to, da mam opcije, da se zaposlim v Slovenskih železnicah, če bo delodajalec izrazil željo, neke pomisleka mam tut, da bi pol šel še naprej.

14. Kaj menijo družina, prijatelji (in delodajalec) o vašem trenutnem izobraževanju (in pripravi na poklicno maturo)? Ali vas spodbujajo? Kako?

Nč, delodajalec mi ne nasprotuje. Ni mi postavil nobenih ovir, nobenih zahtev, nobenih pogojev. Tuki je precej dolga zgodba od same nezgode pa kar se tiče sodišča pa tko naprej. Delodajalec ni tlele nč oviral, pač so bli za to, sam so dal vedit, da ko bom tlele zaključu, ni delovnega mesta več. Sem kr primoran se in učit in iskat že zdej, čeprav je še mčken zgodi, sam se dogovarjam.

(Kaj pa družina in prijatelji?) Marsikakšnemu ni jasen, da sem se v to spustu, ampak mogu sem. Mi dajo vse prav, ni jim jasen. Tist k mene pozna ve, da jst za šolo nisem. Ampak glede na lanske in pa letošnje rezultate, že iz lan na letos so to 250% boljši rezultati. Lan so prevladovale dvojke pa trojke, letos so pa kr petke, štirke. Mčken drgač se tut učim. V lanskem letu sem mel tlele enga Iztoka, k je inštruiral matematko. Ta me je nauču matematko od a do ž, tko kot je treba. Dojel sem določene stvari, znam razčlenjevat, znam formule obračat. Nauču me je nek lahek sistem učenja. Jst sem prej sam bral, bral, kakšno stvar sem si podčrtal, zdej pa miselni vzorci, krčenje, da si skrajšam snov in si v bistvu velik več zapomnem. Hitrej pa velik bolj. Pa barve, ane. Barve... nisem si mislil, da barve tuk učinkujejo. Neka bližnjica k učenju. Jst probam tut otroka, enga in družga prpravt na to, sam ne gre.

(Kako gledajo na to vaši otroci?) Na začetku je blo tko ... oči v šolo, ane. To je blo mal čuden. Letos, k so pa take ocene, sem pa že piflar pa. Tko. Nč, noben ne nasprotuje.

3. Sklop: Pričakovanja in motiviranost za doseg cilja ter razlogi za vključitev v izobraževalni program

15. Zakaj ste se odločili, da boste letošnje leto opravljali poklicno maturo? Kateri razlogi so bili ključni pri tej odločitvi? Kateri dogodki so vplivali na to?

Glede na to, da mam jst odobren zaključek, da zaključim šolo do oktobra 2018, sem se odloču, da bom to naredu v letošnjem letu. Prvo zaradi finančnih razlogov, ker ta nadomestil, ki se dobiva, je izredno nizek... vmes še kredit za stanovanje, kredit za avto...s tem denarjem je težko živeti no. Am, čem čim prej zaključit, da se čim prej vključem nazaj v delovni proces, da začnem delat am... da lhka zadeve normalno. Pa ni tok težko, kukr je slišat težko. Ni... Jst z vsakim, kukr govorim, pa me sprašuje... pa boš lhka, pa kako, pa na ta leta. Ne, da se. Če imaš voljo, se da. Pa cajt si je treba vzet, svoj mir k ga rabiš, ga moraš met. Ne rabiš se zdej cele dneve učit, ker ni tuki efekta. Jst mislem, da dopoldne dve ure, s tem, da sta dva premora pa popoldne enkrat prebrat pa zvečer še ene dvakrat s premorom, moraš v enmu tednu gradiv znat.

Za pozitivno moraš znat. Če maš pa ti 10, 14 dni cajta pa, če to vsak dan tko bereš, pol je pa lhka lepa ocena. Za mal truda. Volja, če ni volje, pol ni nč. Zastonj sedet za mizo, če ni volje, pol ni nč.

16. Kaj vas je tekom priprav na poklicno maturo še dodatno motiviralo? Prosim, povejte kaj več o tem. Se morda spomnite kakšne situacije, v kateri ste se počutili zelo motivirani za izobraževanje?

Pa vsaka ocena, boljša, kot jo pričakujem, mi je neka motivacija. In zdej na podlagi učenja, ane. Jst preden grem pisat vem, kuk bom pisal. Prej se mi to tut sanjal ni. Sem šel z nekim znanjem, pa je bla pozitivna, pa je bla trojka, ane. Pa ni blo nč. Iz lanskega leta v letošnji let sem si naredu mejčken drgačen načrt učenja. Mal drugač sem si zadeve razporedu. Res je tut, da niso ne vem kuk težki predmeti v letošnjem letu, ampak način, ki ga imam je mejčken drugačen pa velik bolj učinkovit.

17. Ali se vaša pričakovanja glede izobraževalnega programa uresničujejo? (Kaj se je uresničilo in kaj ne?)

Sej pravem. Jst sem računu na oktober 2018, da bi vse skupi prestavu. Ampak ko sem vidu, da nima smisla, to bom, res da bom prej na Zavodu za zaposlovanje pristal, da bom pol zadeve reševal z zdejšnjim pa bodočim delodajalcem, da bom to pol delu. Ampak ni no... jst vsakmu, ki je na takšnem mestu, kukr sem jst, nima smisla odlašat pa vlečt, ker tuki. Dobr, edin če živijo pri starših in jim je ta nadomestil, da jim ta nadomestil zadostuje. Men načeloma je ta nadomestil prenizek in že iz finančnega razloga čem, da je to v letošnjem letu narejen.

18. Ali mi lahko zaupate, kakšne cilje ste si zastavili pred vključitvijo v izobraževalni program priprave na maturo? So se morda tekom izobraževalnega procesa spremenili? Če je odgovor da, zakaj so se spremenili? In kaj je vplivalo na to?

Moj cilj je bil, da do oktobra 2018 šolo nardim. Ampak ta cilj pa ta želja, v bistvu ta želja se je men spremenila. Jst mislem, da oktobra 2018 bom že kr polno, polno delu pri drugem delodajalcu.

4. Sklop: Ovire pri izobraževanju

19. Ali ste se tekom priprav na poklicno maturo soočili s kakršnimikoli ovirami, težavami? Katere so to bile? (Spodaj so naštetе oporne alternativne možnosti, ki jih lahko uporabi spraševalec pri poglobljanju vprašanja)

- a. Pomanjkanje prostega časa
- b. Preveliki stroški za izobraževanje
- c. Družinske obveznosti
- d. Bolezen
- e. Oddaljen kraj izobraževanja
- f. Izobraževalni program mi ne ustreza
- g. Izobraževalni program je prezahteven
- h. Včasih imam občutek, da sem prestar(a) za učenje
- i. Ne znam si organizirati časa za učenje
- j. Imam težave pri učenju (koncentraciji, zapomnitvi snovi, organiziranju učnih vsebin, ipd.)
- k. Drugo

Soočil sem se z delom seminarske naloge pri logistiki in že imam mejčken problemov, ker na prvo temo sem si gradivo že nabral ampak mi ni ta zadeva, mi ne leži no. Moja tema je bila hitra pošta. Ampak ta gradiv, ki sem ga nabral, sama tema mi ne odgovarja. Tko da sem tut zamenjal temo aaa Slovenske železnice, da bo vse skupi povezan. Tut konec tega mesca pričakujem, se bo izvajala praksa. Tko da bom neko podlago imel, ko bom opravil prakso.

Če že bi kaj od naštetega izpostavil, to bi bil tak čuden izgovor, ne vem, družinske obveznosti. Sta le dva otroka. Žena dela en teden dopoldne, drugi popoldne, za vikende ni nikol frej. Če že, bi izpostavil to, sicer sin a ne, on dela tut ob šoli, hčerka pa je v sedmem razredu pa je taka, je treba še mčken strežt od spred pa od zadi. Za določene stvari, določene predmete, čeprav so bile lepe ocene, je bilo mejčken premal časa.

20. Na kakšen način ste težave reševali? Vam je pri tem kdo pomagal? Kdo?

Zamenjal sem temo. Prvi razlog je bil ta, da mi je bila tema nezanimiva. Ogromno gradiva sem nabral, ampak mi je bila tema nezanimiva. Drug razlog pa je ta, v bistvu je bilo to bolj

posvetovanje s predavateljico. Predlagala je, glede na to, da bom opravil praktični pouk na železnicah, bi bilo fajn, če bi mel še snov. Ja, bolj mi je predavateljica predlagala.

Dnevno pa sproti. Meni je izredno pomembno, da vem, kdaj kdo gre, kam gre, kdaj pride, koliko časa je odsoten, da si razporedim, da skuham vmes, da grem v trgovino, da se učim, da se pripravim pol za popoldne, za predavanje. Moram vedet. Bolj ko ne dnevno delam. Zvečer si naredim en takšen plan. Je kr treba no.

21. Ali je vaša želja, da v tem programu uspete, ključna pri premagovanju ovir?

Ja, definitivno.

22. Ali ste kdaj želeli prekiniti izobraževanje? Prosim, ali mi lahko opišete situacijo. Zakaj je do tega sploh prišlo?

Ne, je že blo tuk težko, da sem odlašal, odlašal. Mam sicer eno zadevo iz lanskega leta za narest, sem odlašal. Mi ni dišala, ampak jo bom premagal.

23. Kaj pa Zasavska ljudska univerza, ali vam zaposleni na organizaciji pomagajo v primeru nastalih ovir pri izobraževanju? Kako? Vas pri izobraževanju spodbujajo, motivirajo in kako?

Na splošno, jst nisem pričakoval, da bo celoten kader, od prvega do zadnjega, da bojo tuk odprti, da lahko vsak problem. Ne vem, na začetku sem imel tak občutek, prideš poslušaj, greš, prideš, odpišeš, greš, ampak to se je pol hitr pokazal, da to ni to. Se vklopjo v pogovor, se zastopmo, so pripravljeni pomagat, odstopjo učilnico, če ne bi mel prostora. Tut skupinsko učenje, ne vem trije učenci rabmo prostor. Ni problema, se odstopi učilnica. Dan, dva prej se pove, se pokliče. Tut za vsa vprašanja dobiš ogovor, nikol ne čakaš, ne vem en dan, dva dni. Vse probajo tist moment naredit. Karkol me je zanimal, karkol sem mel za vprašat, če je bil telefon zaseden, jst sem 500m stran doma, pridem sem, dobim odgovor. Ne bi pričakoval. Definitivno me pri vsem spodbujajo.

5. Sklop: Vloga informiranja / spodbujanja

24. Ali s strani zaposlenih na Zasavski ljudski univerzi pravočasno dobite vse potrebne informacije v zvezi z izobraževalnim programom priprave na maturo?

Ma jst bom tko reku. V 99% bo držal. To pomeni, da se zgodi, včasih, da tik pred zdajci dobimo sms, da zadeva odpade. Ampak to ni kriv ZLU, ampak je predavatelj kriv, ker je tuk pozen javu. Ampak to je blo samo enkrat. Drgač pa nobenih, nobenih pripomb. Nobenih ovir.

25. Na kakšen način so vam informacije posredovane? (preko telefona, pošte, e-pošte, drugo)

Ali preko maila, ali preko sms-a, al direkt, da se pokliče. V glavnem zadevo, ki jo nosimo s sabo, to je telefon. Takrat k zazvoni, takrat k zapiska maš informacijo pr seb. Kljub temu da dobim sms, da se slišmo, zadevo dobim tut po mailu. Če bo kdo reku, da ne dobimo informacije, to ni res. Se pa zgodi, da kdaj prepozn. Ampak, sej pravim, to ni kriv...

26. Ali ste od izobraževalcev deležni povratnih informacij o vaši uspešnosti? (glede nalog, testov ipd.) Kakšne so? Kako vas to spodbuja?

Vse. Vsi predavatelji. Lahko bi izpostavil eno predavateljico, pa je ne bom, ker morm še opraviti izpit. Vse kar ti ni jasen, vprašaš in dobiš informacijo. Dvakrat vprašaš, dobiš dvakrat informacijo, petkrat vprašaš, dobiš petkrat informacijo. Odvisno za kateri predmet gre, so določeni predmeti, k mam predavanja za tret pa četrt letnik, k nam pove kaj nam še manjka, kaj bi blo fajn. Tam k je pa, ne vem, predavanje pa izpit, pa se nč več ne vidmo, tam pa ni feedbacka. Ni teh informacij. Če odkrito povem, nek predmet k mam štirkokrat predavanja, če je ocena štiri, tut če je tri. Načeloma je pa v vsak izpit možen vpogled, vendar je načeloma to tko skrčena zadeva, da do takih interesov ne prihaja. Je bil primer, k je en od kandidatov bil prepričan, da bo pisal tri al pa štiri, pa je pol kumi pisal 2. to je blo pr matematki. Pa je gledal, če je kje kakšna napaka, ampak ni našel napake. To pomen, da ta njegov prepričanje ni bil pravilen.

27. Kako vidite vlogo svetovalcev na ZLU? Menite, da so pomembni pri spodbujanju / podpori (učech se odraslih)? Zakaj da? Zakaj ne?

So pomembni, ampak vsi zaposleni, razen te ta novi, k pridejo preko javnih del, ampak tut s temi, čeprav nimamo nekih stikov. Jst mislem, da je tlele kader tko ko mora bit. Marsikdo rabi za samo pripravo učenja veliko več. Jst sem lansko leto rabil veliko nekih teh motivacijskih pogovorov, vlik nekih spodbud. Velik lažje sem se pol uču. Sem si mislu ja sej, če un lhka pa če so tko rekl, pol bom tut jst lhka. Marsikašen na začetku, in tut v letošnjem letu, te novi vpisani k so, vidm da pr dveh, treh vidm, da so zadržani. Ne smeš bit zadržan, morš se pogovarjat, morš se vklopiti takoj. Če čakaš pa si tih, ne vprašaš, dnevi, mesci laufajo. Predavanja laufajo, izpiti

grejo mim. In zdej, če niso pozitivno opravljeni, so lahko pol problemi. In če na licu mesta ne vprašaš, če ne dobiš informacij... ker tuki jo dobiš, samo če vprašaš. Ker ni od teh tuki zaposlenih odvisn, ampak je od posameznika, od kandidata. Če vprašaš, dobiš informacijo. Če rabiš pomoč, dobiš pomoč. Karkol, če rečeš, dobiš. Če si pa tih, se pa smatra, da vse veš in vse znaš in nimaš nobenih problemov.

INTERVJUVANEC ŠT. 3 - TOMAŽ

ODGOVORI: MOTIVACIJA ODRASLIH PRI DOKONČEVANJU POKLICNE IN SPLOŠNE MATURE

SOCIALDEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI INTERVJUVANCA

1. Spol: moški
2. Starost: 40 let
3. Izobraževalni program (v katerega ste vključeni): Logistični tehnik
4. Institucija izobraževanja: Zasavska ljudska univerza
5. Zaposlitveni status (delno zaposlen, zaposlen, drugo): zaposlen
6. Delo, ki ga je opravljal oz. ga opravlja: delo s stroji – brušenje, barvanje, obdelava

1. Sklop: Vpliv preteklih učnih izkušenj na samovrednotenje

7. Kakšni so vaši spomini na čas šolanja (v osnovni šoli)? Ali ste radi hodili v šolo? Zakaj da? Zakaj ne?

V bistvu moja mladost ... lepi, lepi spomini, sicer z mal grenkim priokusom, kr pč takrat nisem stvari spelu do konca, kukr bi jih v današnjem cajti sigurno. V šolo nisem rad hodu. Stvar je bla taka, d sm doma na podeželju, v hribih. Vas je mejhna, nisem mel neke družčine glih in posledično mi je bla šola družba tut in neki nouga in s mrd hodu. Tut nikol nisem mel nobenih problemov, celo osnovno šolo sem bil odličen ... tko, da lepi spomini no.

8. Ste se v času po končani osnovni šoli in do danes, ko se pripravljate na poklicno matura, kje izobraževali? Za kakšno izobraževanje je šlo? Kje ste se izobraževali? Prosim, opišite, kako je izobraževanje potekalo.

Ja, delal sem šolo... leto pa pol sem hodil v Ljubljano na CDI Univerzum, ki ga nisem dokončal potem. Upravni tehnik, upravno administrativni tehnik. Italijanščina je tko umes pršla noter. Od začetka zlo v redu, potem se je pa menjala profesorca in nekak to nisem, ni mi blo jasno več. Potem, če enkrat eno tako stvar pustiš, k je dejansko začetek, k prej nisem mel italijanščine, nisem vidu smisla, da rinem brezveze. Tut službo sem takrat dobu in sm šel domov.

(Ste se kdaj v okviru potreb službe morali, kakšne tečaje, usposabljanja ali pa izobraževanja kot taka, udeležiti?) Ja to, izpit za viličarja pa tak, to sem tukej na, preko Zavoda, na ljudski univerzi delu. Drgač pa drugi nekih usposabljanj nč. Pr varnosti sm usposabljanje z orožjem, treningi fizičnega varovanja, take stvari. Drugač, papir no.

9. Kaj vas je motiviralo, da ste se udeležili teh izobraževanj?

Vsaka stvar mi je bila v tistmu momentu zanimiva. Čas sem mel in ... izpit za viličarja sm šel zato delat, ker so mi pč ponudl brezplačno, da to nardim in mi pride prou no

10. Ali ste se v preteklosti že pripravljali na opravljanje (poklicne ali splošne) mature? V primeru, da je odgovor da: kaj se je zgodilo, da mature niso opravili? V primeru, da je odgovor ne: zakaj ne? (ali ni bilo časa, denarja, zaradi osebnih zadev, itd.).

Ne. V srednjo šolo sem hodu prej tuki v Zagorje na elektro. Vmes je blo par konfliktu takih, da me je odneslo, nisem, nisem vidu več razloga, zakaj bi tam šel. Dejansko sem mel izkušnjo tako, da nisem več vidu, kako bi blo možno to nardit in nisem končal.

2. Sklop: Ali odnos do izobraževanja vpliva na to, da učeči se odrasli, ki se pripravljajo na opravljanje mature, v preteklosti niso redno dokončali ali nadaljevali šolanja?

11. Ali se radi učite v izobraževalnih programih oziroma se radi izobražujete? Zakaj da? Zakaj ne?

Ja. Zato, ker v primerjavi izpred 25ih let, recimo k je člouk star 14, 15 let, k te vprašajo, kaj boš pa ti delal v življenju, pojma nima nobeden. Tist k reče, jst bi pa to bil, pa pol to je, dvomim,

da je komu res tisto tut potem, po 10ih letih tuk vseč, da bi reku, zdej pa ta posl, ku sem si ga želel, jst tut delam. Zato sm to, zdej tut drgač razmišljam.

12. Kakšen je danes vaš odnos do učenja in izobraževanja? Se vam zdi pomembno, da ima človek določeno stopnjo izobrazbe? Zakaj?

Drugače dojemam zdej to. Takrt sem bil, smo bli najstniki in so nam šle tut druge stvari po glavi in dejansko, to k sem tle doživu, recimo samo matematiko, pr gospe Železnikovi, to je ... sej sem reku, če bi mel otroc tazga učitlna v osnovni šol pa to, bi blo vsem vse čist ... tuki je gospa povedala in je blo to takoj jasno, brez vsakih problemov. Tut dons stvari dojemam čist logično, tut take se včasih nisem zapomnu, pa sam potegnu logike iz tega ven.

(Ali se vam zdi, da je učitelj pomemben oseba, ki motivira učenca?) Ja. Že vidim pr sinu svojmu, je zdele v petmu razredu. Angleščina, pa ni butast. Pogovarjava se angleško, vem, da pozna besede, vidim, kako majo napisan, da se ocenjuje, kaj morš vedet za dve, kaj se ocenjuje, da je ena, ane. Vem, da ni za ena al pa za dve, vem, da je za tri sigurno, ampak zgleda, da so fantje mogli mal učiteljici na živce stopit nekako in ... vse predmete ma štiri al pa pet, angleščino ma ena, dva. Tle pravm, učitelj bi mogu delat tisto, kar mu je, nebi smel osebnih zamer pa tega. Jst sem mel isto tukej, tko da nisem. Sem mel odpor do šole glih zarad takih stvari, ampak sej pravm. V zadnjih desetih, petnajstih letih, odkar so otroc, stvari drugač dojemam, drugač ... dejansko vidim, zakaj se gre, kako mora člouk pridit. Hočeš nočeš, tako je. Čeprou ni rečeno, da je prou.

(Torej zdaj sva na tem, da se je Vaš odnos z leti vsekakor spremenil do učenja, izobraževanja in me zanima, če se Vam zdi pomembno, da ima človek določeno stopnjo izobrazbe?) To je čist samo zaradi sistema ureditve pa zarad družbe. Drugač poznam več sposobnih ljudi, k nimajo šole pa delajo svojo stvar prfektno. Mam pa doktorja, k mu že pet let trobim, kaj bi rad mel, pa mi ne zna zob zrihtat. Tko da pravm, izobrazba je neki, kar je lahko kupljeno al pa ni kupljeno. Člouk more pokazat potem tisto izobrazbo u dejanju, ne s papirjem, ane.

13. Kaj bi vam pomenila uspešno opravljena matura?

Aaa ... kak razred višji na plačilni listi, kot prvo. Glede na to, da imam familijo, gledamo vse skozi denar, čeprou ni prou, ane. Ampak, v glavnem je vse to, kar se dogaja, zarad denarja. In izobraževanje in delo in vse v bistvi dnar in te stvari. In dokler bo to tku, se mormo po temu ravnat. To sem poštudiru v teh zadnjih desetih letih. Prej sem bil upornik in ni šlo.

14. Kaj menijo družina, prijatelji (in delodajalec) o vašem trenutnem izobraževanju (in pripravi na poklicno matura)? Ali vas spodbujajo? Kako?

Kaj si mislijo? (Kas spodbujajo, na kakšen način?) Ja, pč s strani prjatlu vidim, da ... niso nevoščljivi al pa hudobni, lepo sprejemajo to. Pr delodajalcu mislim, da ne vidim nekega al pa neke spremembe, da bi neki pričakoval zdej več od mene, mislm, da ne more to. Na splošno, kar je tistih, k so mi blizu me podpirajo in to je važn. (Vaša družina tudi?) Tako. (Je mogoče kakšen poseben način, da to opazite ali je to skozi kakšna dejanja, pogovori?) Ne pač, to je moj urnik zdej. Takrat falim, me ni in ja, vejo, da gre ati v dolino, da bo šel v trgovino tut in take stvari ... pr otrocih najbolj

3. Sklop: Pričakovanja in motiviranost za doseg cilja ter razlogi za vključitev v izobraževalni program

15. Zakaj ste se odločili, da boste letošnje leto opravljali poklicno matura? Kateri razlogi so bili ključni pri tej odločitvi? Kateri dogodki so vplivali na to?

Zato, ker sem se pred dvemi leti odločil, da bom šel v šolo in pač ... izpite sem vse sproti naredu in računam, da bo tko tut naprej in da v majo so že priprave potem.

(Kakšen je bil pa razlog, ključni razlog, dogodek, da ste se odločili, da se boste vpisali na to in letos, kot posledica ta matura?) Spet, spet družba, ampak to ljudje, ki mi niso ljubi, ampak ... vidim, da gledajo vsi stvari samo skozi stopnjo, čeprou lahko rečem, da med mojimi kolegi, ki pa niso visokošolsko izobraženi, se z vsemi lažje pogovarjam, pa prej pridemo do bistva, kukr s tisto sedmo stopnjo tam. Ne vem, imam občutek, da je glava sprana, da so ozko usmerjeni, da ni širšga pogleda na življenje, na svet, na soseda, na nekoga, ni ... vsem tem ljudem je v glavnem važen, kak avto maš, kakšna fasada je, kaku maš okol bajte, to je neki. Študirajo, kako bojo bajte delal, k bo vse to, s tem, da so isto star k jst pa so še zmerej recimo brez otrok, brez česa. No in potem jst takmu človeku rečem, da je egoist, pa me ne zastopjo, ane. Kr če si ti enkrat tuk star, pa gruntaš, kako boš delal pa to, za koga? Dejansko ne morem, zdi se mi, da me ne poslušajo, mojega mnenja, ker pač nisem. Problem je v temu, k potem z dokazi, z dejanji, lahko ti svoje dokažeš, oni imajo pa teoretično še zmeraj nekje v glavi, da je nekje prebral, da so stvari drugačne. In je to dost, da so pač s sedmo stopnjo in so to nekje prebral.

16. Kaj vas je tekom priprav na poklicno maturo še dodatno motiviralo? Prosim, povejte kaj več o tem. Se morda spomnite kakšne situacije, v kateri ste se počutili zelo motivirani za izobraževanje?

Ne, to je čist tko. Stvar bi rad zaključu čimprej, ker tut tale predavanja, tale pomlad ... sej pravm, doma sem v hribih, dela mamu skus dost in prej k bo fertik, prej se lahko posvetim stvarem okol mene in to mi je glavn.

17. Ali se vaša pričakovanja glede izobraževalnega programa uresničujejo? (Kaj se je uresničilo in kaj ne?)

Čist nč. Aaa ... šolo delam v bistvu zarad šole same. Tehnično šolo sem takrat začel in sem se pred dvema leti odloču, da bom to stvar zakuču. Prej sem delal elektro, zdej delam logistično. Ono prej me ni zanimal takrat, niti zdej me ne zanima. Logistično, logistička je pa v bistvu cel življenje, vsak dan posebej je ena sama logistika, tko da nimam kej kiksnt, ane.

18. Ali mi lahko zaupate, kakšne cilje ste si zastavili pred vključitvijo v izobraževalni program priprave na maturo? So se morda tekom izobraževalnega procesa spremenili? Če je odgovor da, zakaj so se spremenili? In kaj je vplivalo na to?

Drazn tega, da čim hitrej tole nardim, v zvezi z logistiko pa s tem ne. Tko k sm prej reku, samo mogoče zarad plače, denar. Da vidim, če se bo kej uredil, drgač pa glede na izobrazbo, lahko iščem kaj družga.

4. Sklop: Ovire pri izobraževanju

19. Ali ste se tekom priprav na poklicno maturo soočili s kakršnimikoli ovirami, težavami? Katere so to bile? (Spodaj so naštete oporne alternativne možnosti, ki jih lahko uporabi spraševalec pri poglobljanju vprašanja)

- a. Pomanjkanje prostega časa
- b. Preveliki stroški za izobraževanje
- c. Družinske obveznosti
- d. Bolezen
- e. Oddaljen kraj izobraževanja

- f. Izobraževalni program mi ne ustreza
- g. Izobraževalni program je prezahteven
- h. Včasih imam občutek, da sem prestar(a) za učenje
- i. Ne znam si organizirati časa za učenje
- j. Imam težave pri učenju (koncentraciji, zapomnitvi snovi, organiziranju učnih vsebin, ipd.)
- k. Drugo

Ne. Nič od tega. Kar je snovi, kar je tega, sem tuk starejši in mam dost, če si stvar dvakrat preberem in bom vedu. Ni, da bi blo kej.

20. Na kakšen način ste težave reševali? Vam je pri tem kdo pomagal? Kdo?

/

21. Ali je vaša želja, da v tem programu uspete, ključna pri premagovanju ovir?

Vse skupej in to in tisto, da mam neki narjen v življenju, da ne bo noben mi reku, da sem z osnovno šolo nekam pršu. V glavnem to, sej pravm. Ni drugih.

22. Ali ste kdaj želeli prekiniti izobraževanje? Prosim, ali mi lahko opišete situacijo. Zakaj je do tega sploh prišlo?

Tukaj ne.

23. Kaj pa Zasavska ljudska univerza, ali vam zaposleni na organizaciji pomagajo v primeru nastalih ovir pri izobraževanju? Kako? Vas pri izobraževanju spodbujajo, motivirajo in kako?

Ja, jst mislem, da so vsi na takem nivoju, da se da vse dogovort, zment. Zaenkrat ni blo nobenih problemov. Sicer to kar smo mel s skriptami pa e-maili. Eni smo taki, da nismo na računalniki glih, jst računalnik pržgem dvakrat na teden, če se spomnem, tut mail pogledam, pol mi pa reče predavateljica, ja sej mate na mailu. Joj, jst se pa nisem navajen z ekrana učit, jst bi raj skripto mel. In problem je bil pol skripte skopirat. Me ne moti nič, sej pravm. Tut do teh skript sm na konc pršu, tko da nimam nobenih pripomb.

5. Sklop: Vloga informiranja / spodbujanja

24. Ali s strani zaposlenih na Zasavski ljudski univerzi pravočasno dobite vse potrebne informacije v zvezi z izobraževalnim programom priprave na maturo?

Ja.

25. Na kakšen način so vam informacije posredovane? (preko telefona, pošte, e-pošte, drugo)

Ja zdej, al nam osebno povejo pred predavanji, al dobimo na sms pa v glavnem maili no.

26. Ali ste od izobraževalcev deležni povratnih informacij o vaši uspešnosti? (glede nalog, testov ipd.) Kakšne so? Kako vas to spodbuja?

Ja, vse se da dons. So zlo uredi profesorji. Z vsemi smo tko k »one big happy family«, se dogovarjamo, ni problema vprašat, ti povejo, sej pravm, je zlo. (Vas tudi spodujajo?) Ja.

27. Kako vidite vlogo svetovalcev na ZLU? Menite, da so pomembni pri spodbujanju / podpori (učech se odraslih)? Zakaj da? Zakaj ne?

Pomembni sigurno za tistga, k rabi to. Tisti, k pride nekam s ciljem, da bo neki naredu, v bistvu tega ne rabi. Al pa mogoče pomoč, kadar se mu mal ustavi, ampak sej pravm.

VPRAŠALNIK O USPEŠNOSTI

1. Ali ste uspešno opravili maturo?
2. Kaj je za vas prinesla opravljena matura? Boljšo plačo oziroma boljše delovno mesto ali možnost za nadaljevanje izobraževanja? Drugo?
3. Ali menite, da starost vpliva na uspešnost opravljanja mature? Zakaj?
4. Ali je oddaljenost doma od institucije izobraževanja vplivala na vašo uspešnost opravljanja mature? (Ali ste lahko hodili na predavanja, je institucija v vašem kraju ali ne?)

INTERVJUVANEC ŠT.2 – JANEZ: VPRAŠALNIK O USPEŠNOSTI

1. Ali ste uspešno opravili maturo?

Sem, naredil sem jo pred nekaj dnevi. Jst sm si maturo razdelil na dva dela. Najprej sem naredu logistiko in seminarsko, to sem delal avgusta in septembra 2017. V februarju in marcu sem si zadal slovenščino in matematiko. Vendar pa matematike nisem naredu in sem jo šel zdej spomlad delat.

2. Kaj je za vas prinesla opravljena matura? Boljšo plačo oziroma boljše delovno mesto ali možnost za nadaljevanje izobraževanja? Drugo?

Prvo mormo zadevo rešit s podjetjem. Niso se prilagodil, tko da sledi novo delovno mesto, ki je 99% zagotovljeno. Tle sem tut delal seminarsko nalogo pa prakso in so rekl, če želim, če me veseli, da lahko pridem.

3. Ali menite, da starost vpliva na uspešnost opravljanja mature? Zakaj?

Ne, mislim, da vsak, ki ima interes lahko to naredi. Ni izgovorov. Če si daš cilj pa vztrajaš je vse mogoče.

4. Ali je oddaljenost doma od institucije izobraževanja vplivala na vašo uspešnost opravljanja mature? (Ali ste lahko hodili na predavanja, je institucija v vašem kraju ali ne?)

Kjerkoli, tudi če bi v Litijo al pa Celje hodu, jst mislm, da oddaljenost ne vpliva. Gre bolj za interes, zakaj si vstopu, zakaj si šel v to.

INTERVJUVANEC ŠT.3 – TOMAŽ: VPRAŠALNIK O USPEŠNOSTI

1. Ali ste uspešno opravili maturo?

Da, v prvem roku sem opravil vse. Slovenščino sem tri pisal, angleščino 90% in mi je čist mal zmankal do pet. s tem sem dubu evropski certifikat. Strokovna izpita sem pa oba s pet naredu. Sem zelo zadovoljen.

2. Kaj je za vas prinesla opravljena matura? Boljšo plačo oziroma boljše delovno mesto ali možnost za nadaljevanje izobraževanja? Drugo?

Na delovnem mestu se ni nič spremenil, ne vidjo prednosti tega. Sem na tem, da grem svojo pot.

3. Ali menite, da starost vpliva na uspešnost opravljanja mature? Zakaj?

Ha, če po seb gledam, če bi bil še pet let prej al pa deset, bi blo isto. Po 45. letu pa verjamem, da niso stvari več jasne. Mlajši pa niso resno vzel izobraževanja. 30 – 40 let je pravi čas. Člouk je takrt najbolj odprt. Jasno mu je od prej, kaj bi rad naredu.

4. Ali je oddaljenost doma od institucije izobraževanja vplivala na vašo uspešnost opravljanja mature? (Ali ste lahko hodili na predavanja, je institucija v vašem kraju ali ne?)

Ne, v redu. Sem si izbral najbližje, sicer je 20 kilometrov, ampak ni hudega.

IZJAVA O AVTORSTVU IN OBJAVI NA SPLETNIH STRANEH ODDELKA ZA PEDAGOGIKO IN ANDRAGOGIKO

Spodaj podpisani/podpisana **Urška Lupšina** izjavljam, da je magistrsko delo z naslovom **Dejavniki motivacije in ovire odraslih pri pripravi na maturo na Zasavski ljudski univerzi** moje avtorsko delo in da se strinjam z objavo v elektronski obliki na spletnih straneh Oddelka za pedagogiko in andragogiko.

Kraj in datum: Bizejsko, 31. 8. 2018

Podpis:

**IZJAVA O ISTOVETNOSTI TISKANE IN ELEKTRONSKE OBLIKE
MAGISTRSKEGA DELA**

Izjava kandidata / kandidatke

Spodaj podpisani/a **Urška Lupšina** izjavljam, da je besedilo magistrskega dela v tiskani in elektronski obliki istovetno, in

dovoljujem / ne dovoljujem
(ustrezno obkrožiti)

Objavo magistrskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

Datum: 31. 8. 2018

Podpis kandidata / kandidatke: _____